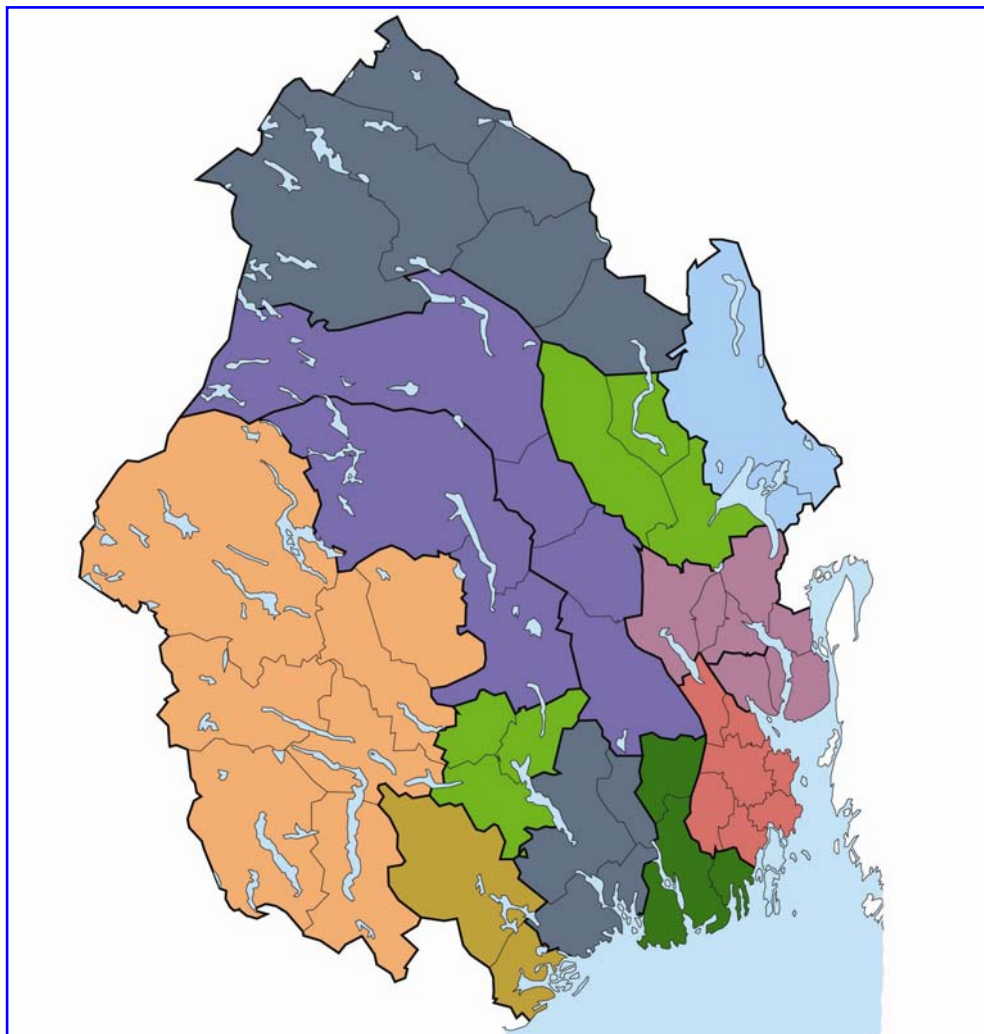

REGIONSAMARBEIDET
Buskerud Telemark Vestfold

Næringsanalyse for BTV

Buskerud, Telemark og Vestfold

Av

Knut Vareide

Telemarksforskning-Bø - arbeidsrapport 19/2006

Forord

Denne rapporten er utarbeidet på oppdrag fra BTV-samarbeidet og er den åttende rapporten i en serie årlige næringsanalyser, som tidligere ble utarbeidet for Østlandssamarbeidet. De enkelte fylkeskommunene er nå oppdragsgivere hver for seg, men samarbeider fremdeles om de årlige næringsanalysene. I 2006 er det utarbeidet næringsanalyser for Akershus, Østfold, BTV (Buskerud, Telemark og Vestfold) og Nord-Trøndelag samtidig.

Data er hentet inn fra bedrifts- og foretaksregisteret i Statistisk Sentralbyrå, Enhetsregisteret og fra Credit Informs base over regnskapsdata fra regnskapspliktige foretak. En del statistikk over befolkning, pendling og sysselsetting er i tillegg hentet fra statistikkbanken i SSB.

Disse basene er koblet og bearbeidet for å få fram analysene i denne rapporten. Forhåpentligvis vil analysene belyse utviklingstrekkene og variasjonene i den regionale næringsutviklingen, og sammenhengene mellom befolkning, næringsstruktur, sysselsetting og næringsutvikling.

Det ble satt ned en prosjektgruppe, som har definert de problemstillinger som er tatt med i denne rapporten, bestående av:

Enok Bye	Akershus fylkeskommune
Amarjit Singh	BTV (Buskerud, Telemark og Vestfold)
Dag Eriksen	Østfold fylkeskommune
Ivar Skjerve	Innovasjon Norge, Nord-Trøndelag

Denne gruppen har diskutert tema, presentasjonsform og resultater underveis i arbeidet.

Rapportene er utarbeidet i tidsrommet august 2006 til november 2006, og tar for seg utviklingen i næringsliv, arbeidsliv og befolkning i regioner og kommuner i Norge, i perioden 2000 til 2005.

Knut Vareide (prosjektleder) og Ailin Aastvedt fra Telemarksforsking-Bø har gjennomført arbeidet med å gjennomføre analysene og skrive rapporten. Resultater og tolkninger i denne rapporten er prosjektlederens ansvar.

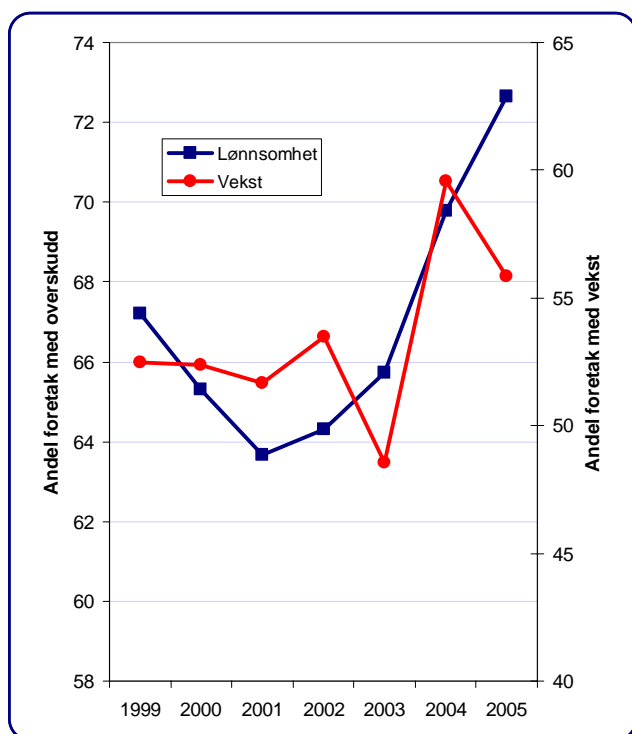
Bø 20. november 2006

Knut Vareide

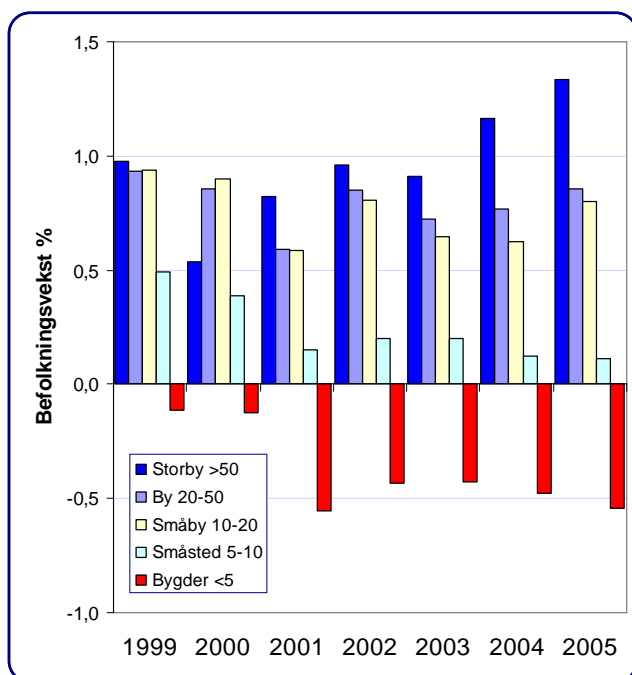

Innhold

Rapportens hovedsignaler	6
Befolkningsutvikling.....	11
Sysselsetting	16
Pendling og arbeidsmarked.....	23
Næringsstruktur.....	26
Sterke næringsmiljø i BTV	28
FoU og SkatteFUNN	35
Nyetableringer.....	39
Lønnsomhet	49
Vekst	56
Næringstetthet	62
NM i næringsliv - regioner	64
NM i næringsliv - kommuner.....	66

Figur 1: Andel foretak i Norge med positivt resultat, og andel foretak med omsetningsvekst større enn konsumprisindeksen. Data: Regnskap.

Figur 2: Årlig vekst i befolkning for kommuner i ulike størrelseskategorier i Norge (1000 innbyggere). Data: SSB.

Rapportens hovedsignaler

Næringslivet går godt

Lønnsomheten i næringslivet var rekordhøy i 2005. Andelen foretak med positivt resultat var den høyeste som er målt de ti siste årene. Andelen foretak med realvekst var også høy. Selv om andelen vekstforetak sank litt fra rekordnivået i 2004, er det fremdeles historisk sett mange vekstforetak. Forbedringen i vekst og lønnsomhet har vært spesielt sterk i konkurranseutsatte næringer som industri og reiseliv.

Det ble også etablert mange flere nye selskaper i 2005 enn de foregående årene.

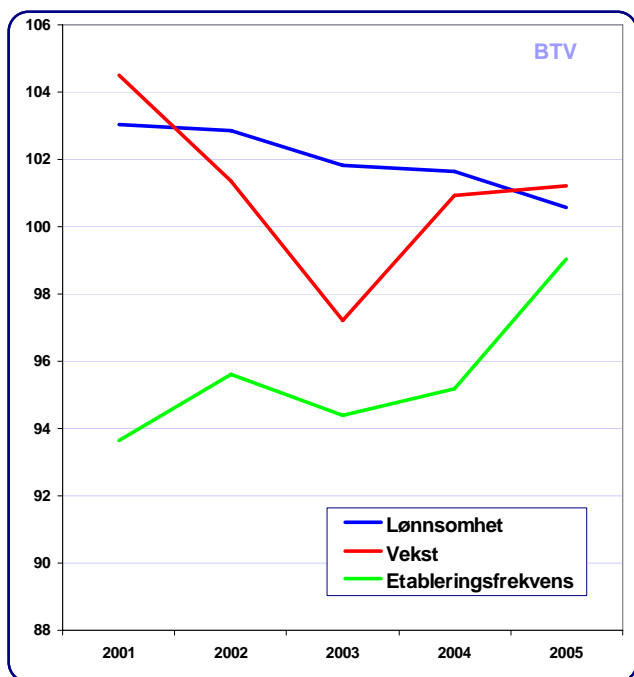
Dette har ført til at også sysselsettingen i næringslivet øker. Det ble skapt over 20 000 nye arbeidsplasser i det private næringslivet i Norge i 2005.

Sentraliseringen forsetter, selv om næringslivet i distriktene har fremgang

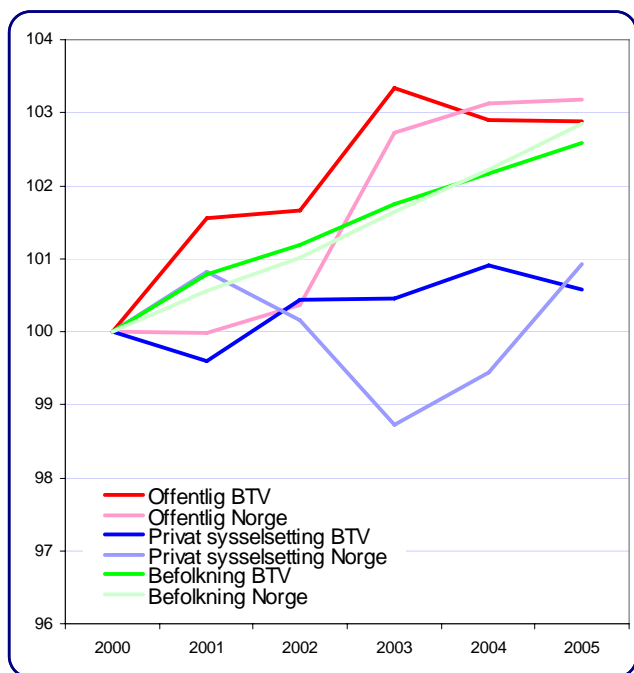
Sentraliseringen av befolkningen har blitt forsterket de siste årene. Det dominerende flyttemønstret er fra små kommuner i distriktene til store og sentrale bykommuner. Denne tendensen har blitt ytterligere forsterket i 2005.

Denne rapporten viser at forbedringene i vekst, lønnsomhet, nyetableringer og sysselsetting har kommet i hele landet. Typiske distriktsfylker som Finnmark og Møre og Romsdal har et fremgangsrikt næringsliv med gode resultater i 2005.

Mange distrikter har også en høyere andel av bedrifter med FoU støttet av SkatteFUNN enn de mest sentrale områdene.

Figur 3: Utvikling i lønnsomhet (andel foretak med positivt resultat), vekst (andel foretak med realvekst i omsetning) og etableringsfrekvens i BTV. De tre indikatorene er målt som prosent av landsgjennomsnitt. Data: Regnskap.

Figur 4: Sysselsetting i offentlig og privat sektor og befolkningsutvikling i BTV og Norge, indeksert slik av nivået i 2000=100. Data: SSB.

Utviklingen i næringslivet i BTV

Næringslivet i BTV har hatt høyere lønnsomhet enn landsgjennomsnittet i alle de siste fem årene. Hvert år har imidlertid lønnsomheten nærmet seg landsgjennomsnittet, og i 2005 er forskjellen ganske liten.

Andel vekstbedrifter i BTV har også vært over gjennomsnittet i alle år, unntatt i enkeltåret 2003. I 2005 var andel vekstforetak i BTV godt over landsgjennomsnittet.

Regionen har imidlertid hatt liten etableringsaktivitet, og en etableringsfrekvens langt under landsgjennomsnittet. Dette har imidlertid forbedret seg, spesielt i 2005. Etableringsfrekvensen i BTV ligger nå bare en prosent under gjennomsnittet.

Sysselsetting og befolkning i BTV

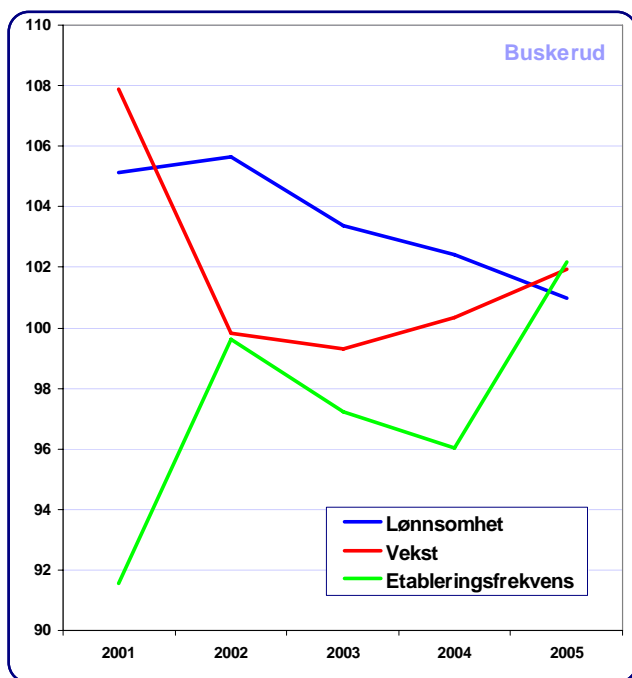
I en stor region som BTV vil utviklingen som oftest være ganske lik utviklingen for landet som helhet, selv om det er store variasjoner mellom de ulike kommunene.

Det er imidlertid enkelte utviklingstrekk som viser at BTV-regionen har tapt terreng til de andre landsdelene i de siste årene.

BTV hadde en høyere vekst i sysselsettingen i offentlig sektor fram til 2003. Etter dette har sysselsettingen i offentlig sektor falt i BTV, og i perioden fra 2000 til 2005 har BTV en svakere utvikling enn resten av landet.

Tilsvarende utvikling finner vi i utviklingen av arbeidsplasser i privat sektor. BTV hadde en bedre utvikling enn resten av landet fram til 2004. I 2005 falt den private sysselsettingen i BTV, mens det var en økning i resten av landet.

BTV hadde også sterkere befolkningsvekst enn resten av landet fram til 2003. I de siste to årene har imidlertid befolkningsveksten vært sterkere i andre deler av Norge.

Figur 5: Utvikling i lønnsomhet (andel foretak med positivt resultat), vekst (andel foretak med realvekst i omsetning) og etableringsfrekvens i Buskerud. De tre indikatorene er målt som prosent av landsgjennomsnitt. Data: Regnskap.

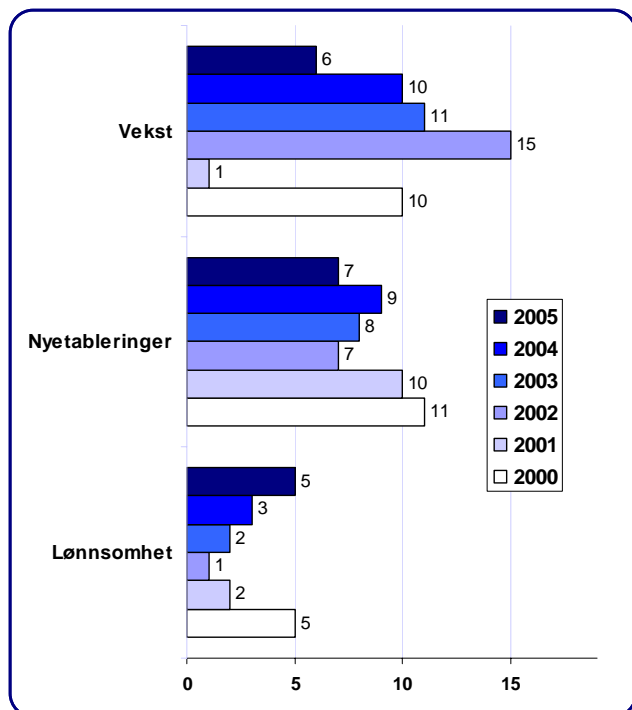
Utviklingen i Buskerud

Næringslivet i Buskerud skårer over gjennomsnittet på alle de tre indikatorene i 2005.

Næringslivet i Buskerud har hatt høyere andel foretak med positivt resultat enn landsgjennomsnittet i de siste årene. Siden 2002 har imidlertid andelen lønnsomme foretak i Buskerud nærmet seg gjennomsnittet.

Andelen av foretakene med realvekst i omsetning var svært høyt i 2001, men sank til under gjennomsnittet i 2002 og 2003. I de siste to årene har det imidlertid vært en økning i andelen vekstbedrifter.

Etableringsfrekvensen, antall nyetablerte foretak i prosent av eksisterende foretak, var ganske lav i 2001. I 2005 økte imidlertid etableringsfrekvensen sterkt, og før første gang oppnådde Buskerud en høyere etableringsfrekvens enn landsgjennomsnittet.

Figur 6: Rangering av næringslivet i Buskerud i forhold til de andre fylkene i Norge, med hensyn til etableringsfrekvens, andel vekstforetak og andel foretak med positivt resultat. Data: Regnskap.

Buskerud i forhold til andre fylker

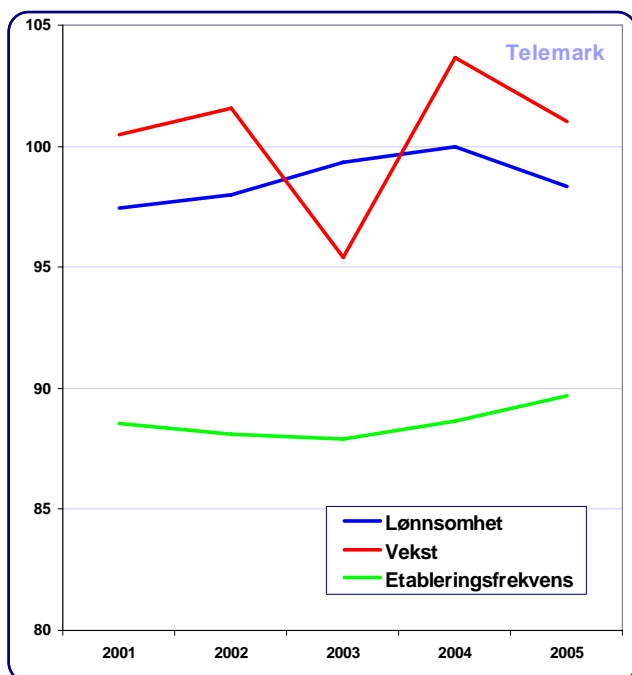
Buskerud hadde den høyeste andelen foretak med positivt resultat av alle fylkene i 2002. I 2005 var Buskerud på femteplass.

Andelen vekstforetak i Buskerud har variert mye. I 2001 var Buskerud beste vekstfylke, men i 2002 var Buskerud på fjerde sisteplass. Etter dette har posisjonen bedret seg, og Buskerud er i 2005 på sjetteplass når det gjelder vekst.

Buskerud har vært litt over middels når det gjelder nyetableringer de siste årene. Næringsstrukturen i Buskerud er imidlertid ikke spesielt gunstig for å få mange nyetableringer, og når en tar dette i betraktning er det egentlig ganske mange nyetableringer i fylket.

Næringslivet i Buskerud har forholdsvis lav andel av bedrifter med FoU-prosjekt støttet av SkatteFUNN.

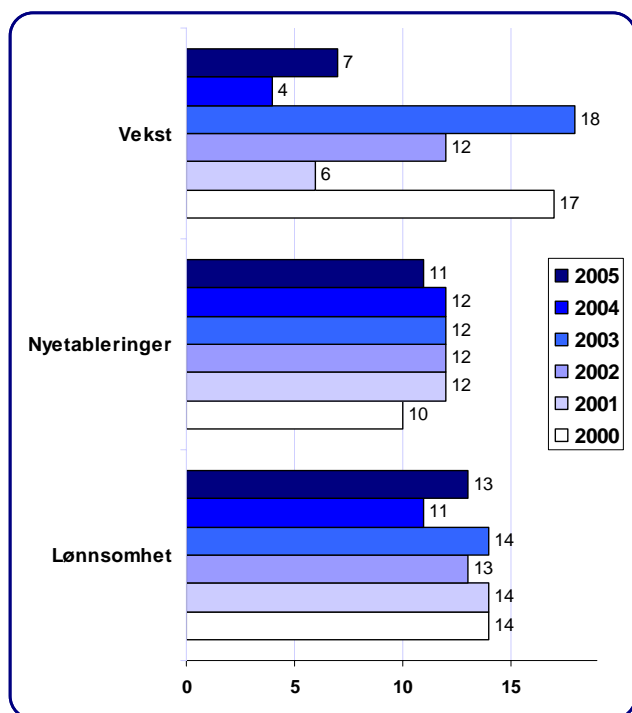
Figur 7: Utvikling i lønnsomhet (andel foretak med positivt resultat), vekst (andel foretak med realvekst i omsetning) og etableringsfrekvens i Telemark. De tre indikatorene er målt som prosent av landsgjennomsnitt. Data: Regnskap.

Utviklingen i Telemark

Næringslivet i Telemark har hatt høyere andel foretak med realvekst enn landsgjennomsnittet i de siste to årene. I 2005 har imidlertid andelen vekstforetak i Telemark nærmet seg gjennomsnittet.

Andelen av foretakene med positivt resultat var økende fra til 2004, da lønnsomheten i næringslivet i Telemark var som landsgjennomsnittet. I 2005 oppnådde næringslivet i Telemark ikke den samme lønnsomhetsforbedringen som resten av landet, og lønnsomheten sank til under gjennomsnittet

Etableringsfrekvensen, antall nyetablerte foretak i prosent av eksisterende foretak, har vært ganske lav i hele perioden. Antall nyetableringer har imidlertid økt mer i Telemark enn i resten av landet. Likevel er nivået i Telemark mer enn 10 prosent lavere enn landsgjennomsnittet i 2005.

Figur 8: Rangering av næringslivet i Telemark i forhold til de andre fylkene i Norge, med hensyn til etableringsfrekvens, andel vekstforetak og andel foretak med positivt resultat. Data: Regnskap.

Telemark i forhold til andre fylker

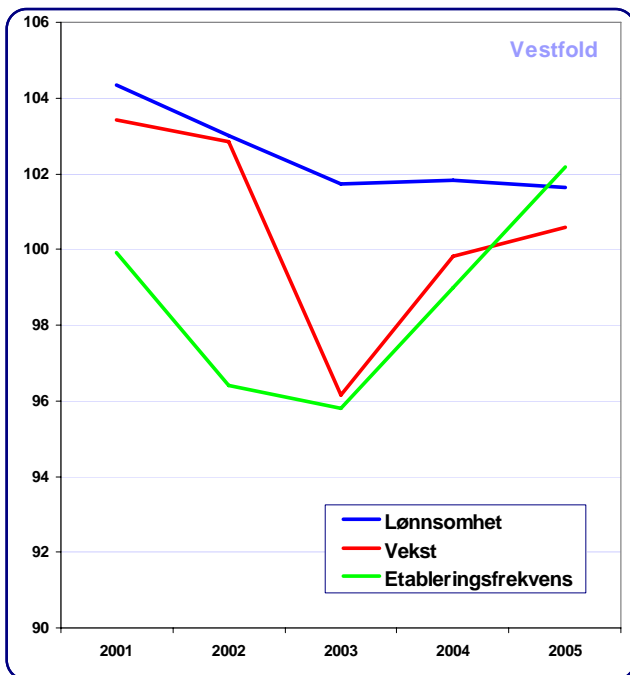
Telemark har i hele perioden 2000-2005 vært litt under gjennomsnittet av fylkene når det gjelder lønnsomheten i næringslivet. Telemark har blitt rangert mellom plass nr 14 og 11. I 2005 var Telemark nr 13 av 19 fylker.

Omtrent den samme tendensen har det vært når det gjelder etableringsfrekvensen i Telemark. Her plasserer fylket seg mellom plass 10 og 12 i hele perioden.

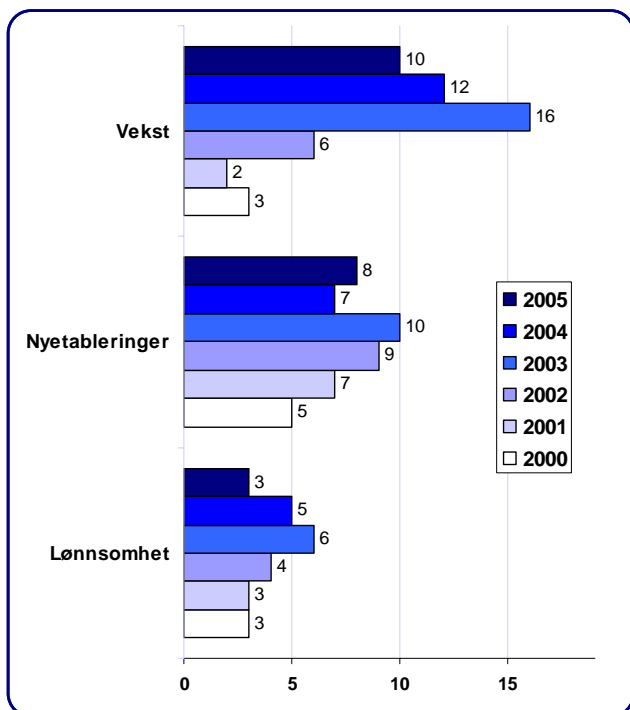
Når det gjelder andel vekstforetak, har det vært varierende resultater. I de to siste årene har det imidlertid vært ganske bra med vekstforetak i Telemark.

Næringslivet i Telemark har imidlertid ikke hatt drahjelp av en voksende befolkning i denne perioden. Folketallet har stått nesten stille, mens mange andre fylker har hatt en befolkningsøkning.

Andelen bedrifter som har FoU-prosjekt godkjent av SkatteFUNN er litt under gjennomsnittet i Telemark.

Figur 9: Utvikling i lønnsomhet (andel foretak med positivt resultat), vekst (andel foretak med realvekst i omsetning) og etableringsfrekvens i Vestfold. De tre indikatorene er målt som prosent av landsgjennomsnitt. Data: Regnskap.

Figur 10: Rangering av næringslivet i Vestfold i forhold til de andre fylkene i Norge, med hensyn til etableringsfrekvens, andel vekstforetak og andel foretak med positivt resultat. Data: Regnskap.

Utviklingen i Vestfold

Næringslivet i Vestfold skårer over gjennomsnittet på alle de tre indikatorene i 2005.

Næringslivet i Vestfold har hatt høyere andel lønnsomme foretak enn landsgjennomsnittet i hele perioden. Lønnsomheten har imidlertid nærmet seg landsgjennomsnittet de siste årene.

Andelen av foretakene med realvekst har variert en del. I 2001 og 2002 var andelen vekstforetak høyt, før deretter å falle kraftig i 2003. Etter dette har andelen vekstforetak vært stigende, og er nå på et nivå høyere enn landsgjennomsnittet.

Etableringsfrekvensen, antall nyetablerte foretak i prosent av eksisterende foretak, har vært sterkt økende de to siste årene. I 2005 var etableringsfrekvensen i Vestfold for første gang over landsgjennomsnittet.

Vestfold i forhold til andre fylker

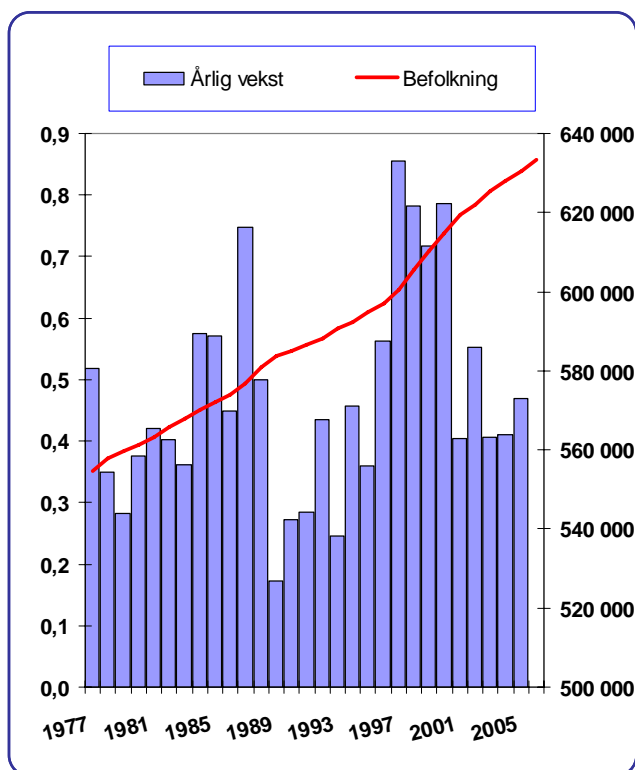
Vestfold har i hele perioden 2000-2005 hatt god lønnsomhet i næringslivet, og har hele perioden vært blant de seks beste fylkene. I 2005 er Vestfold nr tre når det gjelder lønnsomhet.

Når det gjelder etableringsfrekvensen, har Vestfold vært omtrent som gjennomsnittet av fylkene siden 2001. I 2005 er Vestfold nr åtte.

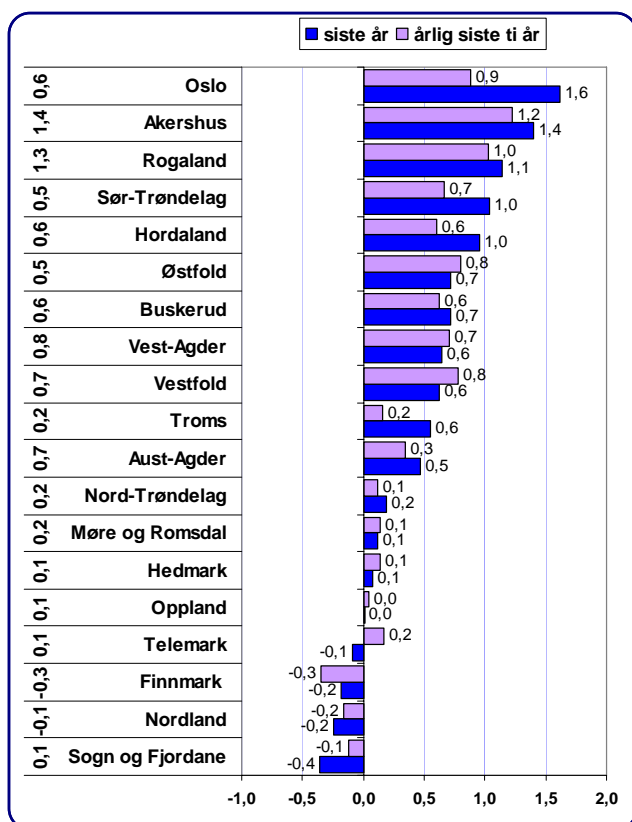
Når det gjelder andel vekstforetak, har det vært varierende resultater. I 2000 og 2001 var Vestfold et av de ledende fylkene når det gjelder andel vekstforetak. I 2003 sank andel vekstforetak sterk. Deretter har Vestfold gradvis forbedret sin posisjon, og er i 2005 nr ti av 19 fylker.

Næringslivet i Vestfold har imidlertid hatt drahjelp av en voksende befolkning i denne perioden. Folketallet har økt ganske mye, og dermed bidratt til en positiv utvikling.

Andelen bedrifter som har FoU-prosjekt godkjent av SkatteFUNN er litt under gjennomsnittet i Vestfold.

Figur 11: Utvikling i folketallet i BTV i perioden 1977-2006. Kilde: SSB.

Figur 12: Prosentvis vekst i folketall i 2005, og gjennomsnittlig årlig vekstrate siste ti år. Tallene til venstre viser årlig vekstrate i perioden 1977-2005. Kilde: SSB.

Befolkningsutvikling

Befolkningsutviklingen og næringsutviklingen påvirker hverandre. De viktigste trekkene i befolkningsutviklingen vil bli presentert i dette kapitlet, og sammenhengen mellom befolknings- og næringsutvikling vil bli analysert i et senere kapittel.

Befolkningsutvikling i BTV

Befolkningsutviklingen i BTV er karakterisert av en vedvarende jevn vekst siden 1977. Befolkningen har vært økende hvert år i denne perioden.

Befolkningen i BTV passerte 630.000 i løpet av 2004. 1. januar 2006 var det 633.469 personer bosatt i regionen.

Vestfold har hatt en jevn og sterk vekst i hele perioden. Befolkningen i Buskerud har vokst litt raskere enn landsgjennomsnittet, mens Telemark har hatt nedgang i folketallet i 2005.

Samlet økning i Vestfold i hele perioden er 21,1 prosent, Buskerud hadde 16,0 prosent vekst, mens Telemark har økt folketallet med 3,8 prosent.

Befolkningsutvikling i fylkene

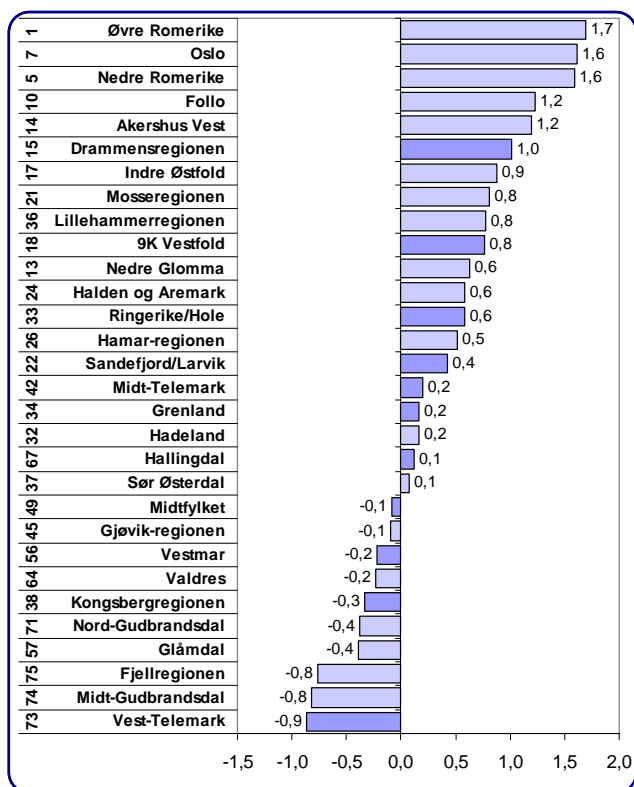
Figuren viser befolkningsendring i 2005 for hvert fylke, samt årlig vekst i de siste ti årene. På landbasis var veksten 0,7 prosent i 2004, mens årlig vekstrate de siste ti årene var 0,6 prosent.

Sentraliseringen av befolkningen har skutt fart i de siste årene. I 2005 er det områdene rundt de største byene Oslo, Stavanger, Trondheim og Bergen som har størst vekst.

På lengre sikt er det Akershus og Rogaland som har hatt den sterkeste befolkningsveksten.

Fylker som Østfold, Vest-Agder, og Nord-Trøndelag har avtakende vekst.

Sogn og Fjordane, Nordland, Finnmark og Telemark har nedgang i befolkningen i 2005.

Figur 13: Prosentvis befolkningsendring i 2005. Tallene til venstre angir regionens rangering blant 83 regioner mht befolkningsendring siste fem år. Data: SSB

Befolkningsendring i regionene

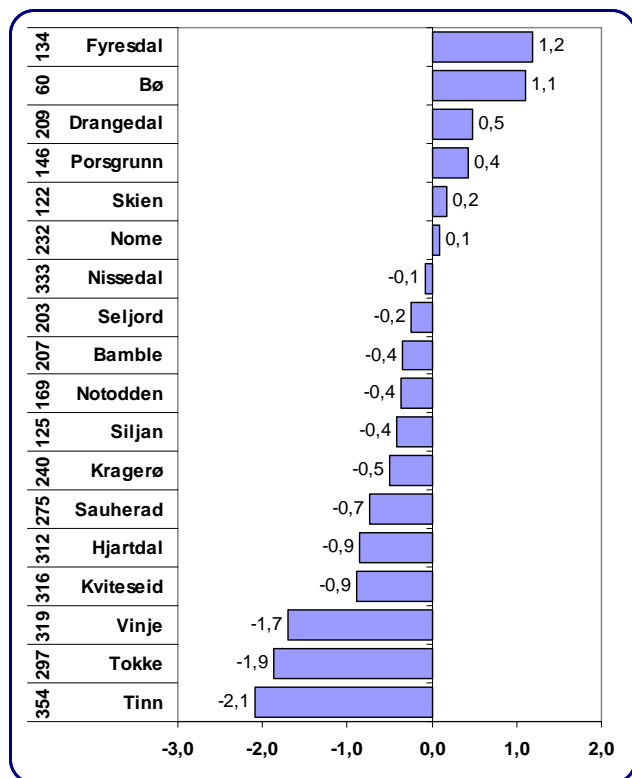
Figuren viser befolkningsendringen i regionene¹ på Østlandet i 2005, og gjennomsnittlig årlig vekstrate de siste fem årene.

Oslo og regionene i Akershus har klart sterkest vekst i befolkningen i 2005. Øvre Romerike har den sterkeste befolkningsveksten av alle regionene i landet i de fem siste årene.

Det er lett å se et klart sentrum/periferi-mønster i befolkningsutviklingen. De ytre distriktsregionene på Østlandet har synkende folketall.

I BTV er Drammensregionen og 9K vekstregionene, ettersom disse har befolkningsvekst høyere enn gjennomsnittet. Grenland, Hallingdal og Midt-Telemark har svak vekst i folketallet.

Vestmar, Kongsbergregionen og Vest-Telemark har nedgang i folketallet.

Figur 14: Befolkningsendring i prosent i 2005. Tallene til venstre angir kommunens rangering blant landets kommuner mht befolkningsendring siste fem år. Kilde: SSB.

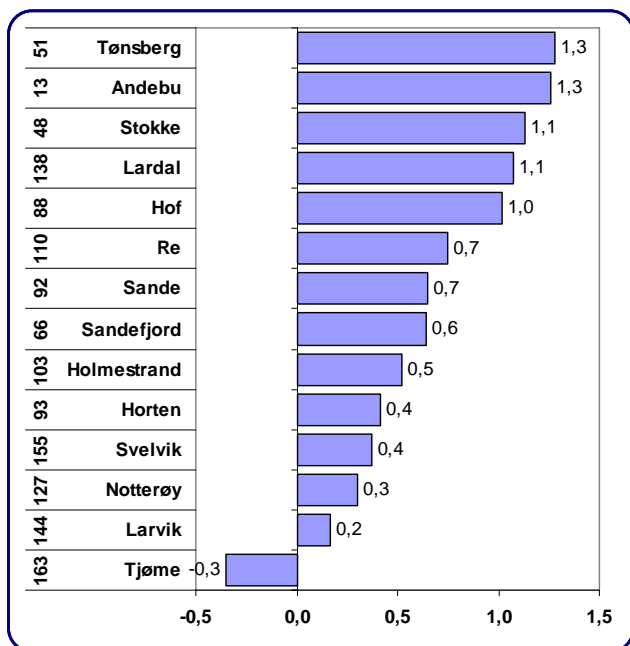
Befolkningsendring i kommunene i Telemark

Figuren viser befolkningsendringen i kommunene i Telemark i 2005.

De fleste kommunene i Telemark hadde nedgang i folketallet i 2005. Størst nedgang i 2005 hadde Tinn, Tokke og Vinje.

Sterkest vekst hadde Fyresdal, fulgt av Bø og Drangedal.

Ser vi på utviklingen de siste fem årene, er det Bø som har størst befolkningsvekst, fulgt av Skien og Siljan.

Figur 15: Befolkningsendring i prosent i 2005, for kommunene i Vestfold. Tallene til venstre angir kommunens rangering mht befolkningsendring siste fem år. Kilde: SSB.

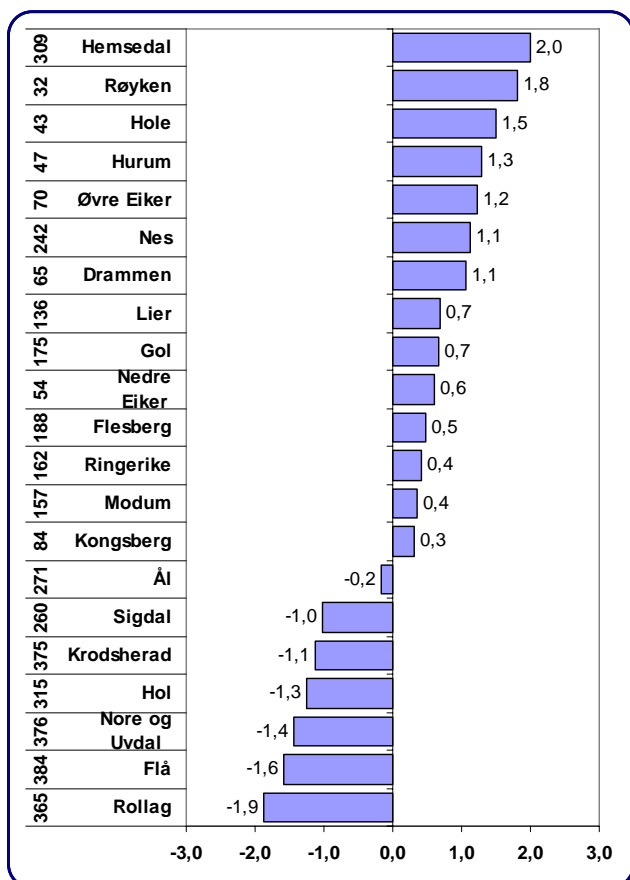
Befolkningsendring i kommunene i Vestfold

Figuren viser befolkningsendringen i kommunene i Vestfold i 2005.

Det er bare en kommune i Vestfold som har nedgang i folketallet i 2005; Tjøme. Nedgang i folketallet er "mot normalt" i Vestfold, og ingen kommuner har nedgang i befolkningen i de siste fem årene.

Sterkest vekst i 2005 hadde Tønsberg, Andebu, Stokke Lardal og Hof, som alle hadde en befolkningsvekst over en prosent.

Sterkest vekst de fem siste årene har Andebu.

Figur 16: Befolkningsendring i prosent i 2005, for kommunene i Buskerud. Tallene til venstre angir kommunens rangering mht befolkningsendring siste fem år. Kilde: SSB.

Befolkningsendring i kommunene i Buskerud

Figuren viser befolkningsendringen i kommunene i Buskerud i 2005. Det er stor spredning mellom kommunene i Buskerud når det gjelder befolkningsvekst. Fylket har både kommuner mer stor vekst og stor nedgang i folketallet.

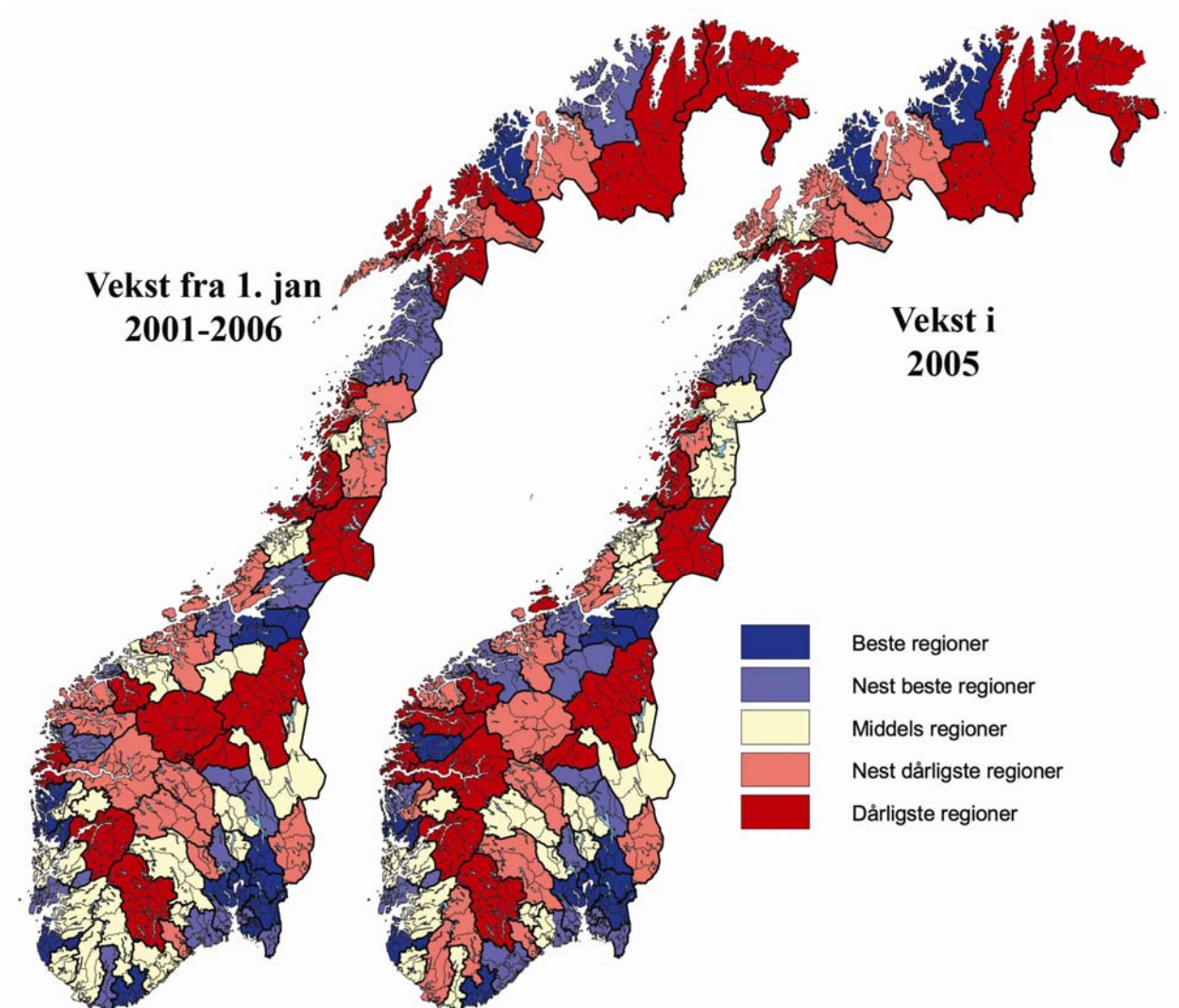
De fleste kommunene i Buskerud hadde vekst i folketallet i 2005. Hemsedal hadde sterkest vekst med 2,0 prosent, tett fulgt av Røyken og Hole med vekst på henholdsvis 1,8 og 1,5 prosent. Hemsedal har greid å snu en negativ utvikling, ettersom det har var nedgang i befolkningen i 2001 og 2002.

Syv kommuner hadde nedgang i folketallet i 2005. Rollag hadde nedgang på 1,9 prosent, mens Flå og Nore og Uvdal hadde nedgang på henholdsvis 1,6 og 1,4 prosent.

Sterkest vekst de siste fem årene har Røyken, Hole og Hurum.

Kart med befolkningsvekst i regionene

Befolkningsendringen i regionene i Norge er vist i kartene over. Til venstre vises befolkningsendringen fra 1. jan 2001 til 1. jan 2006, og til høyre vises befolkningsendringen i 2005. De fleste kartene i denne rapporten bruker samme fargeinndeling. Regionene er delt opp i fem grupper med like mange regioner i hver. Samme systematikk er brukt i kartene som viser variasjoner i kommunene.

De mørke blå regionene har den sterkeste befolkningsveksten. En kan se at dette er regioner rundt de største byene: Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Haugesund, Trondheim og Tromsø. Regioner langt fra disse byene har den sterkeste nedgangen i befolkningen.

Tendensen i 2005 er ganske lik tendensen fra de siste fem årene, men noen

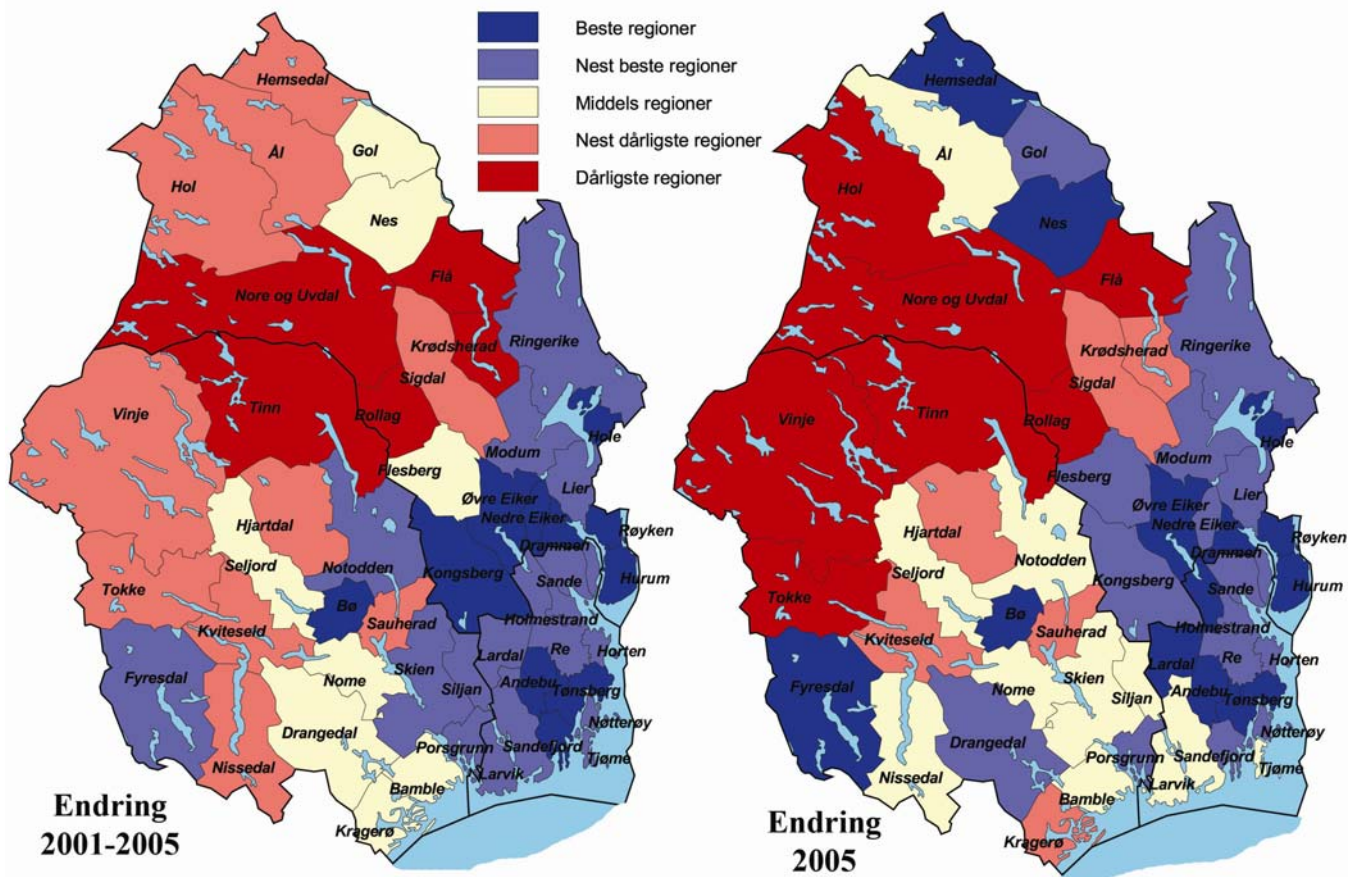
regioner har en bedre utvikling siste år, som f.eks. Vest-Finnmark. Her er det antakelig effekten av Snøhvitutbyggingen som har satt inn.

I siste fem år er det Øvre Romerike som har sterkeste vekst i befolkningen, med 11,4 prosent, mens Ytre Helgeland har den sterkeste nedgangen med -7,5 prosent.

I 2005 er det Bjørnefjorden som har sterkeste vekst med 1,9 prosent, mens befolkningen i Ytre Helgeland sank med 2,9 prosent.

I BTV kan vi se at regionene nær Oslo har best utvikling, mens distriktene har nedgang.

Kart med befolkningsvekst i kommunene

Befolkningsendringen i kommunene i BTV er vist i kartene over. Til venstre vises befolkningsendringen fra 1. jan 2001 til 1. jan 2006, og til høyre vises befolkningsendringen i 2005.

En kan tydelig se at befolkningsveksten er størst i de områdene som ligger nærmest Oslo. Hele Vestfold er et vekstområde, sammen med nedre Buskerud. I Telemark er det bare fire kommuner med over middels vekst. Høgskolekommunen Bø ligger som en øy med sterk vekst, utenfor det sentrale sammenhengende vekstområdet. Andebu har den sterkeste veksten etter 2001, med 8,4 prosent.

Ytterkantene er preget av befolkningsnedgang. Sterkest befolkningsnedgang etter 2001 er det i Flå, Nore og Uvdal og Krødsherad. Flå har den sterkeste

nedgangen i folketallet siden 2001 på 6,4 prosent.

Dersom vi fokuserer på utviklingen i 2005, som vises i kartet til høyre, er utviklingen mindre klar. Enkelte distriktskommuner har sterk vekst i folketallet dette året, som Hemsedal, Nes og Fyresdal. Disse kommunene hadde sterk vekst også i 2004, og synes å være i en positiv utvikling.

Hemsedal har for øvrig den sterkeste befolkningsveksten i BTV i 2004 og 2005, med 2 prosent befolkningsvekst siste år, mens Tinn har den største nedgangen med 2,1 prosent.

Syssestelling

I dette kapitlet presenteres tall for utvikling av syssestelling². Datagrunnlaget er registerbasert syssestellingsstatistikk fra SSB. I all statistikk i dette kapitlet er det sysselsatte med arbeidssted i de ulike områdene som er målt, dvs antall arbeidsplasser.

Utvikling av syssestelling i landsdelene

Figuren viser hvordan syssestillingen har utviklet seg i de forskjellige landsdelene. Her er både privat og offentlig syssestelling tatt med.

Trøndelag, Sørlandet og Vestlandet har hatt den sterkeste veksten i syssestillingen i perioden. BTV har også hatt en økning de siste årene. I landsdelene Innlandet og Nord-Norge har det vært en svak økning.

Det sentrale Østlandet, med Oslo, Akershus og Østfold har hatt nedgang i samlet syssestelling i begynnelsen av perioden, men en økning i 2005 på 1,7 prosent.

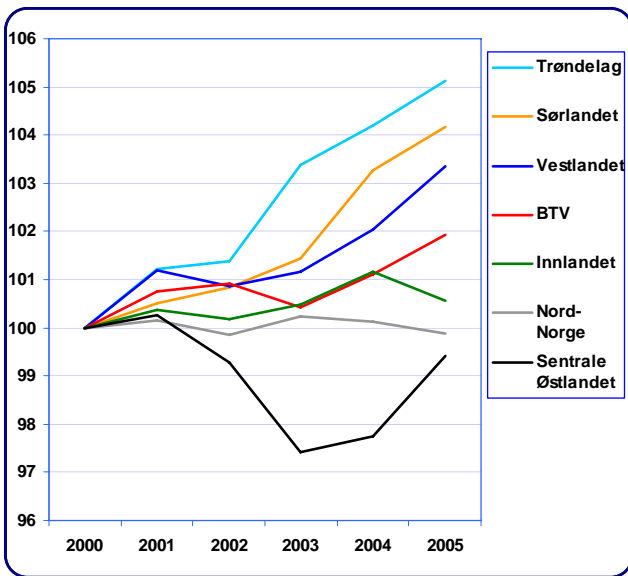
Utvikling av syssestelling i fylkene

Figuren viser utviklingen av samlet syssestelling i fylkene.

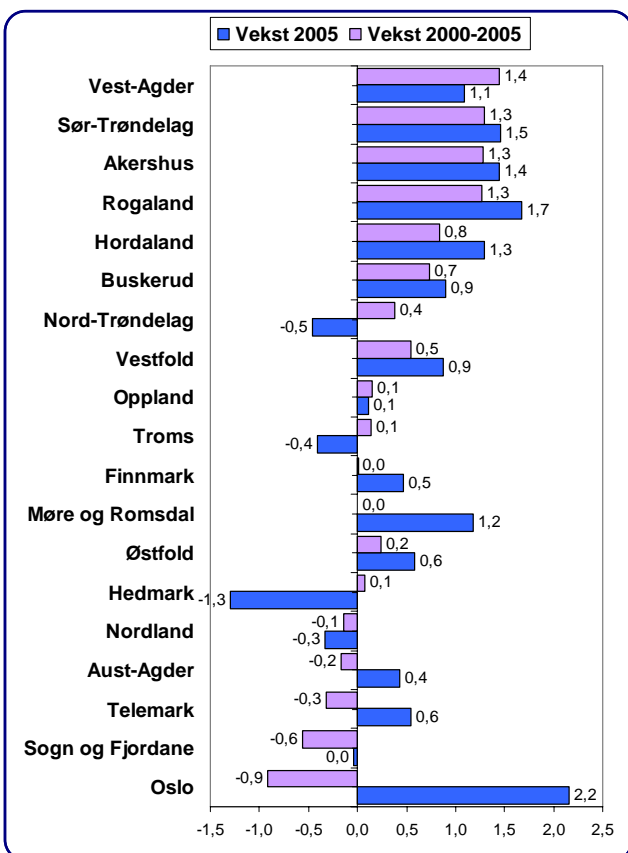
Oslo har tidligere år hatt sterkeste nedgang i antall sysselsatte, men tendensen har nå snudd, og i 2005 har Oslo sterkeste vekst i syssestillingen av alle fylkene. Rogaland, Sør-Trøndelag, Akershus og Vest-Agder har alle hatt en årlig vekstrate på over en prosent fra 2000 til 2005.

Fem fylker har hatt nedgang i den samlede syssestillingen i denne perioden. Sterkeste nedgang har Oslo, som har hatt en årlig nedgang på 0,9 prosent i antall sysselsatte. Også Telemark har hatt sterk reduksjon i syssestillingen for hele perioden 2000-2005. Tendensen i Telemark kan nå se ut til å ha snudd, og fylket har en vekst i syssestillingen på 0,6 prosent i 2005.

Buskerud og Vestfold har hatt klar vekst i syssestillingen, både i 2005 og for hele perioden 2000-2005.

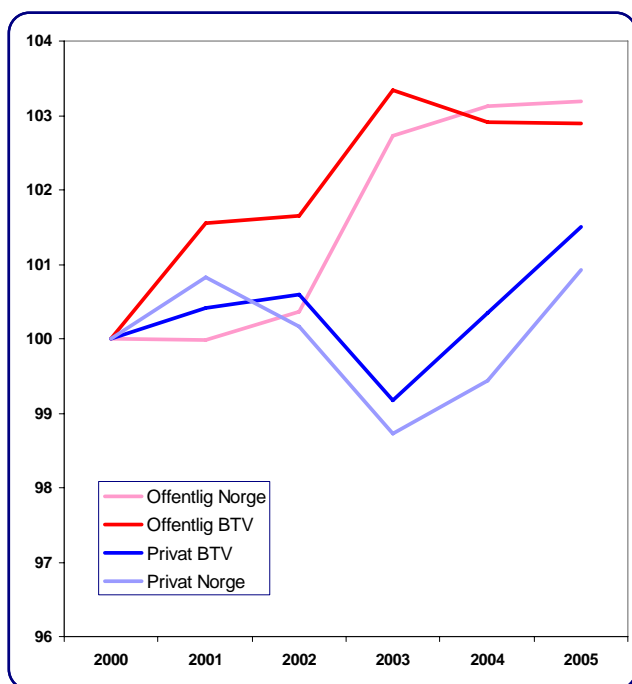

Figur 17: Utvikling av samlet antall sysselsatte, privat og offentlig sektor. Indeksert slik at nivået i 2000=100. Data: SSB.

Figur 18: Prosentvis vekst i syssestelling i 2005, og årlig vekstrate i perioden 2000-2005. På landsbasis var veksten 1,1 prosent i 2005, og 0,3 prosent i perioden 2000-2005. Data: SSB.

Figur 19: Utvikling av antall ansatte i privat næringsliv og offentlig sektor i Norge. Indeksert slik at nivået i 2000=100. Data: SSB.

Privat og offentlig sysselsetting

I figuren vises utviklingen i antall sysselsatte i privat og offentlig sektor på landsbasis og i BTV.

Den private sysselsettingen sank fra 2001 til 2003 i Norge, og har deretter økt. BTV har hatt nesten den samme utviklingen. I perioden under ett, har det vært noe bedre utvikling i den private sysselsettingen i BTV enn i resten av landet.

Den offentlige sysselsettingen økte fram til 2003, og deretter har utviklingen flatet ut. Den offentlige sysselsettingen i BTV økte raskere enn ellers i landet fram til 2003. Deretter har det vært en liten nedgang i antall offentlige arbeidsplasser i BTV. For hele perioden har BTV hatt litt mindre økning i antall offentlige arbeidsplasser enn ellers i landet.

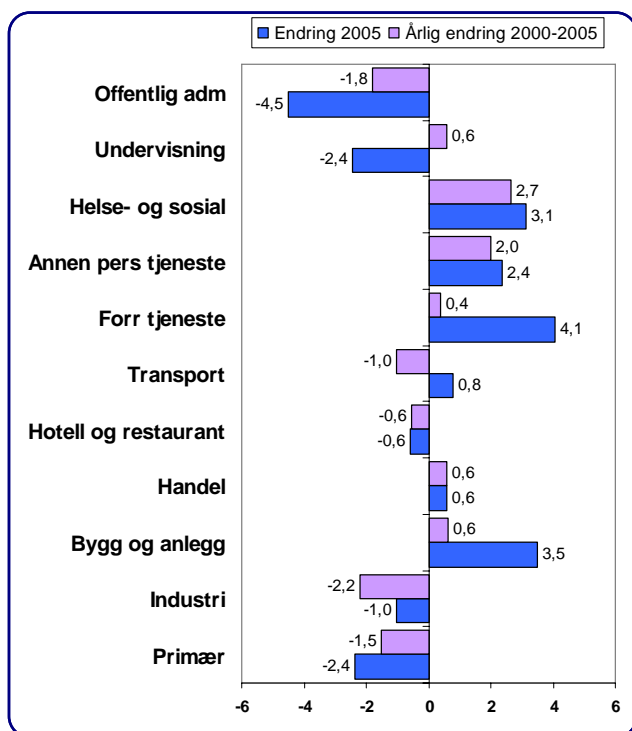
Utvikling i sysselsetting i ulike bransjer

Helse og sosialtjenester, tjenesteyting, handel og bygg og anlegg har hatt en økning i sysselsettingen både i 2005, og i perioden 2000-2005.

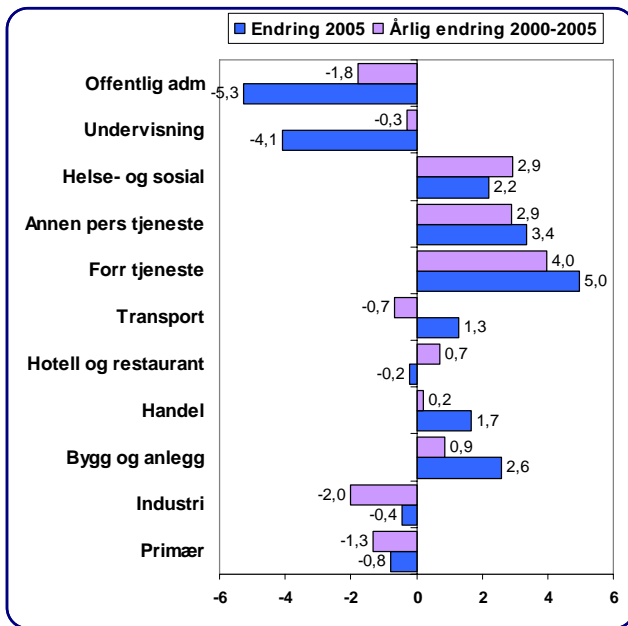
Transportnæringen hadde en nedgang i sysselsettingen fra 2000 til 2004, men har økt igjen i 2005. Innenfor undervisning har utviklingen vært motsatt

Primærnæringene, industrien og hotell og restaurantbransjen har hatt nedgang i sysselsettingen både i 2005 og for hele perioden. Det samme gjelder offentlig administrasjon.

Mønstrene i strukturendringene er stort sett de samme i 2005 som for hele perioden etter 2000. Det er bare transportnæringen og undervisning som har avvikende utvikling i 2005 i forhold til 2000-2005.

Figur 20: Prosentvis endring i sysselsetting i Norge i 2005, og årlig endring i perioden 2000 til 2005. Data: SSB.

Figur 21: Prosentvis endring i sysselsetting i Buskerud i 2005, og fra 2000 til 2005. Data: SSB.

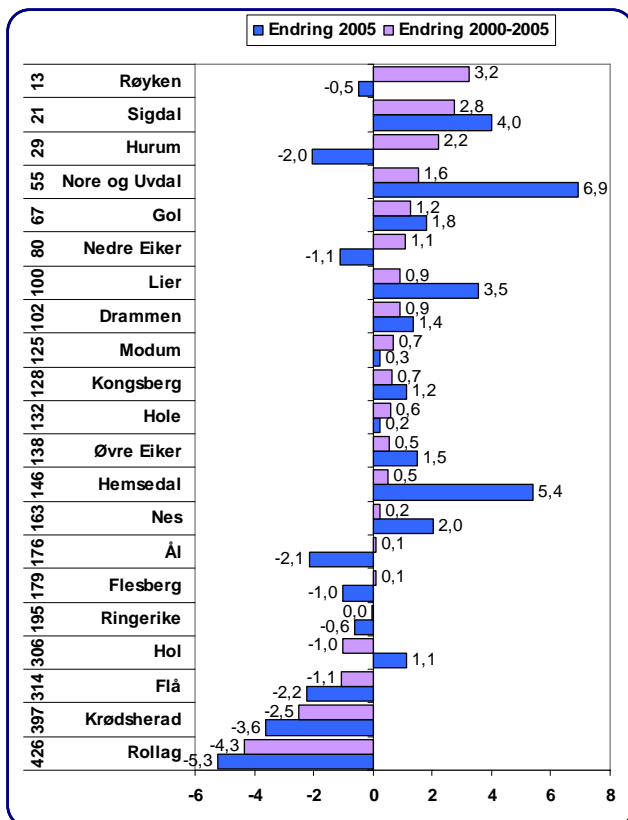
Utvikling i ulike bransjer i Buskerud

Buskerud har i likhet med de fleste andre fylkene en nedgang i sysselsettingen i primærnæringene og i industrien. Nedgangen i disse næringene er imidlertid dempet i 2005 i forhold til de foregående årene.

Det var en sterk økning i sysselsettingen i bransjene forretningsmessig tjenesteyting, annen personlig tjenesteyting, bygg og anlegg, helse og sosialtjenester, handel og transport.

Antall ansatte i hotell og restaurant hadde en liten nedgang, men økte fra nivået i 2000.

Offentlig administrasjon og undervisning hadde en sterk nedgang i sysselsettingen i 2005. Når det gjelder undervisning skyldes denne nedgangen at ansatte i SFO i skolene har blitt flyttet fra undervisning til sosiale tjenester.

Figur 22: Prosentvis endring i samlet sysselsetting i kommunene i Buskerud i 2005, og fra 2000 til 2005. Tallene til venstre angir kommunens rangering når det gjelder sysselsettingsvekst 2000-2005. Data: SSB.

Utvikling i samlet sysselsetting i kommunene i Buskerud

Mange kommuner i Buskerud hadde store utslag på den samlede sysselsettingen i 2005.

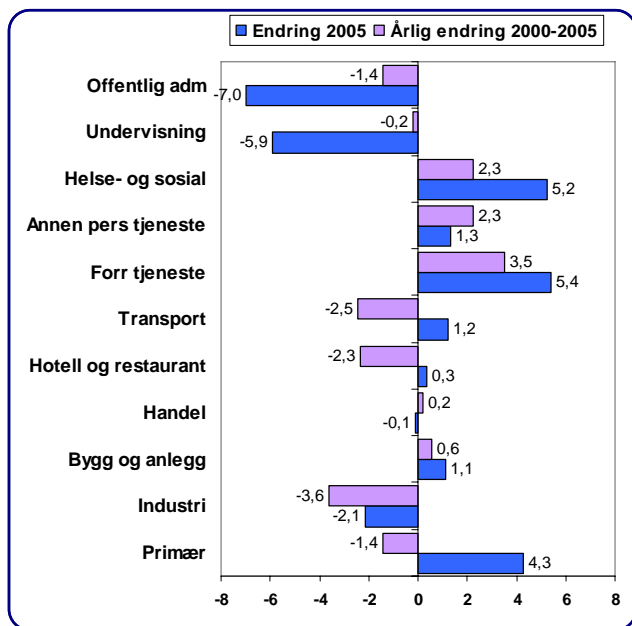
Nore og Uvdal, Hemsedal, Sigdal og Lier hadde en sterk vekst.

Rollag og Krødsherad hadde sterk nedgang.

Ser vi på hele perioden fra 2000 til 2005, er det Røyken, Sigdal og Hurum som har sterkest vekst.

Kommuner som Rollag, Krødsherad, Flå og Hol hadde sterkest nedgang.

Av de største kommunene har Lier, Drammen og Kongsberg stabil økning i sysselsettingen, mens Ringerike har en nedgang.

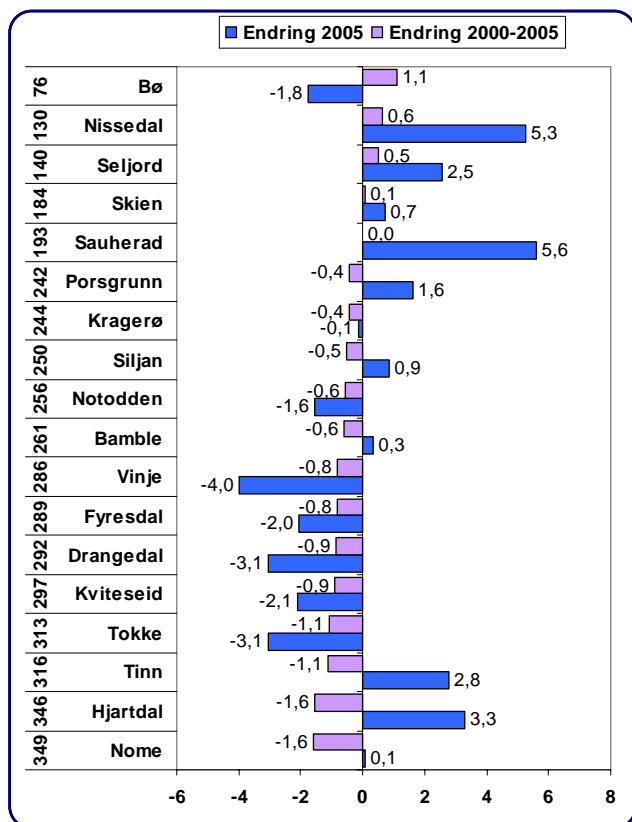
Figur 23: Prosentvis endring i sysselsetting i Telemark i 2005, og fra 2000 til 2005. Data: SSB.

Utvikling i ulike bransjer i Telemark

Telemark har i perioden etter 2000 hatt en markert nedgang i sysselsettingen i bransjer som landbruk, industri, hotell og restaurant og transport. I 2005 var et imidlertid en uvanlig oppgang i sysselsettingen i landbruket. Også transportnæringen og hotell og restaurant snudde en negativ trend, og fikk oppgang i 2005.

Forretningsmessig tjenesteyting hadde sterkest vekst i sysselsettingen i 2005, og har også sterkest vekst i hele perioden.

Nedgangen innen undervisning og oppgangen i helse og sosial skyldes for en stor del at ansatte i skolefritidsordningen har blitt omdefinert fra undervisning til sosialtjenester.

Figur 24: Prosentvis endring i samlet sysselsetting i kommunene i Buskerud i 2005, og fra 2000 til 2005. Tallene til venstre angir kommunens rangering når det gjelder sysselsettingsvekst 2000-2005. Data: SSB.

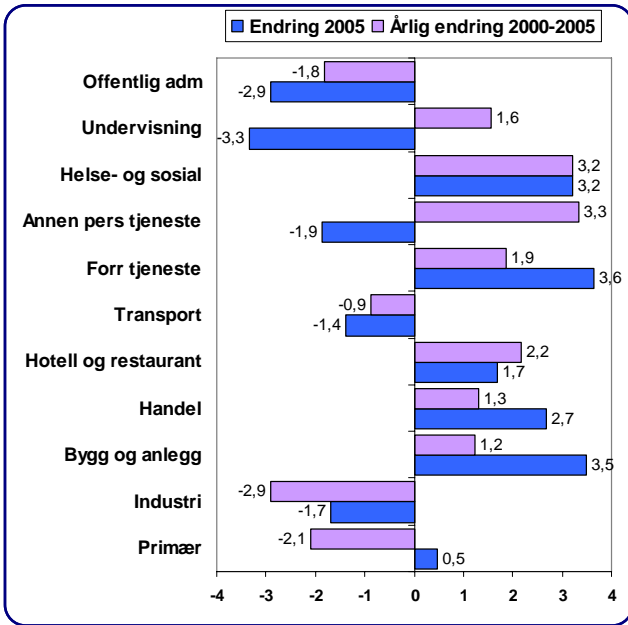
Utvikling i samlet sysselsetting i kommunene i Telemark

Mange kommuner i Telemark har hatt nedgang i sysselsettingen fra 2000 til 2005. Det er bare fire kommuner med økning i sysselsetting i perioden; Bø, Nissedal, Seljord og Skien. Ingen av disse har hatt spesielt sterk økning i sysselsettingen. Bø har hatt sterk økning i sysselsettingen tidligere, men fikk en tilbakegang i 2005.

Nome, Hjartdal, Tinn og Tokke har alle hatt en relativt sterk nedgang i sysselsettingen fra 2000 til 2005.

Enkelte kommuner hadde stor økning i sysselsetting i 2005, Nissedal og Sauherad hadde begge en økning på over fem prosent. Tinn og Hjartdal fikk også flere arbeidsplasser i 2005, og snudde en negativ trend.

Vinje, Drangedal og Tokke fikk en sterk tilbakegang i 2005.

Figur 25: Prosentvis endring i sysselsetting i Vestfold i 2005, og fra 2000 til 2005. Data: SSB.

Utvikling i ulike bransjer i Vestfold

Vestfold har i perioden etter 2000 hatt en markert nedgang i sysselsettingen i bransjer som landbruk, industri, offentlig administrasjon og transport. I 2005 var et imidlertid en uvanlig oppgang i sysselsettingen i landbruket.

Det har vært sterkest vekst i annen personlig tjenesteyting, helse og sosial, hotell og restaurant, og forretningsmessig tjenesteyting.

Nedgangen innen undervisning og oppgangen i helse og sosial skyldes for en stor del at ansatte i skolefritidsordningen har blitt omdefinert fra undervisning til sosialtjenester.

Utvikling i samlet sysselsetting i kommunene i Vestfold

Flere kommuner i Vestfold har hatt en sterk økning i sysselsettingen i perioden 2000 til 2005. Dette gjelder spesielt Stokke, Re, Nøtterøy, Sandefjord og Andebu. Disse kommunene har hatt en årlig vekstrate på over en prosent.

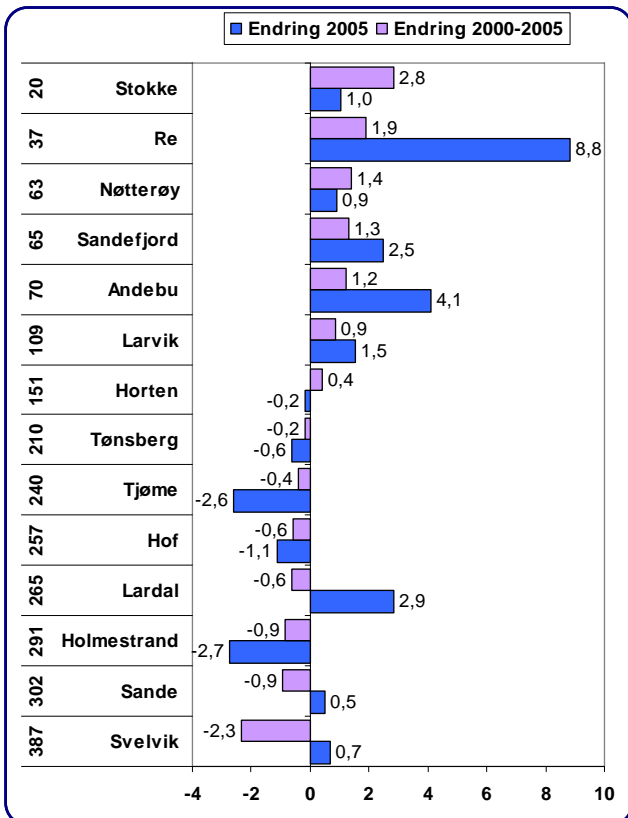
Det er bare Svelvik som har hatt en årlig nedgang på over en prosent.

I 2005 hadde Re en svært sterk vekst i sysselsettingen. Økningen i sysselsettingen var fordelt på mange bransjer og bedrifter.

Også Andebu, Lardal, Sandefjord og Larvik hadde økning i antall arbeidsplasser på over en prosent i 2005.

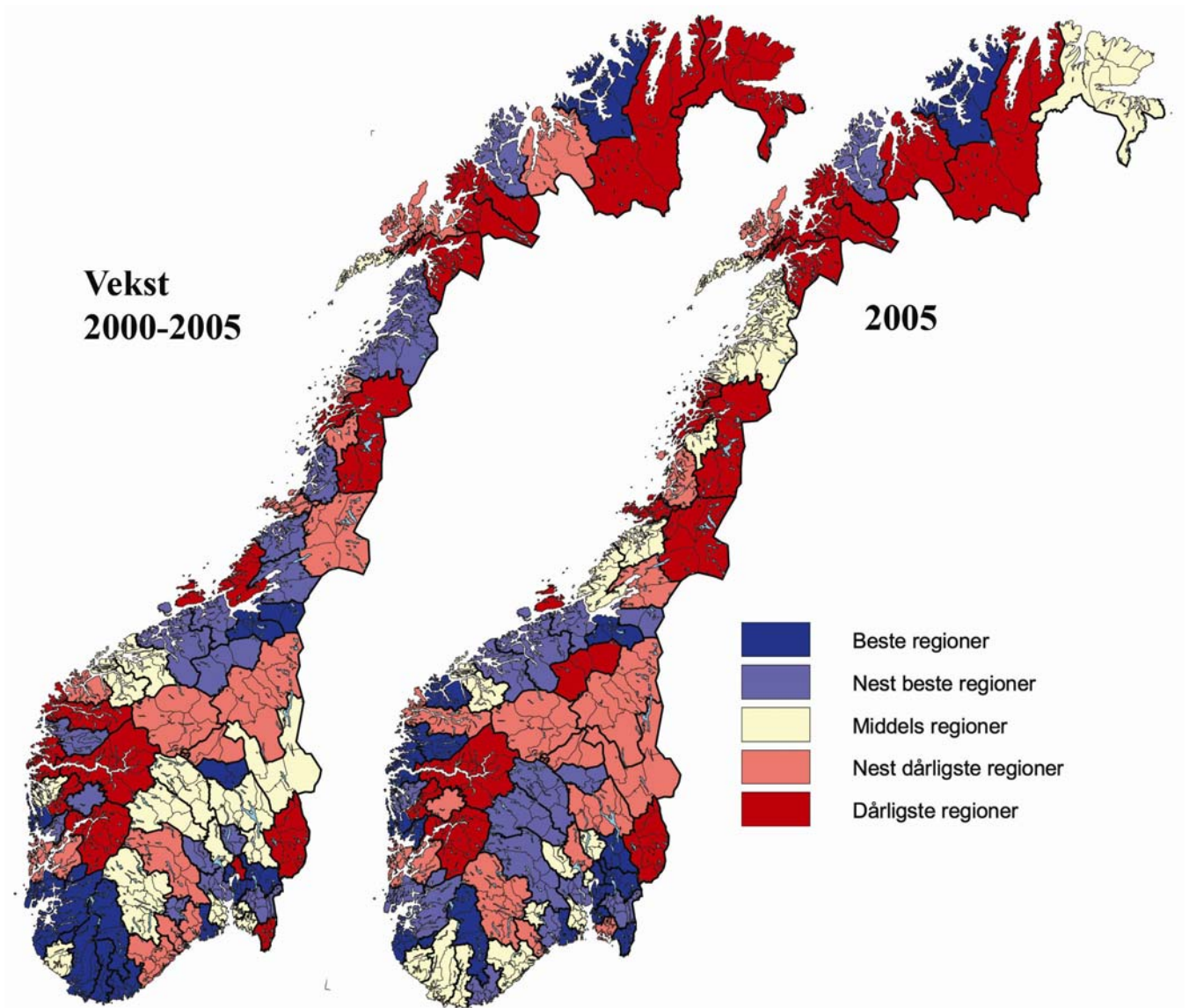
Holmestrand, Tjøme og Hof hadde nedgang i samlet sysselsetting på over en prosent i 2005.

Tønsberg er den største kommunen i Vestfold, og nedgangen her drar ned gjennomsnittet for fylket en del.

Figur 26: Prosentvis endring i samlet sysselsetting i kommunene i Buskerud i 2005, og fra 2000 til 2005. Tallene til venstre angir kommunens rangering når det gjelder sysselsettingsvekst 2000-2005. Data: SSB.

Kart med sysselsettingsvekst i regioner

Veksten i den samlede sysselsettingen i regionene i Norge er vist i kartene over. Til venstre vises veksten fra 2000 til 2005, og til høyre vises sysselsettingsveksten i 2005.

Når vi ser på siste fem år, er det en konsentrasjon av vekstregioner i Vest-Agder, Rogaland og Trøndelag.

I 2005 er denne tendensen langt svakere. Nå har det blitt flere vekstregioner på Østlandet, og Nordvestlandet. Nord-Norge gjør det dårligere i 2005. Av regionene i nord er det bare Vest-Finnmark og Tromsøregionen som har

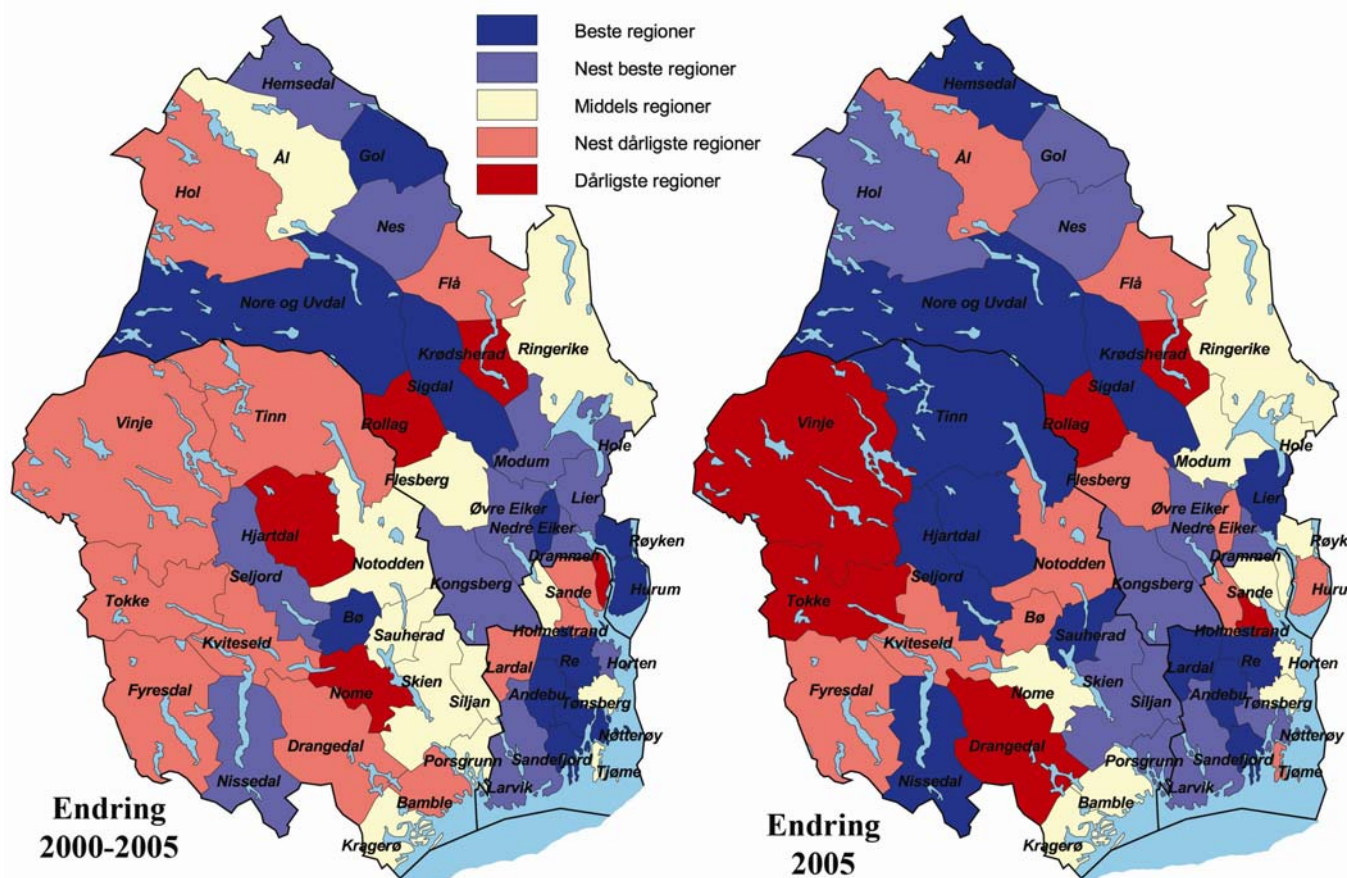
høyere vekst i sysselsettingen enn landsgjennomsnittet.

Av regionene i BTV er det Sandefjord/Larvik som er blant de beste regionene når det gjelder sysselsettingsvekst fra 2000 til 2005. Drammensregionen, Midt fylket og Midt-Telemark er blant de nest beste.

I 2005 er Sandefjord/Larvik fremdeles i beste kategori, mens Hallingdal, Grenland, Dammens- og Kongsbergregionen blant de nest beste.

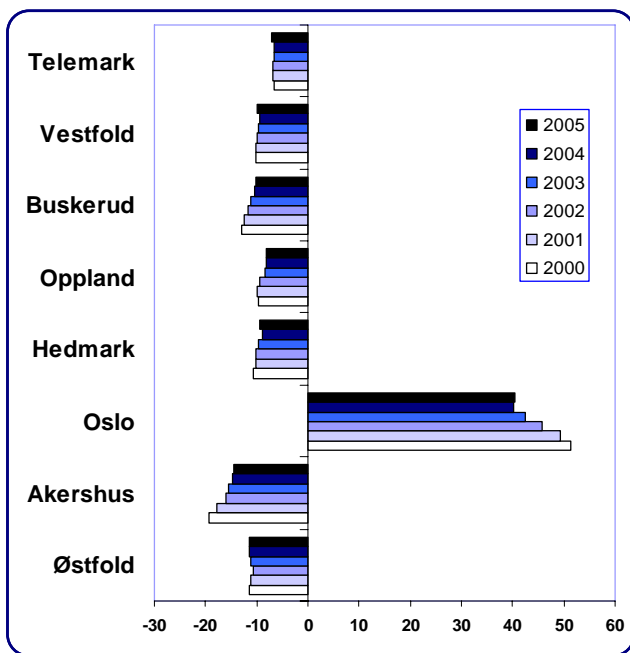
Kart med sysselsettingsvekst i kommuner

Veksten i den samlede sysselsettingen i regionene i Norge er vist i kartene over. Til venstre vises veksten fra 2000 til 2005, og til høyre vises sysselsettingsveksten i 2005.

Vi kan se at det er ganske få kommuner i Telemark som har sysselsettingsvekst over middels i hele perioden, mens mange kommuner i Vestfold og nedre Buskerud har sterk vekst.

I 2005 er det mange flere kommuner med sterk sysselsettingsvekst. Spesielt i de øvre delene av Buskerud, og nabo-kommunene i Øvre Telemark har oppnådd sterk vekst i sysselsettingen det siste året. Det er også et stort sammenhengende vekstområde i sør, rundt "treriksrysa" mellom fylkene i BTV.

Figur 27: Nettopending, antall som pendler inn til området minus antall som pendler ut, i prosent av antall arbeidstakere. Data: SSB.

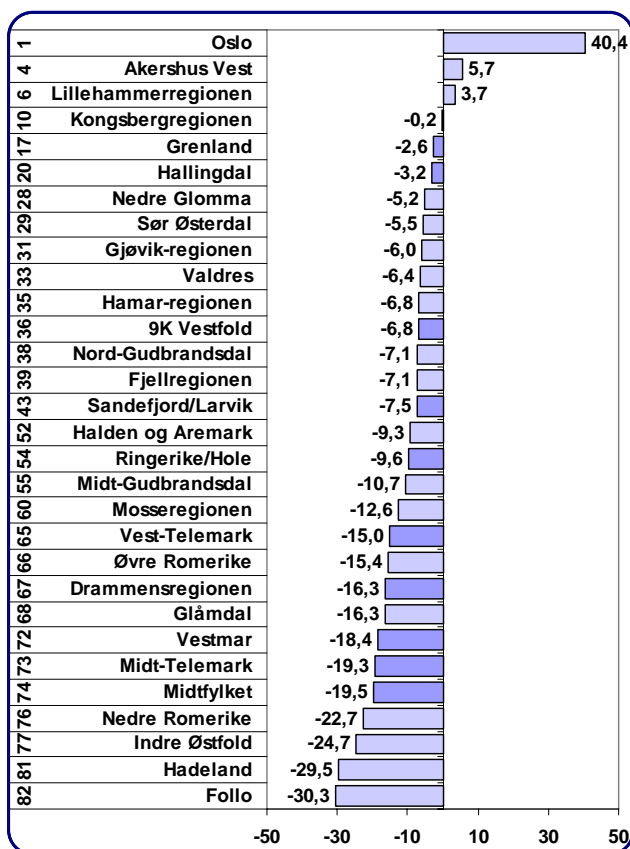
Pendling og arbeidsmarked

Pendling på Østlandet

Pendlingsmønsteret på Østlandet består i at folk trekker inn mot sentrum fra utkantene. Oslo har et overskudd på arbeidsplasser på 112 594 i 2005 (fjerde kvartal). De nærmeste områdene, spesielt i Akershus, har størst netto utpendling til Oslo.

De siste årene har netto innpendling til Oslo blitt redusert. I 2000 var netto innpendling til Oslo på nesten 140 000. Dette tallet har blitt redusert med nesten 30.000 på tre år. Dette henger sammen med at antall arbeidsplasser i Oslo har gått ned i samme periode. I 2005 økte imidlertid netto innpendling til Oslo igjen, etter at hovedstaden igjen fikk en økning i sysselsettingen.

De andre fylkene på Østlandet har netto utpendling. I Telemark og Vestfold økte netto utpendling i 2005, mens Buskerud hadde mindre netto utpendling enn tidligere.

Figur 28: Nettopending i regionene på Østlandet i 2005. Prosent. Tallene til venstre angir regionens rangering mht nettopending. Data: SSB.

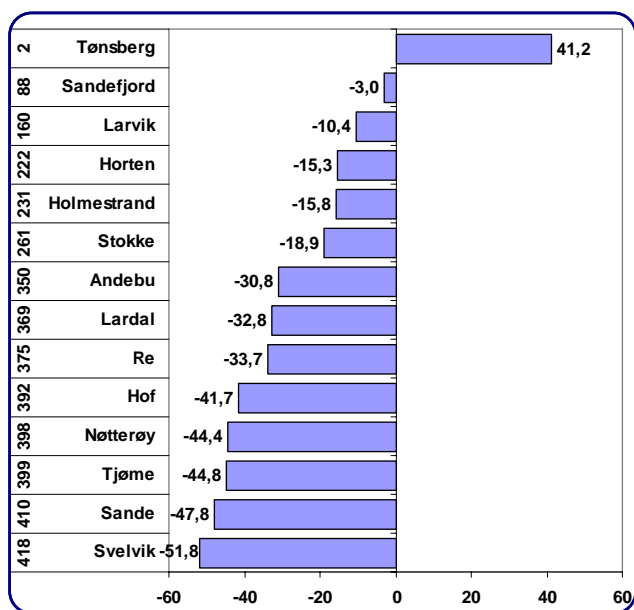
Nettopending i regionene

I figuren er regionene på Østlandet rangert etter netto pendling, det vil si antall som pendler inn til regionen minus de som pendler ut av regionen i prosent av antall arbeidstakere i regionen.

Oslo har klart størst netto innpendling av alle regionene i Norge. På Østlandet er det bare to regioner til som har netto innpendling: Akershus Vest og Lillehammerregionen. På landsbasis er det bare ni regioner som har netto innpendling.

Kongsbergregionen, Grenland og Hallingdal har nesten like mange arbeidsplasser som arbeidstakere. Kongsbergregionen hadde netto innpendling i 2002.

Regionene Midtfylket, Midt-Telemark, Drammensregionen, Vestmar og Vest-Telemark har stor netto utpendling.

Figur 29: Nettopendling i kommunene i Vestfold i 2005. Prosent. Tallene til venstre angir kommunens rangering mht nettopendling. Data: SSB.

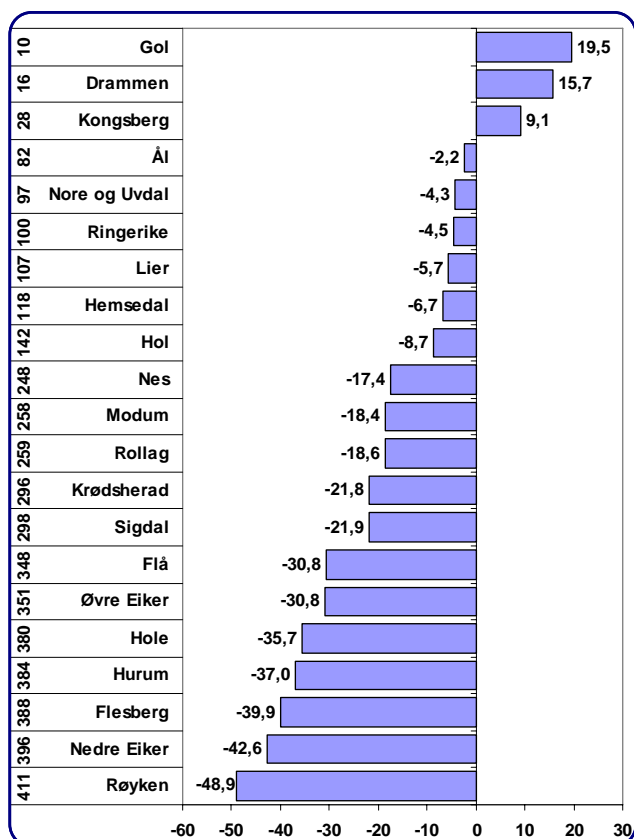
Nettopendling i Vestfold

I figuren er kommunene i Vestfold rangert etter netto pendling.

Tønsberg har mange arbeidsplasser både i privat og offentlig virksomhet, og sysselsetter mange fra nabokommunene. Tønsberg har nest største netto innpendling i prosent av arbeidstakerne av alle kommunene i landet.

Sandefjord har redusert netto utpendling i de siste årene, og er nær ved å oppnå balanse mellom arbeidsplasser og arbeidstakere. Også Larvik har hatt en positiv utvikling, men har fremdeles et underskudd på 10 prosent.

Mange av de øvrige kommunene i Vestfold har relativt store underskudd på arbeidsplasser. I Svelvik må mer enn annenhver arbeidstaker pendle til andre kommuner.

Figur 30: Nettopendling i kommunene i Buskerud i 2005. Prosent. Tallene til venstre angir kommunens rangering mht nettopendling. Data: SSB.

Nettopendling i Buskerud

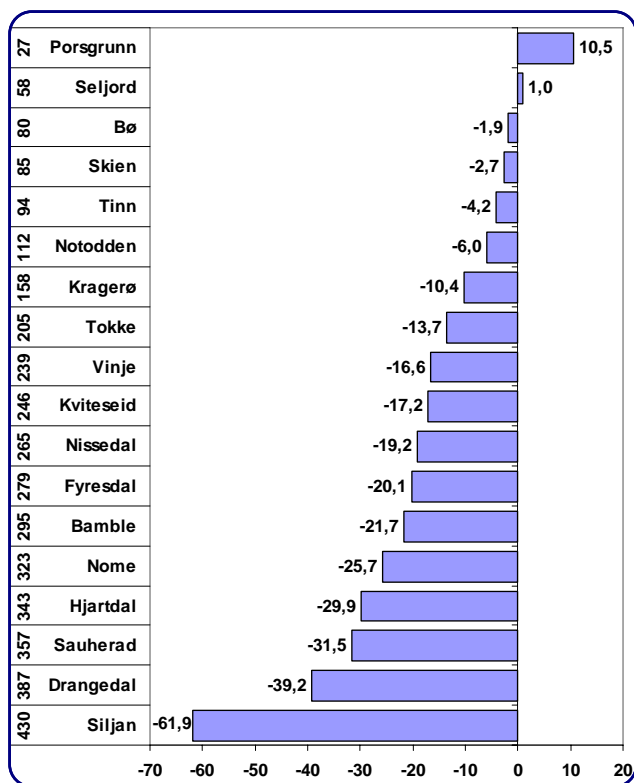
Buskerud har tre kommuner med overskudd på arbeidsplasser; Gol, Drammen og Kongsberg.

En del kommuner er nær ved å oppnå balanse mellom antall arbeidsplasser og arbeidstakere, som Ål, Nore og Uvdal, Ringerike, Lier, Hemsedal og Hol. Mange av disse kommunene har redusert netto utpendling de siste årene.

De andre kommunene i Buskerud har relativt store underskudd på arbeidsplasser.

I Røyken må nesten annenhver arbeidstaker pendle ut av kommunene.

Figur 31: Nettopendling i kommunene i Telemark i 2005. Prosent. Tallene til venstre angir kommunens rangering mht nettopendling. Data: SSB.

Nettopendling i kommunene i Telemark

I Telemark er det to kommuner med overskudd på arbeidsplasser. Porsgrunn har hatt overskudd i mange år som følge av de mange industriarbeidsplassene i kommunen.

Seljord oppnådde et overskudd på arbeidsplasser for første gang i 2005, som følge av en god vekst i antall arbeidsplasser de siste årene.

Bø hadde overskudd på arbeidsplasser i 2003 og 2004, men et lite underskudd i 2005. Dette kom imidlertid av at befolkningen, og dermed også antall arbeidstakere, har økt sterkt.

Skien, Tinn og Notodden er nær balanse, men i alle disse kommunene har netto utpendling økt litt de siste to årene.

Resten av kommunene har alle store underskudd på arbeidsplasser. Siljan har bare arbeidsplasser til å sysselsette 38,1 prosent av sine arbeidstakere. Bare Rælingen kommune har større underskudd på arbeidsplasser av alle kommunene i landet.

Næringsstruktur

Strukturendringer i Norge

Antall sysselsatte i hovednæringene i Norge i 2000 og 2005 er vist i figuren til venstre.

Helse og sosialtjenester er den største bransjen i Norge målt i antall sysselsatte. I 2005 var det over 444 000 ansatte i denne bransjen. Helse og sosialtjenester er også den raskest økende bransjen. Siden 2000 har antall sysselsatte økt med nesten 17 prosent, eller over 63 000 arbeidsplasser.

Andre bransjer som øker er handel, forretningsmessig og personlig tjenesteyting, undervisning og bygg og anlegg.

Primærnæringene, industri og offentlig administrasjon er de bransjene som synker raskest. Disse bransjene har redusert antall sysselsatte med over ti prosent i perioden. For industrien betyr dette over 37 000 ansatte.

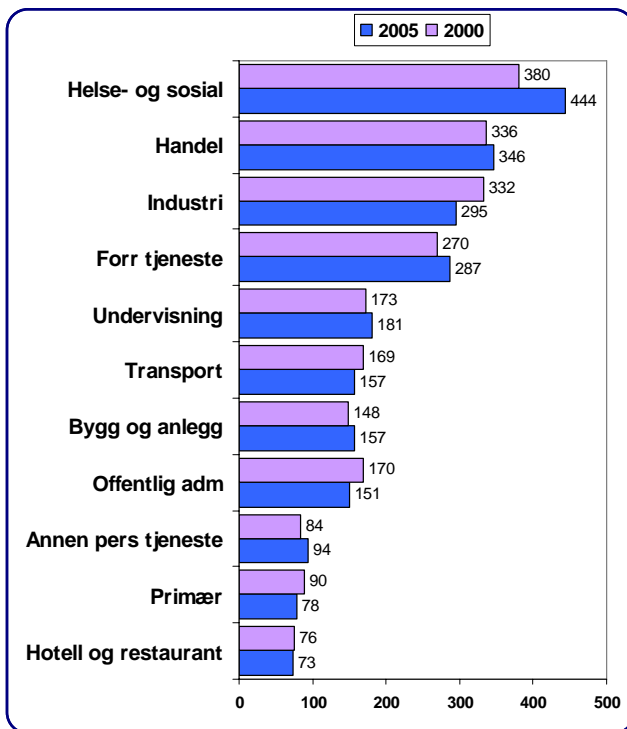
Andre bransjer som har synkende sysselsetting, er transport og hotell og restaurant.

Strukturendringer i Telemark

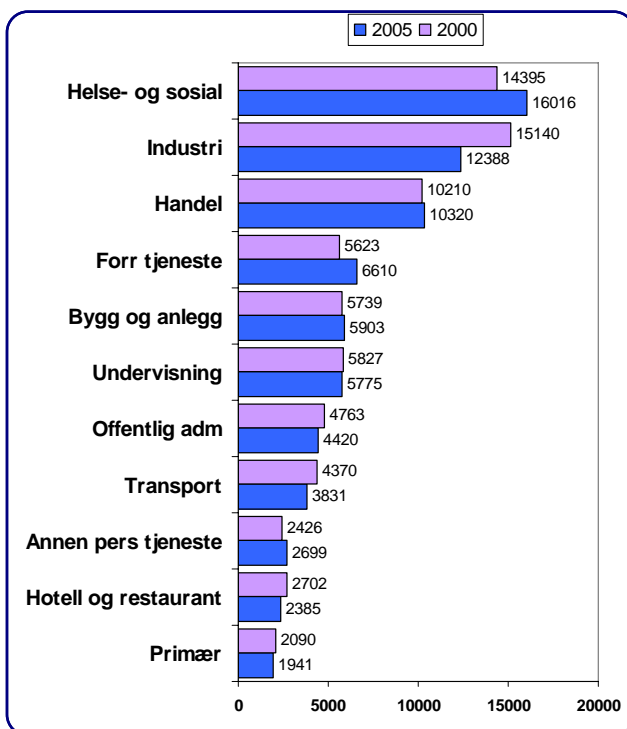
Antall sysselsatte i hovednæringene i Telemark i 2000 og 2005 er vist i figuren til venstre.

Helse og sosial passerte industrien som største næring i 2002. I 2005 var det 3628 flere ansatte innen helse og sosial enn i industrien i Telemark. Dette skyldes dels at antall sysselsatte i helse og sosial har økt med over 11 prosent siden 2000, men mest at antall ansatte i industrien har sunket med 18,2 prosent, tilsvarende 2752 arbeidsplasser.

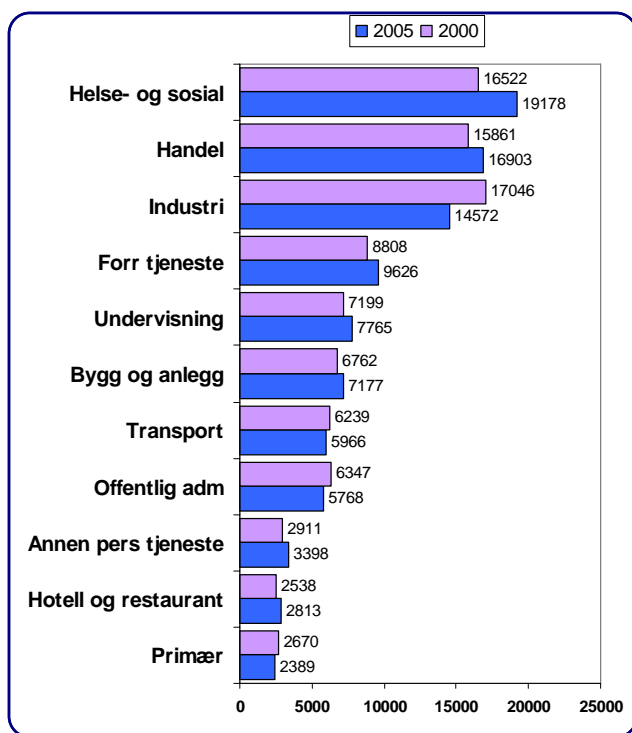
Transportbransjen, hotell og restaurant og landbruket har også hatt nedgang i antall sysselsatte i perioden, mens tjenesteyting og handel stadig har flere sysselsatte.

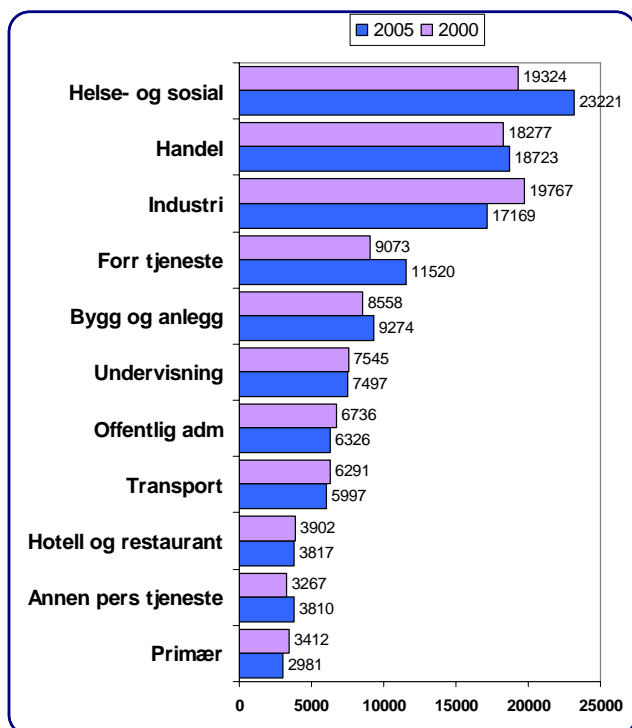
Figur 32: Antall sysselsatte (1000) i hovedbransjer i Norge i 2000 og 2005. Data: SSB.

Figur 33: Antall sysselsatte i hovedbransjer i Telemark i 2000 og 2005. Data: SSB.

Figur 34: Antall sysselsatte i hovedbransjer i Vestfold i 2000 og 2005. Data: SSB.

Figur 35: Antall sysselsatte i hovedbransjer i Buskerud i 2000 og 2005. Data: SSB.

Strukturendringer i Vestfold

Antall sysselsatte i hovednæringene i Vestfold i 2000 og 2005 er vist i figuren til venstre.

Industrien var den næringen som sysselsatte flest i Vestfold i år 2000. Etter dette har industrien blitt forbigått av både helse og sosial og handel.

14,5 prosent av arbeidsplassene i industrien i Vestfold har forsvunnet siden 2000, tilsvarende 2478 arbeidsplasser. Økningen i helse og sosialtjenester har imidlertid mer enn oppveiet dette, ettersom antall ansatte i denne sektoren økte med 2656 ansatte, tilsvarende 16,5 prosent.

Andre bransjer som øker sysselsettingen i Vestfold er handel, forretningsmessig tjenesteyting, undervisning, bygg og anlegg, annen personlig tjenesteyting og hotell og restaurant.

Utenom industrien er det nedgang i antall sysselsatte i transportnæringen, offentlig administrasjon og i landbruket.

Strukturendringer i Buskerud

Antall sysselsatte i hovednæringene i Buskerud i 2000 og 2005 er vist i figuren til venstre.

Også i Buskerud var industrien største næring i år 2000, men i likhet med Vestfold er nå helse- og sosialtjenester og handel de største næringene i antall sysselsatte.

Antall ansatte i helse- og sosialtjenester økte med 3897, tilsvarende over 20 prosent fra 2000 til 2005.

Samtidig forsvant over 2598 arbeidsplasser i industrien, men i forretningsmessig tjenesteyting ble det skapt 2447 nye arbeidsplasser.

Bygg og anlegg og annen personlig tjenesteyting økte antall arbeidsplasser i perioden, mens undervisning, offentlig administrasjon, transport, hotell og restaurant og landbruket fikk færre arbeidsplasser.

Tabell 1: Lokaliseringskvotienter i 2005, og endringer i lokaliseringskvotienter fra 2001 til 2005 i BTV.

Bransje	LQ 2005	LQ endring
Hotell- og Restaurant	1,0	0,09
Papirindustri	3,1	0,05
Plastindustri	2,1	0,03
Elektronikk	2,5	0,01
Landtransport	1,0	-0,01
Elektrisitet og vann	1,2	-0,02
Bygg og anlegg	1,1	-0,03
Møbelindustri	1,1	-0,04
Produksjon av maskiner	1,5	-0,11
Produksjon av metallvarer	1,4	-0,11
Treindustri	1,0	-0,14
Bergverksdrift	1,5	-0,15
Mineralsk industri	1,6	-0,16
Kjemisk industri	2,9	-0,20
Gjennvinning	1,6	-0,29
Forlag og aviser	0,7	0,14
Data	0,5	0,11
Annen forr tjeneste	0,9	0,07
Næringsmiddelindustri	0,8	0,07
Luftransport	0,2	0,05
Prod av transportmidler	0,9	0,04
Tekstilindustri	0,6	0,03
Kultur og sport	0,7	0,02
Finans	0,6	-0,04
Post og tele	0,7	-0,09
Metallindustri	1,0	-0,13
Sjøtransport	0,2	-0,15
Forskning	0,3	-0,22

Sterke næringsmiljø i BTV

Vi har forsøkt å identifisere sterke næringsmiljø, eller sterke bransjer i BTV.

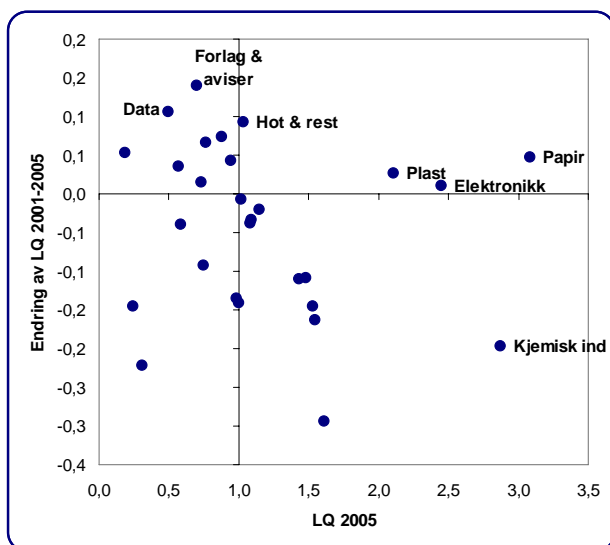
Den første indikatoren vi bruker, er bransjens lokaliseringskvotient (LQ). Lokaliseringskvotienten til en bransje i et område er bransjens andel av sysselsettingen i området delt på bransjens andel av sysselsettingen i Norge. Dersom denne brøken er større enn 1, betyr dette at bransjen har en høyere andel av sysselsettingen i det aktuelle området, enn på landsbasis.

Den andre indikatoren vi har brukt er endringen i lokaliseringskvotienten fra 2001 til 2005. Dersom dette tallet er større enn 0, betyr det at bransjen har en mer positiv utvikling i området enn på landsbasis.

Det er fire bransjer i BTV som både har en lokaliseringskvotient større enn 1, og som samtidig har en økning fra 2001 til 2005. Det er hotell og restaurant, papirindustrien, plastindustrien og elektronikkindustrien. Dette baseres på tall fra 2005, da nedleggelsen av Norske Skogs anlegg i Skien ikke ennå hadde blitt synlig i statistikken. Dette er bransjer som er relativt store i BTV og som har en bedre sysselsettingsutvikling i BTV enn på landsbasis.

Av de bransjene som har lokaliseringskvotient under 1 i BTV, er det forlag og aviser og data som har den relativt beste utviklingen. For forlag og aviser er det en tilbakegang i sysselsettingen på landsbasis, og her har BTV forbedret sin posisjon gjennom å ha mindre tilbakegang. For databransjen har det også vært en nedgang på landsbasis de siste fem årene, men bransjen vokser igjen i 2005.

Kjemisk industri er en av de bransjene som er relativt størst i BTV. Her har utviklingen vært langt mer negativ i BTV enn ellers i landet.

Figur 36: Lokaliseringskvotienter i 2005, og endringer i lokaliseringskvotienter fra 2001 til 2005 i BTV.

Tabell 2: Lokaliseringskvotienter i 2005, og endringer i lokaliseringskvotienter fra 2001 til 2005 i Telemark.

Småbransje	LQ 2005	LQ endring
Papirindustri	2,3	0,57
Elektrisitet og vann	1,9	0,30
Elektronikk	2,0	0,07
Kjemisk industri	7,2	0,01
Bygg og anlegg	1,0	0,01
Bergverksdrift	1,2	-0,01
Plastindustri	1,3	-0,08
Produksjon av metallvarer	1,4	-0,12
Mineralsk industri	2,6	-0,25
Metallindustri	1,5	-0,62
Gjenvinning	1,5	-0,64
Forskning	1,1	-0,80
Data	0,5	0,24
Forlag og aviser	0,9	0,24
Treindustri	0,8	0,16
Tekstilindustri	0,6	0,14
Annen forr tjeneste	0,7	0,07
Kultur og sport	0,8	0,05
Hotell- og Restaurant	1,0	0,02
Produksjon av maskiner	0,8	0,01
Finans	0,6	0,00
Møbelindustri	0,7	-0,03
Næringsmiddelindustri	0,4	-0,07
Sjøtransport	0,1	-0,09
Prod av transportmidler	0,6	-0,12
Post og tele	0,7	-0,24

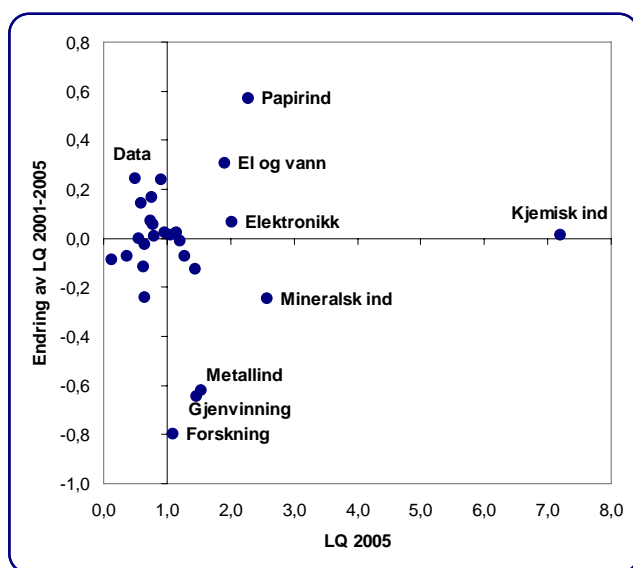
Sterke næringsmiljø i Telemark

Telemark har fem bransjer, som både har en høy lokaliseringskvotient i fylket, og som samtidig har økt andel av sysselsettingen nasjonalt de siste fem årene.

Det er papirindustri, elektrisitet og vann, elektronikk, kjemisk industri og bygg og anlegg. Her er tallene hentet fra fjerde kvartal i 2005, og nedleggelsen av Union er dermed ikke fanget opp.

En del bransjer som er relativt tunge i Telemark, som forskning, gjenvinning og metallindustri har hatt en sterk nedgang i de siste fem årene. Nedgangen innen forskning og metallindustri skyldes hovedsakelig Norsk Hydros reduksjon i forskning og nedleggelse av magnesiumsproduksjon.

Enkelte bransjer som er relativt små i Telemark har hatt en sterk fremgang i de siste fem årene. Databransjen i Telemark har nesten doblet antall ansatte de siste årene, mens bransjen har hatt synkende sysselsetting på landsbasis.

Figur 37: Lokaliseringskvotienter i 2005, og endringer i lokaliseringskvotienter fra 2001 til 2005 i Telemark.

Tabell 3: Lokaliseringskvotienter i 2005, og endringer i lokaliseringskvotienter fra 2001 til 2005 i Vestfold.

Bransje	LQ 2005	LQ endring
Elektronikk	3,0	0,66
Næringsmiddelindustri	1,4	0,16
Metallindustri	1,3	0,09
Plastindustri	1,8	-0,03
Produksjon av metallvarer	2,0	-0,04
Bygg og anlegg	1,1	-0,07
Møbelindustri	1,2	-0,14
Kjemisk industri	2,2	-0,14
Treindustri	1,3	-0,37
Bergverksdrift	2,7	-0,38
Lufftransport	0,6	0,16
Hotell- og Restaurant	1,0	0,16
Data	0,7	0,11
Forlag og aviser	0,7	0,09
Produksjon av maskiner	0,9	0,06
Tekstilindustri	0,8	0,05
Post og tele	0,8	0,03
Annen forr tjeneste	0,9	0,03
Forskning	0,0	0,00
Kultur og sport	0,7	-0,01
Finans	0,6	-0,07
Landtransport	0,7	-0,09
Mineralsk industri	0,6	-0,11
Elektrisitet og vann	0,7	-0,13
Prod av transportmidler	0,6	-0,18
Sjøtransport	0,6	-0,33
Papirindustri	0,6	-0,42

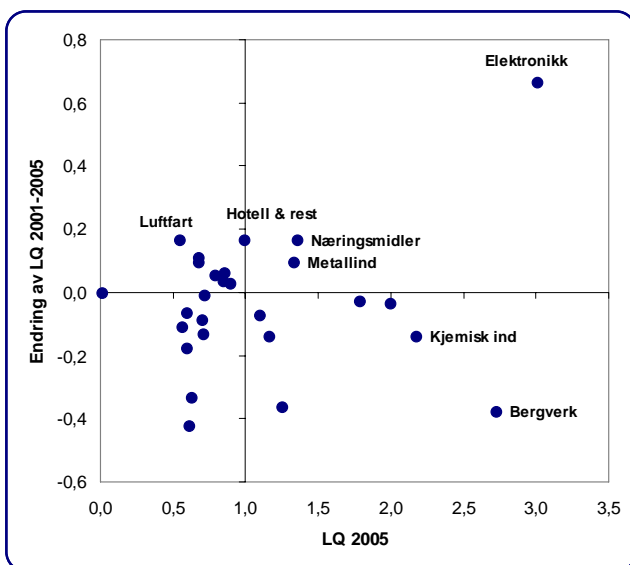
Sterke næringsmiljø i Vestfold

I Vestfold er det tre bransjer som både har en høy konsentrasjon og som samtidig vokser mer enn ellers i landet.

Elektronikkindustrien er den bransjen i Vestfold med høyest lokaliseringskvotient, og vokser samtidig langt sterkere enn landsgjennomsnittet. Næringsmiddelindustrien og metallindustrien er også relativt store i Vestfold, samtidig som de øker sin andel av den nasjonale sysselsettingen.

Bergverk og kjemisk industri er også bransjer som er relativt store i Vestfold. I disse bransjene er det imidlertid en nedgang i sysselsettingen som er langt sterkere enn landsgjennomsnittet.

Av de bransjene hvor lokaliseringskvotienten er under 1, er det lufftransport og hotell og restaurant som vokser sterkest. Her er sannsynligvis den sterke veksten i trafikken over Torp flyplass som er forklaringen. Dette kan også være en av forklaringene til at også hotell og restaurantbransjen i Vestfold synes å være i fremgang.

Figur 38: Lokaliseringskvotienter i 2005, og endringer i lokaliseringskvotienter fra 2001 til 2005 i Vestfold.

Tabell 4: Lokaliseringskvotienter i 2005, og endringer i lokaliseringskvotienter fra 2001 til 2005 i Buskerud.

Bransje	LQ 2005	LQ endring
Prod av transportmidler	1,4	0,31
Hotell- og Restaurant	1,1	0,07
Plastindustri	2,9	0,07
Møbelindustri	1,3	0,02
Bygg og anlegg	1,1	-0,03
Papirindustri	5,6	-0,10
Elektrisitet og vann	1,0	-0,12
Mineralsk industri	1,7	-0,13
Gjenvinning	2,1	-0,21
Produksjon av maskiner	2,4	-0,42
Elektronikk	2,3	-0,60
Forlag og aviser	0,6	0,12
Annen forr tjeneste	1,0	0,11
Næringsmiddelindustri	0,5	0,08
Metallindustri	0,3	0,07
Forskning	0,0	0,04
Data	0,3	0,02
Kultur og sport	0,7	0,01
Bergverksdrift	0,8	0,00
Tekstilindustri	0,4	-0,04
Finans	0,6	-0,04
Post og tele	0,7	-0,10
Kjemisk industri	0,7	-0,11
Produksjon av metallvarer	1,0	-0,13
Treindustri	0,9	-0,16

Sterke næringsmiljø i Buskerud

I Buskerud er det fire bransjer som både har en høy konsentrasjon og som samtidig vokser mer enn ellers i landet.

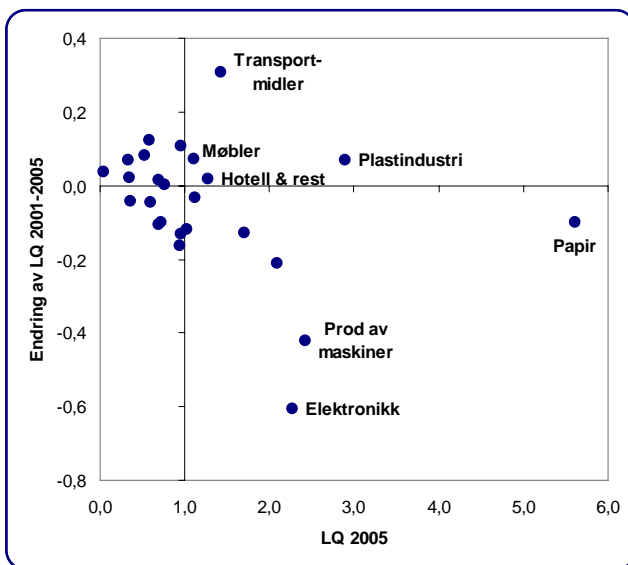
Produksjon av transportmidler har sterkest vekst av alle, når vi beregner veksten i fylket i forhold til bransjens vekst på landsbasis.

Også hotell og restaurantbransjen, plastindustrien og møbelindustrien er bransjer som både er sterkt representert i fylket, og som har en bedre sysselsettingsutvikling enn landsgjennomsnittet.

Papirindustrien er den bransjen i Buskerud som har høyest lokaliseringskvotient. Her der det imidlertid en nedgang i sysselsettingen som er sterkere enn på landsbasis.

Også innen industribransjer som elektronikk og produksjon av maskiner er det sterkere nedgang i Buskerud enn ellers i landet. Dette er også bransjer hvor Buskerud har dobbelt så stor andel av sysselsettingen som landsgjennomsnittet.

Av bransjer som er relativt små i Buskerud, er det forlag og aviser og annen forretningsmessig tjenesteyting som har sterkest relativt vekst. Innen forlag og aviser det nedgang på landsbasis, men en liten oppgang i Buskerud. I annen forretningsmessig tjenesteyting (blant annet engineering og konsulentvirksomhet) er det sterk vekst på landsbasis, men enda sterkere vekst i Buskerud.

Figur 39: Lokaliseringskvotienter i 2005, og endringer i lokaliseringskvotienter fra 2001 til 2005.

Tabell 5: Antall sysselsatte i detaljhandel i prosent av folketall i 2005, samt endringen i denne andelen fra 2000 til 2005 for kommunene i Buskerud.

Kommune	Andel syss i handel	Endring syss i handel
Nedre Eiker	0,3	0,7
Gol	4,0	0,7
Lier	0,6	0,4
Nes	0,7	0,2
Kongsberg	0,3	0,1
Drammen	1,3	0,1
Ringerike	0,3	-0,1
Hol	0,6	-0,2
Sigdal	-1,7	0,7
Hurum	-1,4	0,6
Hemsedal	-0,1	0,4
Modum	-0,3	0,2
Røyken	-2,0	0,0
Nore og Uvdal	-1,5	-0,1
Øvre Eiker	-1,7	-0,2
Hole	-3,0	-0,2
Krødsherad	-1,4	-0,2
Ål	-0,5	-0,3
Flesberg	-2,7	-0,5
Rollag	-2,7	-0,7
Flå	-2,7	-0,8

Handelsnæringen i Buskerud

På forrige side identifiserte vi sterke næringsmiljø i de konkurranseutsatte bransjene. Handelsnæringen er lite konkurranseutsatt, og her er konkurransen i stor grad et nullsumspill mellom kommunene. Dersom en kommune oppnår å ta markedsandeler, vil dette som oftest slå ut i lavere sysselsetting i handelsnæringen i nabokommunene. Det er imidlertid interessant å se hvilke kommuner som er vinnere i handelskonkurransen.

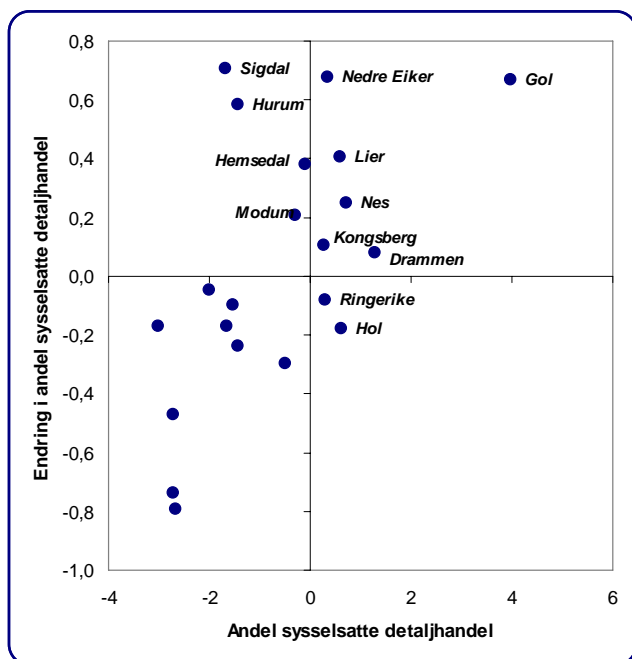
Til venstre har vi først målt antall sysselsatte i handelsnæringen i forhold til folketallet. En høy andel vil i de fleste tilfeller bety at kommunene fungerer som handelssentrum for omkringliggende områder. Derneft har vi målt endringer i denne andelen fra 2000 til 2005 i forhold til landsgjennomsnittet. Kommuner med positive tall her, vil ha økt sine markedsandeler i de fem siste årene.

I Buskerud er det Gol som er vinneren når det gjelder handel. Gol er den kommunen i Buskerud hvor handelen er relativt størst, og som samtidig har sterk vekst i sysselsettingen. Andre kommuner med stor og voksende handel er Nedre Eiker, Lier, Nes, Kongsberg og Drammen.

Ringerike og Hol er relativt store handelssteder som taper i konkurransen.

Sigdal, Hurum, Hemsedal og Modum er kommuner hvor handelsnæringen er liten, men rasktvoksende.

Buskerud er et fylke hvor handelsnæringen er litt større i forhold til folketallet enn landsgjennomsnittet. Dersom fylket hadde hatt samme antall sysselsatte innen detaljhandel som landsgjennomsnittet, ville det vært 85 færre sysselsatte i 2005. Oslo er det fylket hvor handelsnæringen er relativt størst.

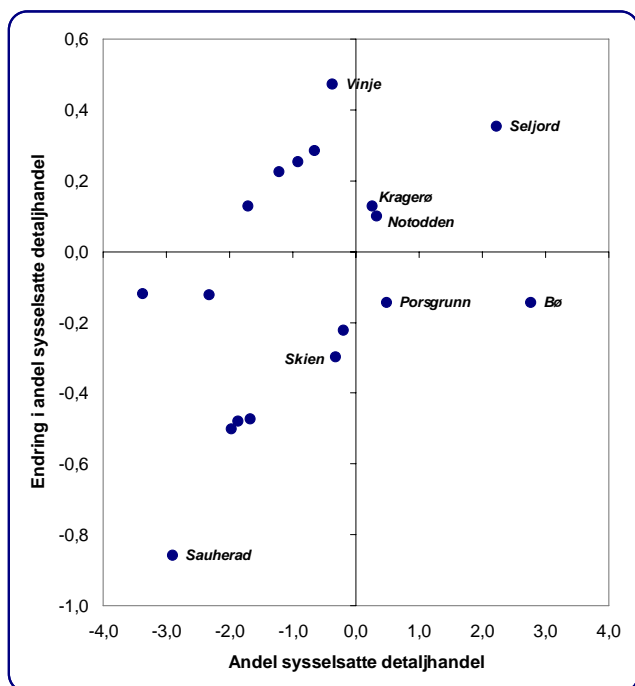

Figur 40: Antall sysselsatte i detaljhandel i prosent av folketall i 2005, samt endringen i denne andelen fra 2000 til 2005. Kommuner i Buskerud.

Tabell 6: Antall sysselsatte i detaljhandel i prosent av folketall i 2005, samt endringen i denne andelen fra 2000 til 2005 for kommunene i Telemark.

Kommune	Andel syss i handel	Endring syss i handel
Seljord	2,2	0,4
Notodden	0,3	0,1
Kragerø	0,3	0,1
Bø	2,8	-0,1
Porsgrunn	0,5	-0,1
Vinje	-0,4	0,5
Kviteseid	-0,6	0,3
Nissedal	-0,9	0,3
Bamble	-1,2	0,2
Drangedal	-1,7	0,1
Siljan	-3,4	-0,1
Hjartdal	-2,3	-0,1
Tinn	-0,2	-0,2
Skien	-0,3	-0,3
Fyresdal	-1,7	-0,5
Nome	-1,9	-0,5
Tokke	-2,0	-0,5
Sauherad	-2,9	-0,9

Figur 41: Antall sysselsatte i detaljhandel i prosent av folketall i 2005, samt endringen i denne andelen fra 2000 til 2005. Kommuner i Telemark.

Handelsnæringen i Telemark

I Telemark er det tre kommuner hvor handelsnæringen er relativt stor, og som samtidig vokser mer enn landsgjennomsnittet. Det er Seljord, Notodden og Kragerø. Seljord framstår som vinneren, ettersom kommunene både har en svært stor handelsnæring i forhold til folketallet samtidig som er det sterk vekst i handelsnæringen.

Bø er den kommunen som har flest sysselsatte i handelsnæringen i forhold til folketallet. Her har imidlertid veksten i sysselsettingen i handelsnæringen vært noe mindre enn landsgjennomsnittet.

Også Porsgrunn er en kommune med mye handel, men hvor handelsnæringen har blitt redusert. Skien har også en negativ utvikling i handelen.

En del små kommuner med relativt små handelsnæringer har hatt framgang i perioden. Størst framgang har Vinje, men også Nissedal, Bamble, Drangedal, Siljan og Hjartdal har større vekst i sysselsettingen i handel enn landsgjennomsnittet.

Sauherad har tapt mest når det gjelder sysselsetting i handelen. Kommunene hadde i utgangspunktet en liten handelsnæring, og denne har blitt redusert sterkt i perioden.

Telemark er et fylke hvor handelsnæringen er mye mindre i forhold til folketallet enn landsgjennomsnittet. Dersom fylket hadde hatt samme antall sysselsatte innen detaljhandel som landsgjennomsnittet, ville det vært 449 flere sysselsatte i 2005. Handelsnæringen har også hatt en lavere sysselsetningsvekst i Telemark enn ellers i landet.

Oslo er det fylket hvor handelsnæringen er relativt størst.

Tabell 7: Antall sysselsatte i detaljhandel i prosent av folketall i 2005, samt endringen i denne andelen fra 2000 til 2005 for kommunene i Vestfold.

Kommune	Andel syss i handel	Endring syss i handel
Larvik	0,5	0,1
Tønsberg	2,9	-0,1
Sandefjord	0,4	-0,3
Re	-1,1	1,0
Tjøme	-1,1	0,7
Horten	-0,3	0,6
Sande	-1,7	0,5
Nøtterøy	-1,5	0,4
Hof	-2,0	0,3
Andebu	-2,0	0,3
Stokke	-2,1	-0,1
Holmestrand	-0,1	-0,2
Svelvik	-2,2	-0,2
Lardal	-2,4	-1,0

Handelsnæringen i Vestfold

Larvik fremstår som vinneren i Vestfold når det gjelder handel. Larvik har en handelsnæring hvor sysselsettingen er større enn gjennomsnittet i forhold til folketallet, samtidig som at sysselsettingen innen handelen har økt mer enn gjennomsnittet.

Tønsberg og Sandefjord er også kommuner med en stor handelsnæring. Tønsberg er den av kommunene i Vestfold hvor handelsnæringene er desidert størst. I disse kommunene har imidlertid sysselsettingen i handelen ikke holdt tritt med økningen ellers i landet.

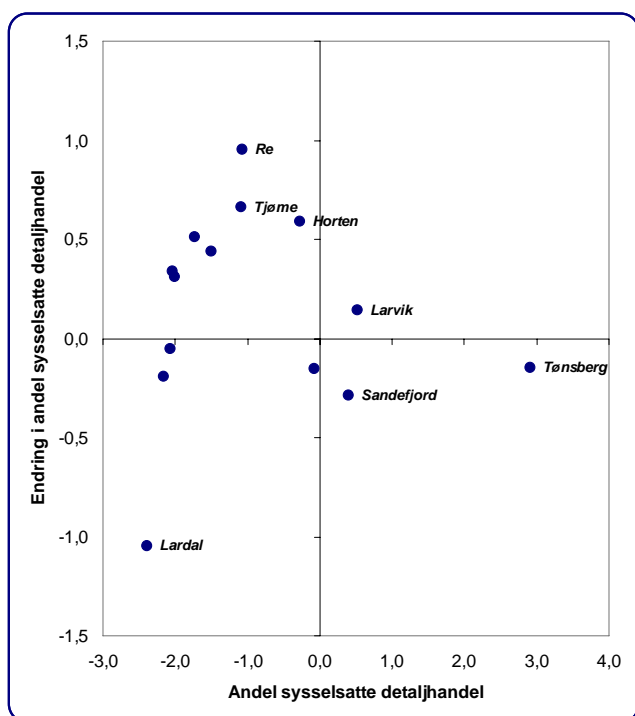
Mange kommuner i Vestfold har imidlertid en god økning i sysselsettingen i handelsnæringen. Det ser dermed ut som om handelen i Vestfold er i ferd med å desentraliseres.

Kommuner som Re, Tjøme, Horten, Sande, Nøtterøy, Hof og Andebu har alle en økning i sysselsettingen i handel som er større enn landsgjennomsnittet.

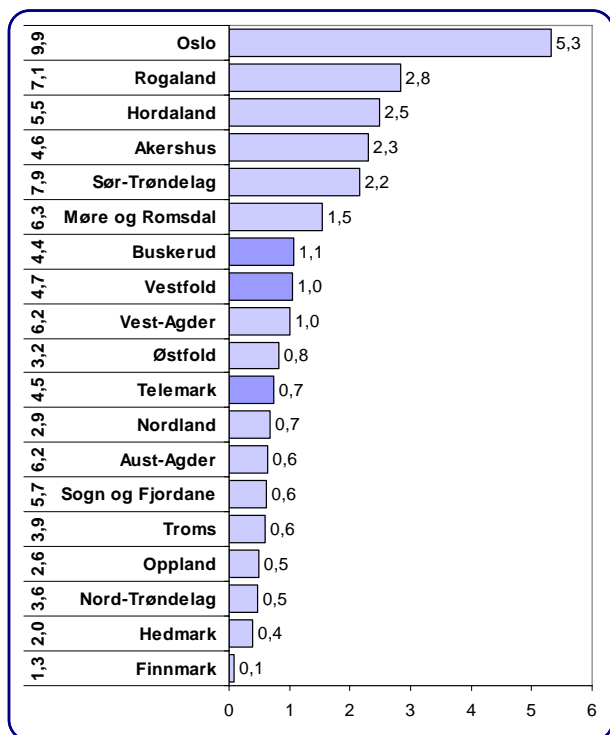
Lardal har den minste handelsnæringen i forhold til folketallet. Her har også sysselsettingen innenfor handel sunket sterkt.

Vestfold er et fylke hvor handelsnæringen er større i forhold til folketallet enn landsgjennomsnittet. Dersom fylket hadde hatt samme antall sysselsatte innen detaljhandel som landsgjennomsnittet, ville det vært 232 færre sysselsatte i 2005. Handelsnæringen har også økt sterkt i Vestfold i forhold til ellers i landet.

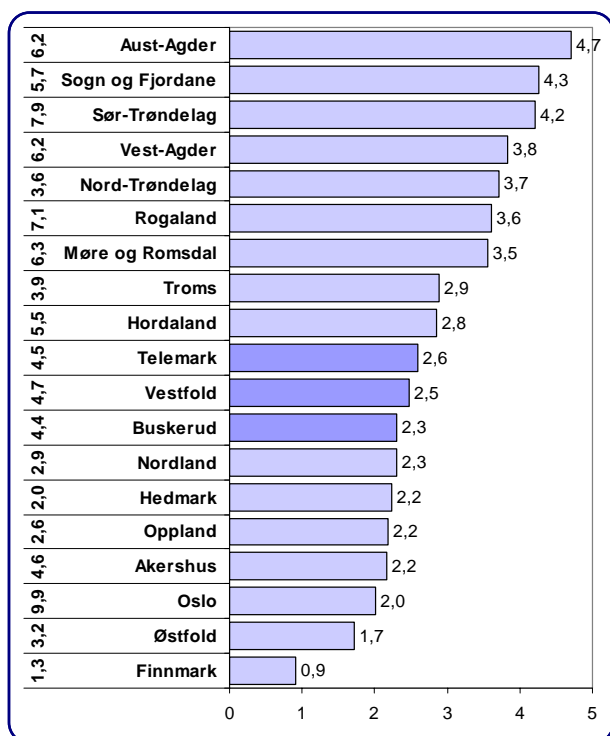
Oslo er det fylket hvor handelsnæringen er relativt størst.

Figur 42: Antall sysselsatte i detaljhandel i prosent av folketall i 2005, samt endringen i denne andelen fra 2000 til 2005. Kommuner i Vestfold.

Figur 43: Samlet beløp i godkjente skattefunnprosent 2002-2005, mrd kr. Tallene til venstre angir kr pr innbygger. Data: SSB.

Figur 44: Andel av regnskapspliktige foretak i 2005 som har minst ett godkjent skattefunnprosjekt i perioden 2002-2005. Tallene til venstre angir kr pr innbygger. Data: SSB.

FoU og SkatteFUNN

SkatteFUNN ble opprettet i 2002, og har blitt den viktigste finansieringsordningen for FoU i små og mellomstore bedrifter. Så langt har omtrent 5000 bedrifter fått godkjent FoU-prosjekter. Bedrifter som får godkjent FoU-prosjekter, får opp til 20 prosent av kostnadene i støtte i form av skattefradrag. Fra 2002 til og med 2005, ble det godkjent FoU-prosjekter for et samlet beløp på over 25 mrd kr.

Bedriftenes bruk av SkatteFUNN vil også være en god indikator for næringslivets investeringer i forskning og utvikling, spesielt blant de små og mellomstore bedriftene.

Oslo er det fylket som har størst volum av skattefunnprosjekter. Her er det godkjent FoU-prosjekt for over 5,3 mrd kr.

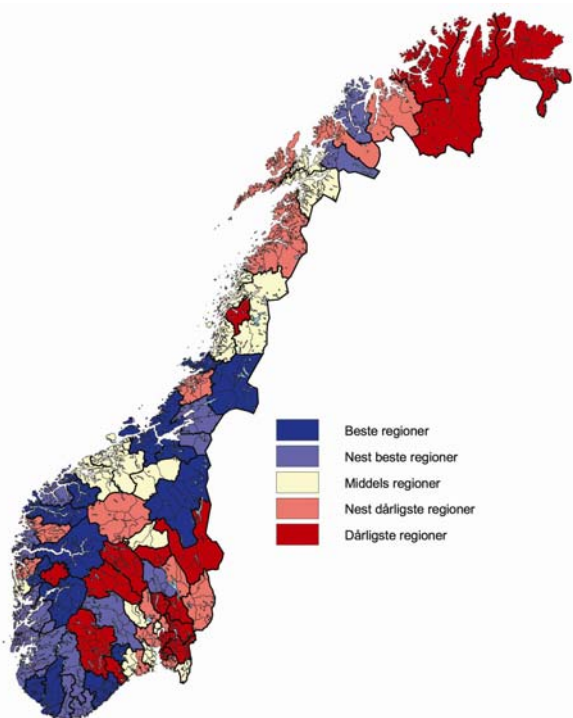
Samlet beløp for skattefunnprosjektene pr innbygger er høyest i Oslo, fulgt av Sør-Trøndelag og Rogaland.

SkatteFUNN-frekvens i fylkene

En rangering av fylkene med hensyn til totale beløp til godkjente prosjekter i SkatteFunN avspeiler i stor grad størrelsen på næringslivet i de ulike fylkene. Vi har derfor sett på hvor stor andel av foretakene som har fått godkjent skattefunnprosjekter i perioden 2002-2005. Her har vi tatt utgangspunkt i alle foretakene som har levert regnskap for 2005. På den måten kan vi få fram hvilke regioner som har utnyttet ordningen i størst grad.

En slik rangering viser at Aust-Agder har størst andel av foretak som har fått godkjent FoU-prosjekt i SkatteFUNN. Her har 4,7 prosent av alle regnskapspliktige foretak i 2005 fått godkjent minst ett prosjekt i løpet av de tre siste årene.

BTV-fylkene ligger litt under gjennomsnittet. 2,7 prosent av alle foretak i landet har fått godkjent FoU-prosjekter i SkatteFUNN, mens tallene for Telemark er 2,6, Vestfold 2,5 og Buskerud 2,3 prosent.

Figur 45: Andel foretak med godkjente skattefunnprosjekt i regionene i Norge.

SkatteFUNN i regionene

På kartet til venstre kan vi se på forskjellene mellom regionene i Norge med hensyn til bruk av SkatteFUNN. Regionene på Sør- og Vestlandet, samt Trøndelag har en langt høyere andel av foretakene med i SkatteFUNN enn regionene på Østlandet og Nord-Norge.

På Østlandet er det bare fire av 30 regioner som har klart over middels skattefunnfrekvens. I Agderfylkene og Rogaland har alle regionene over middels andel bedrifter med FoU-prosjekt i SkatteFUNN.

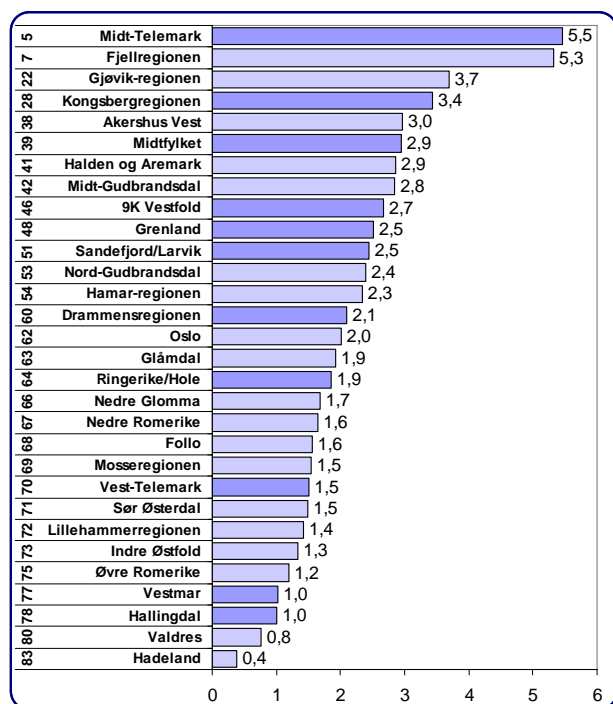
Av regionene på Østlandet er det, noe overraskende, Midt-Telemark som har høyest andel foretak som har fått godkjent prosjekt i SkatteFUNN. Her har 5,5 prosent av alle regnskapspliktige foretak minst ett godkjent prosjekt. Gjennomsnittet for Norge er 2,7 prosent.

Fjellregionen er like bak med 5,3 prosent.

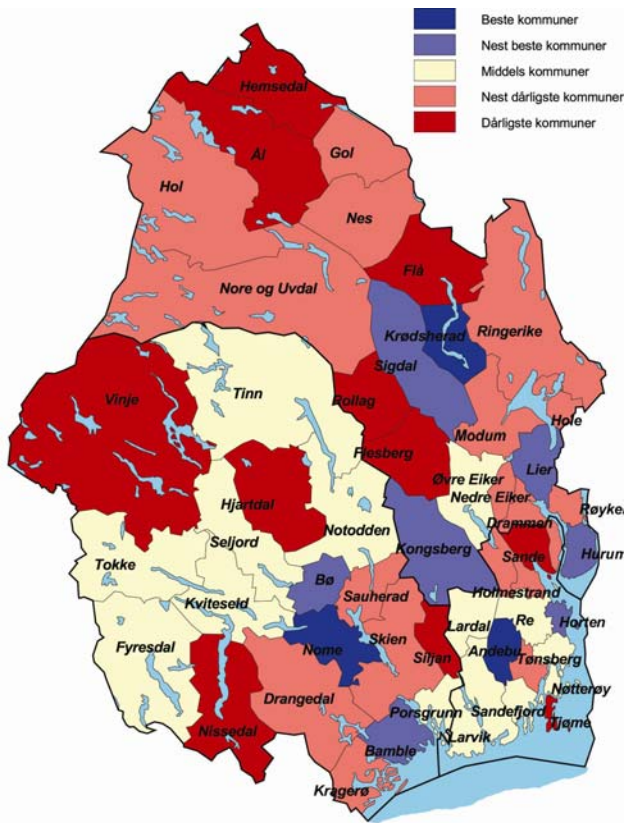
Hadeland har lavest skattefunnfrekvens av alle regionene i landet. Samtidig er dette en av regionene med best lønnsomhet i næringslivet. Høy andel bedrifter med FoU er altså ikke en garanti for vellykkethet. Det er ingen klar sammenheng mellom høy andel FOU-bedrifter og næringslivsindeksen.

I BTV er det Midt-Telemark, Kongsbergregionen og Midtfylket som har høyest andel foretak med skattefunnprosjekt. De andre regionene ligger under landsgjennomsnittet.

Lavest andel FoU-foretak er det i Vestmar og Hallingdal.

Figur 46: Andel av foretak som har fått godkjent prosjekt i SkatteFUNN 2005. Tallene til venstre angir rangering for alle 83 regionene. Data:SSB.

Figur 47: Skattefunnfrekvens i kommunene i BTV.

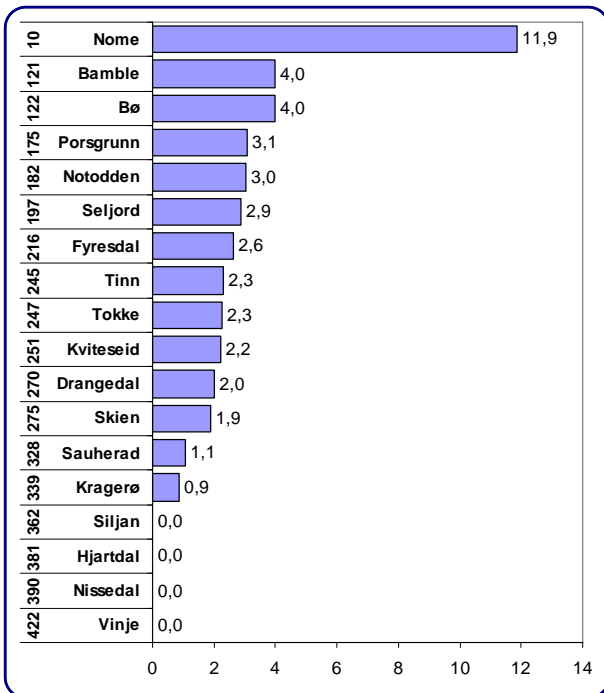
SkatteFUNN i kommunene

Kartet til venstre viser hvordan næringslivet i kommunene i BTV har utnyttet ordningen med SkatteFUNN.

I mange av kommunene i BTV er det en lav andel av foretakene som har fått godkjent FoU-prosjekt i SkatteFUNN.

Bare tre kommuner er blant de 20 prosent av kommunene med høyest FoU-frekvens: Nome, Krødsherad og Andebu. 11 kommuner er i dårligste gruppe.

Distriktskommunene i BTV har utnyttet SkatteFUNN dårlig. Dette er imidlertid ikke et generelt trekk – mange distriktskommuner i Trøndelag og på Vestlandet har høy andel bedrifter som har FoU-prosjekter godkjent av SkatteFUNN.

Figur 48: Andel foretak med minst ett godkjent prosjekt i Skattefunn i 2005. Tallene til venstre angir kommunens rangering av de 431 kommunene i landet. Data: SSB.

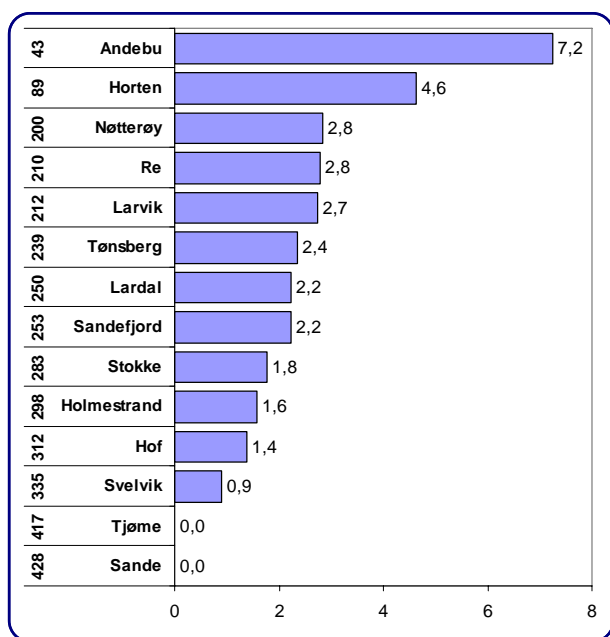
SkatteFUNN i Telemark

I Telemark er det fem kommuner med høyere FoU-frekvens enn gjennomsnittet på 2,7 prosent. Nome skiller seg ut med en svært høy andel av foretak med godkjente skattefunnprosjekt. Her har 11,9 prosent av alle regnskapspliktige foretak gjort bruk av SkatteFUNN. Dette er den tiende høyeste FoU-frekvensen av alle kommuner i landet.

Også Bamble, Bø, Porsgrunn, Notodden og Seljord ligger over landsgjennomsnittet.

I fire kommuner der det ingen foretak med godkjente prosjekter i SkatteFUNN.

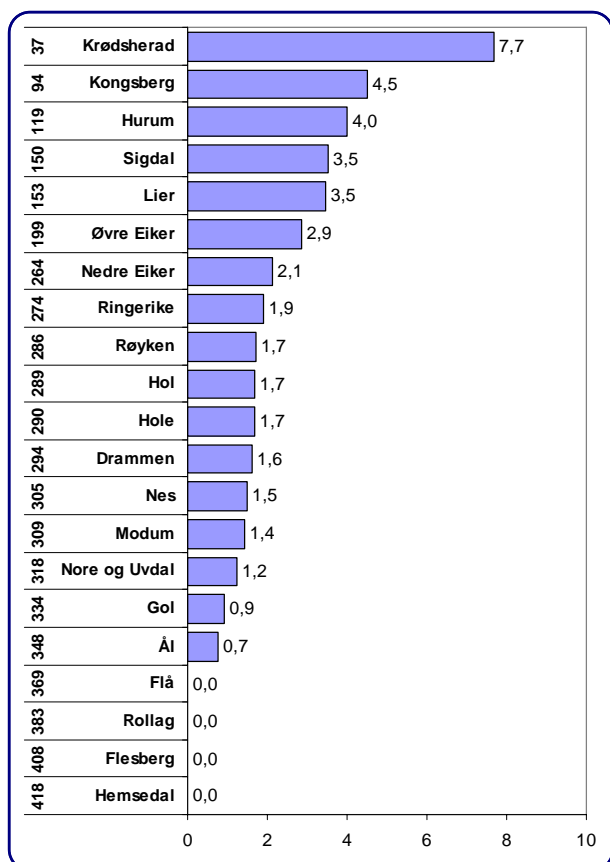
Figur 49: Andel foretak med minst ett godkjent prosjekt i Skattefunn i 2005. Tallene til venstre angir kommunens rangering av de 431 kommunene i landet. Data: SSB.

SkatteFUNN i Vestfold

Vestfold har fem kommuner hvor andelen foretak med godkjente skattefunnprosjekt er over landsgjennomsnittet. Andebu har høyest FoU-frekvens, her har 7,2 prosent av alle foretak minst ett godkjent prosjekt i Skattefunn.

Også Horten, Nøtterøy og Re ligger over landsgjennomsnittet, mens Larvik ligger akkurat på landsgjennomsnittet.

Tjøme og Sande har ingen foretak med godkjente skattefunnprosjekt.

Figur 50: Andel foretak med minst ett godkjent prosjekt i Skattefunn i 2005. Tallene til venstre angir kommunens rangering av de 431 kommunene i landet. Data: SSB.

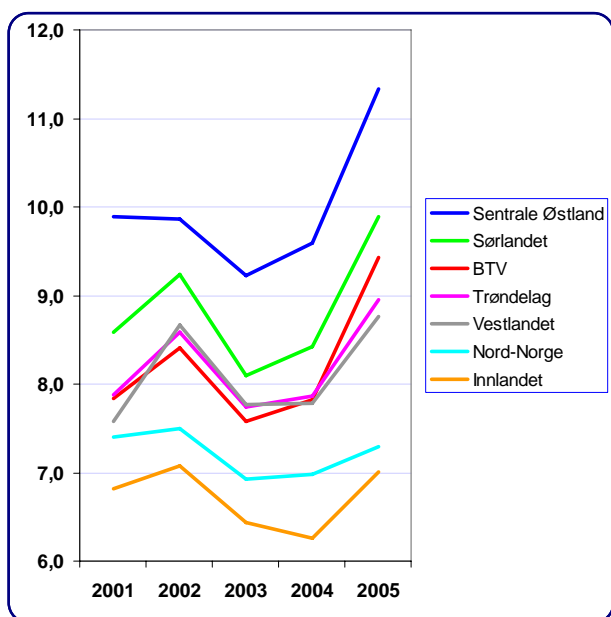
SkatteFUNN i Buskerud

Seks kommuner i Buskerud ligger over landsgjennomsnittet når det gjelder andel foretak med FoU-prosjekt godkjent av SkatteFUNN.

Krødsherad har klart høyest FoU-frekvens. Her har 7,7 prosent av foretakene fått godkjent minst ett prosjekt i SkatteFUNN i perioden 2002-2005.

Også Kongsberg, Hurum, Sigdal, Lier og Øvre Eiker ligger over landsgjennomsnittet.

Fire kommuner i Buskerud har ingen godkjente prosjekt i SkatteFUNN.

Figur 51: Etableringsfrekvens i landsdelene i Norge.
Datakilde: Foretaksregisteret.

Nyetableringer

I denne rapporten har vi brukt registreringer av nye foretak i Enhetsregisteret i prosent av eksisterende foretak, *etableringsfrekvensen*, som indikator for etableringsvirksomhet. I tidligere analyser har Foretaksregisteret blitt brukt, og denne endringen fører til andre resultater. Spesielt sterkt slår endringer ut for Oslo, som har mange nyetableringer som blir registrert i Enhetsregisteret, men ikke i Foretaksregisteret. Dette gjelder spesielt for bedrifter i tjenesteytende sektor.

Nyetableringer i BTV

I figuren til venstre har vi vist hvordan etableringsfrekvensen i landsdelene har utviklet seg i årene 2001-2005.

Det sentrale Østlandet har hatt høyest etableringsfrekvens i alle årene, mens Sørlandet har hatt nest høyest etableringsfrekvens i hele perioden

BTV, Trøndelag og Vestlandet har vært ganske like med hensyn til etableringsfrekvensen i de fleste årene, men i 2005 har BTV hatt en sterkere økning.

Nord-Norge og Innlandet har hatt lavest etableringsfrekvens hele perioden

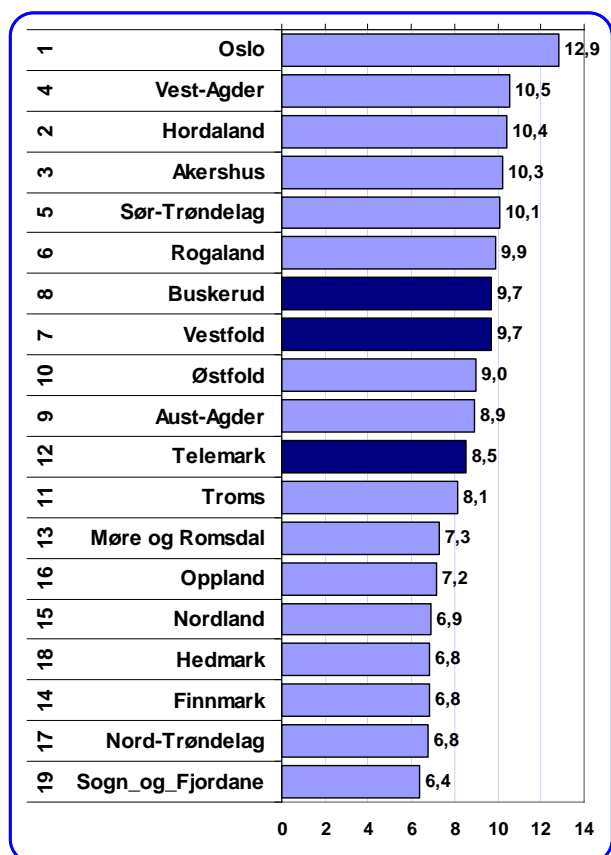
Etableringsfrekvensen i 2005 var på 9,4 prosent for BTV, mot 9,5 for hele Norge.

Nyetableringer i fylkene

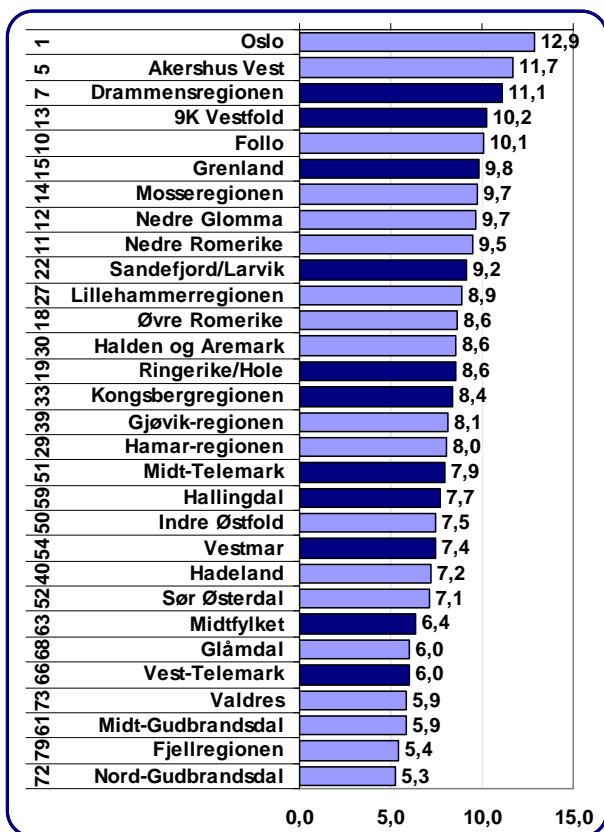
Figuren viser etableringsfrekvens for hvert enkelt fylke i Norge i 2005.

Oslo har høyest etableringsfrekvens i 2005. Oslo ligger også høyest når vi ser på gjennomsnittet de siste fem årene. Sogn og Fjordane har lavest etableringsfrekvens, både i 2005 og siste fem år.

Buskerud og Vestfold hadde etableringsfrekvens 9,7 prosent, det vil si like over landsgjennomsnittet. Telemark ligger en prosent under gjennomsnittet, med en etableringsfrekvens på 8,5 prosent.

Figur 52: Etableringsfrekvenser i fylkene i Norge 2005.
Tallene til venstre angir fylkets rangering de siste fem år.
Datakilde: Enhetsregisteret.

Figur 53: Etableringsfrekvens i regioner på Østlandet 2005. Tallene til venstre angir regionenes rangering blant de 83 regionene i Norge siste fem år. Data: Enhetsregisteret.

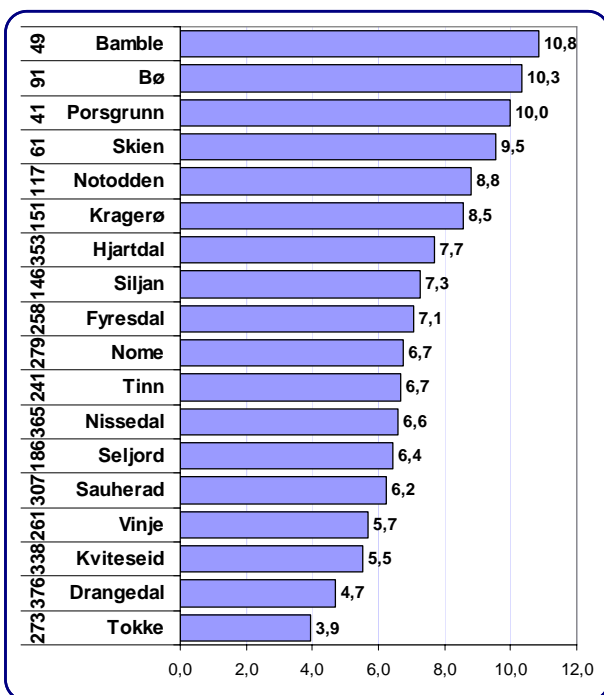
Nyetableringer regionvis

BTV er delt opp i 11 regioner. I figuren til venstre er etableringsfrekvensen i disse regionene vist sammen med de andre 30 regionene på Østlandet.

Oslo har høyest etableringsfrekvens av regionene i Norge i 2005, og også siste fem år.

Drammensregionen har høyest etableringsfrekvens av regionene i BTV, og er rangert som nr 7 av 83 regioner i Norge dette året, og samtidig som nr 7 siste fem år. 9K ligger også høyt i 2005, som nr fire på Østlandet, og nr ni på landsbasis. Grenland ligger også over landsgjennomsnittet på 9,5 prosent, og er nr 12 i 2005.

Lavest nivå av BTV-regionen er det i Vest-Telemark, Midtfylket og Vestmar.

Figur 54: Etableringsfrekvens i kommunene i Telemark i 2005. Tallene til venstre angir kommunens rangering blant alle kommuner i Norge siste fem år. Data: Enhetsregisteret.

Etableringsfrekvens i Telemark

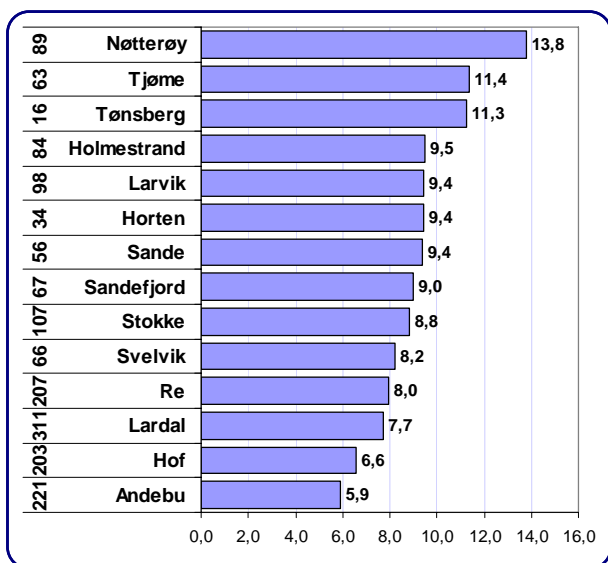
Figuren viser etableringsfrekvensen i den enkelte kommune i Telemark.

Høyest etableringsfrekvens i 2005 har Bamble, Bø og Porsgrunn. Det er bare disse kommunene som har høyere etableringsfrekvens enn landsgjennomsnittet. Skien på fjerdeplass i Telemark ligger akkurat på landsgjennomsnittet.

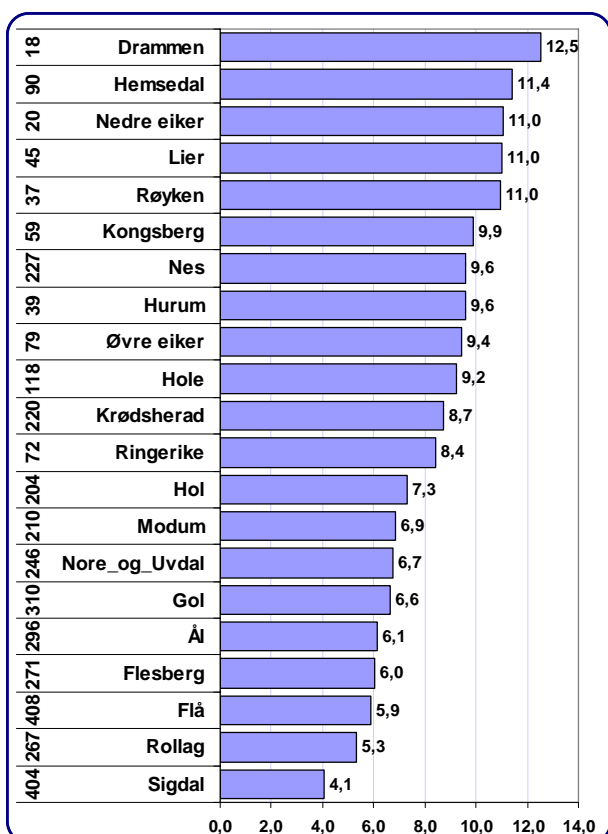
Tokke, Drangedal og Kviteseid har lavest etableringsfrekvens.

Fire kommuner er ranket blant de beste 100 kommunene i landet, Bamble, Bø, Porsgrunn og Skien.

Figur 55: Etableringsfrekvens i kommunene i Vestfold i 2005. Tallene til venstre angir kommunens rangering blant alle kommuner i Norge siste fem år. Data: Enhetsregisteret.

Figur 56: Etableringsfrekvens i kommunene i Buskerud i 2005. Tallene til venstre angir kommunens rangering blant alle kommuner i Norge siste fem år. Data: Enhetsregisteret.

Etableringsfrekvens i Vestfold

Diagrammet viser etableringsfrekvensen i den enkelte kommune i Vestfold.

Nøtterøy, Tjøme og Tønsberg har høyest etableringsfrekvens i Vestfold. Disse tre kommunene har alle etableringsfrekvens høyere enn landsgjennomsnittet på 9,5 prosent. Tønsberg, som største kommune i fylket, trekker gjennomsnittet en god del opp.

Hvis vi måler fem års gjennomsnitt, er det mange kommuner som er blant topp 100. Tønsberg har tidligere utmerket seg med å ha en svært høy etableringsfrekvens, og er rangert som nr 16 av alle kommunene i landet når det gjelder gjennomsnitt de siste fem årene.

Andebu, Hof og Lardal har lavest etableringsfrekvens i Vestfold i 2005.

Etableringsfrekvens i Buskerud

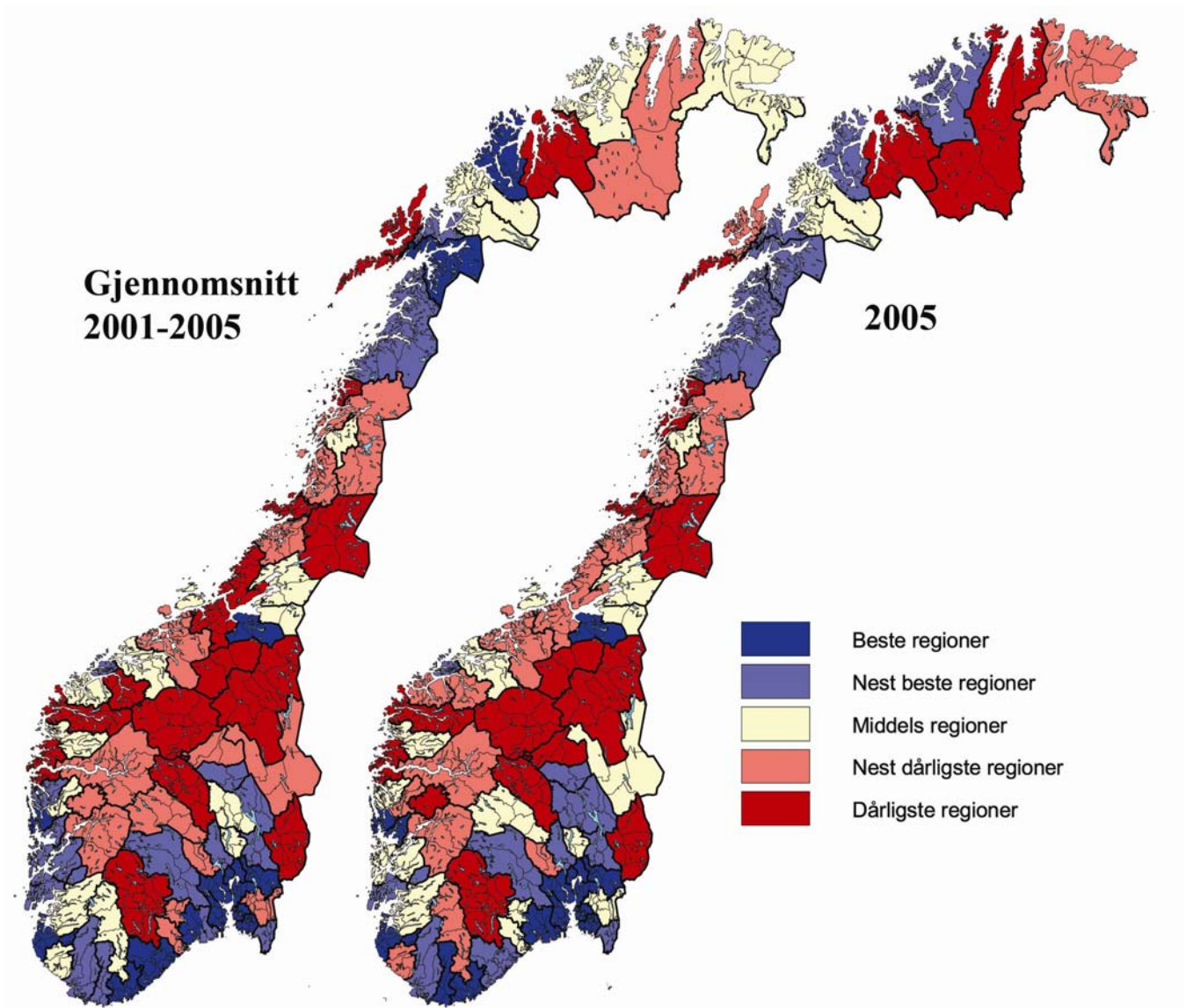
Diagrammet viser etableringsfrekvensen i den enkelte kommune i Buskerud.

Drammen har høyest etableringsfrekvens av kommunene i Buskerud med 12,5 prosent. Dette plasserer Drammen som nr 8 i landet. Etersom Drammen også er den største kommunen i Buskerud, trekker dette opp gjennomsnittet kraftig for hele fylket.

Også Hemsedal, Nedre Eiker, Lier, Røyken og Kongsberg ligger langt over landsgjennomsnittet. Disse kommunene er også rangert blant de 100 beste i landet i siste femårsperiode.

Sigdal, Rollag og Flå har lavest etableringsfrekvens blant kommunene i Buskerud. Sigdal og Flå ligger også svært lavt i de siste fem årene.

Nyetableringer i regioner i Norge

Kartene viser variasjoner i etableringsfrekvens blant regionene i Norge.

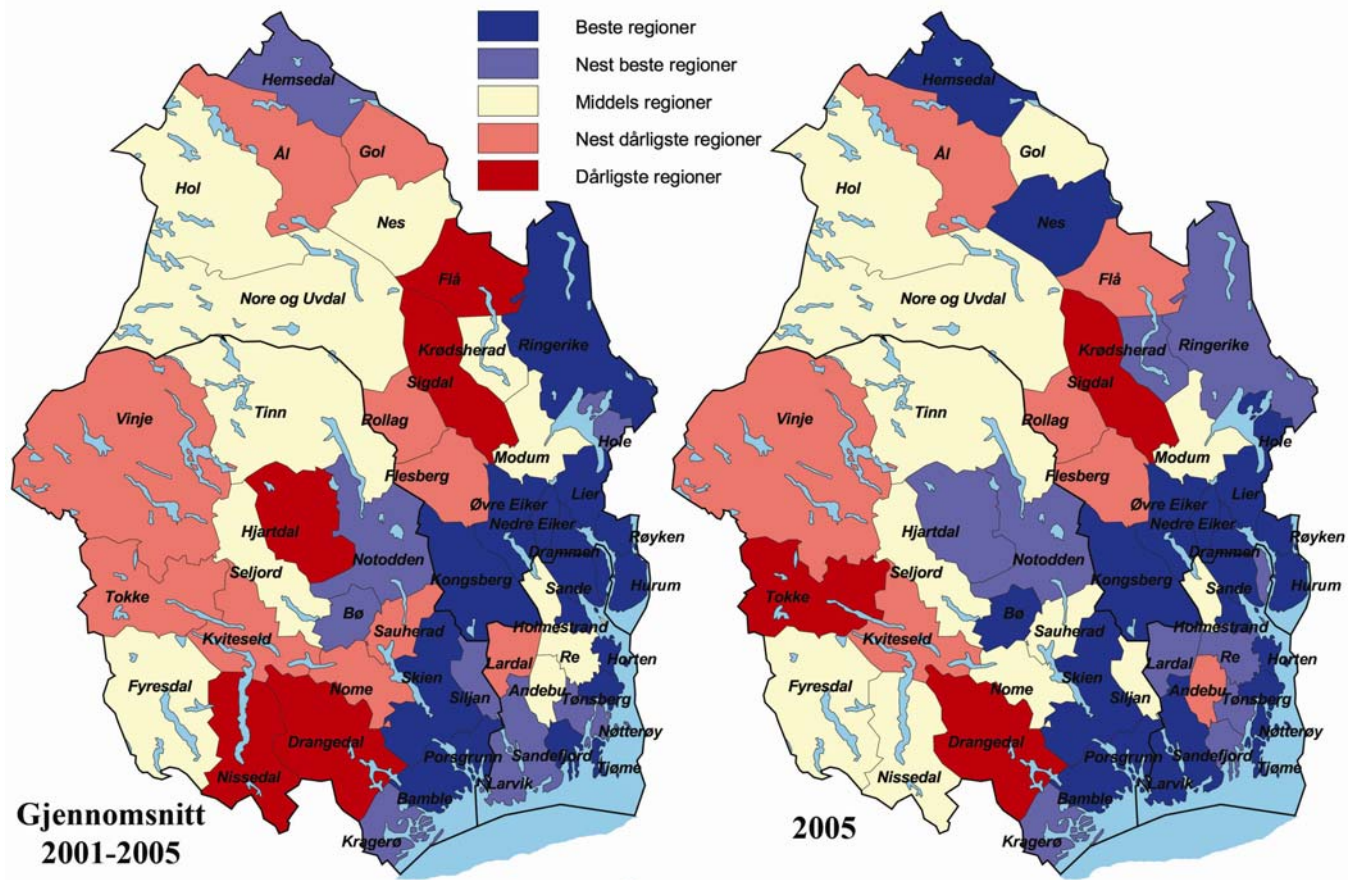
Mange regioner i den sørligste delen av Norge, spesielt langs kysten, har høy etableringsfrekvens. Nord-Norge har også en del regioner som hevder seg når det gjelder nyetableringer.

Mange regioner i fjellstrøkene i Sør-Norge har lav etableringsfrekvens.

Vi kan også se at mønstrene når det gjelder regionale variasjoner i etableringsfrekvens er ganske stabile. Det er liten forskjell på kartet med gjennomsnittstall og kartet med 2005-tall.

Vi ser at Larvik/Sandefjord, Midt-Telemark og Hallingdal hadde en økning i nyetableringer i 2005 i forhold til femårs gjennomsnitt. De andre regionene var rangert i samme gruppe som tidligere.

Nyetableringer i kommunene i BTV

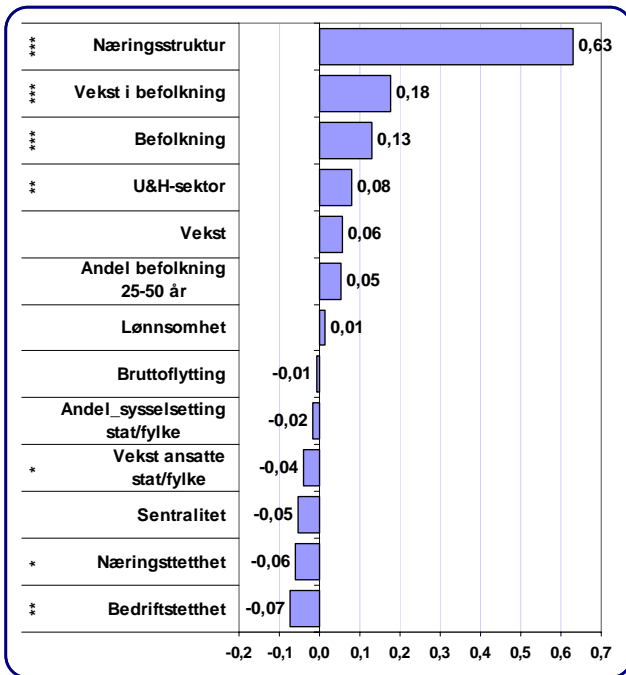
Kartene over viser etableringsfrekvens i kommunene i BTV, til venstre gjennomsnittstall for 2001-2005, og til høyre for 2005.

Kommunene i BTV gjør det generelt litt bedre i 2005, enn i foregående femårs periode. Det er mer blått i 2005, og mindre rødt.

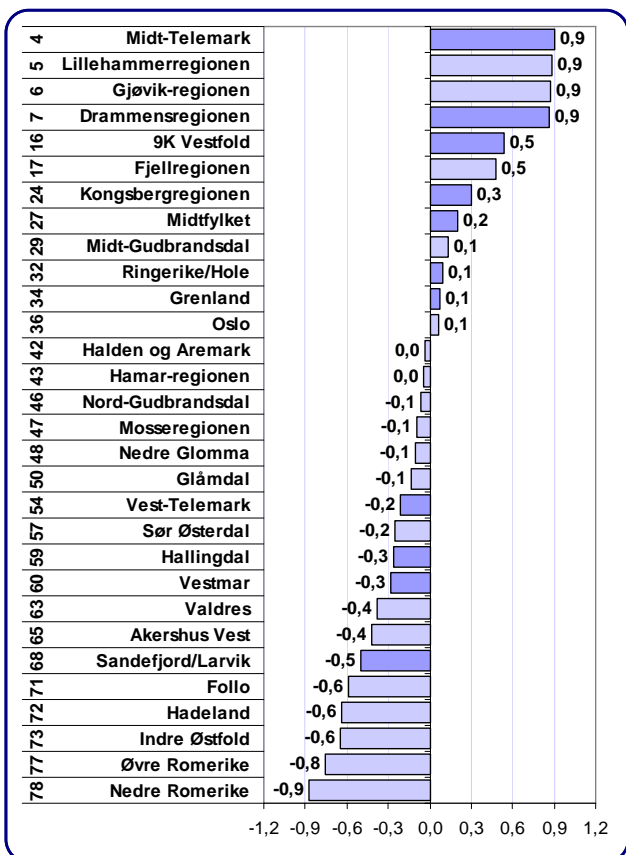
Det er 19 kommuner i beste kategori når vi ser på siste fem år, men i 2005 har antall kommuner i beste kategori økt til 21.

Det er et tydelig mønster ved at kommunene nærmest Oslo, og langs kysten har relativt høy etableringsfrekvens, mens de mest perifere kommunene ligger på gjennomsnittet eller under.

Hemsedal, Nes og Hjørtedal bryter dette mønsteret i 2005.

Figur 57: Sammenhengen mellom etableringsfrekvens og ulike forklaringsvariable³. Høy verdi betyr at variabelen har sterk virkning på etableringsfrekvensen. Variabler med signifikant sammenheng er merket med stjerner. *** er signifikansnivå <0,01, ** <0,05 * <0,1.

Figur 58: Avvik mellom faktisk og forventet etableringsfrekvens 2005. Tallene til venstre angir regionens rangering mht avvik mellom faktisk og forventet etableringsfrekvens.

Hva forklarer variasjonene i etableringsfrekvens?

For å undersøke årsakene bak de regionale variasjonene i etableringsfrekvensen har vi gjennomført en analyse⁴ der vi har sett på hvordan ulike variable påvirker etableringsfrekvensen i regionene.

Næringsstrukturen⁵ har klart størst betydning for etableringsfrekvensen. Regioner med mange bedrifter i tjenesteytende sektor får en positiv struktureffekt, og regioner med mange bedrifter i f eks industri og landbruk får en negativ struktureffekt. Mesteparten av variasjonene mellom regionenes etableringsfrekvens kan forklares med næringsstrukturen.

Vekst i befolkning har positiv betydning for etableringsfrekvensen. Også befolkningsstørrelsen har signifikant positiv effekt på etableringsfrekvensen. Regioner med stor og voksende befolkning får dermed generelt høyere etableringsfrekvens.

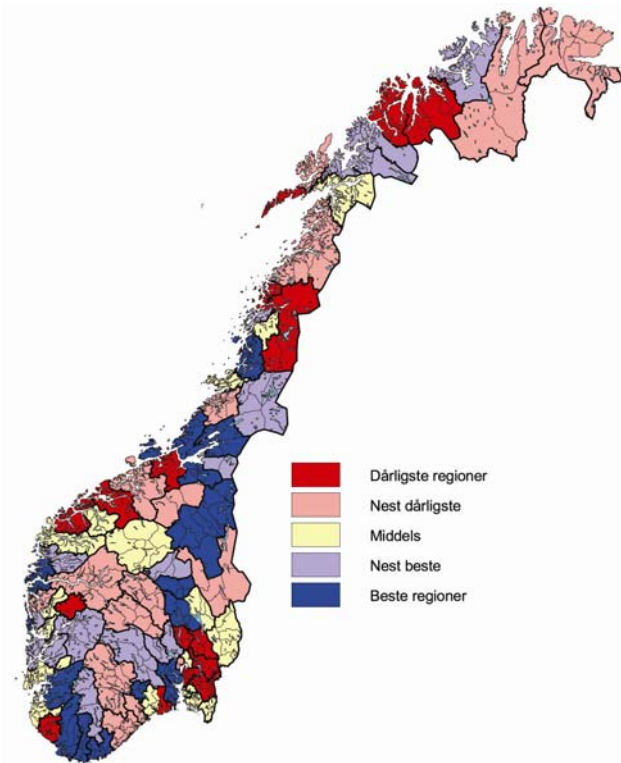
Regioner med stor universitets- og forskningssektor (U&H) har også signifikant høyere etableringsfrekvens enn andre. Derimot virker det negativt at det er vekst i offentlige ansatte i stat og fylke.

Regioner med mye næringsliv og mange bedrifter har en tendens til lavere etableringsfrekvens.

I figuren til venstre har vi beregnet forventet verdi på etableringsfrekvensen ut fra de andre kjente variablene, og sett på avviket mellom forventet og faktisk etableringsfrekvens i regionene.

Vi ser da at regioner som Midt-Telemark, Drammensregionen og 9K har høy etableringsfrekvens, gitt forutsetningene.

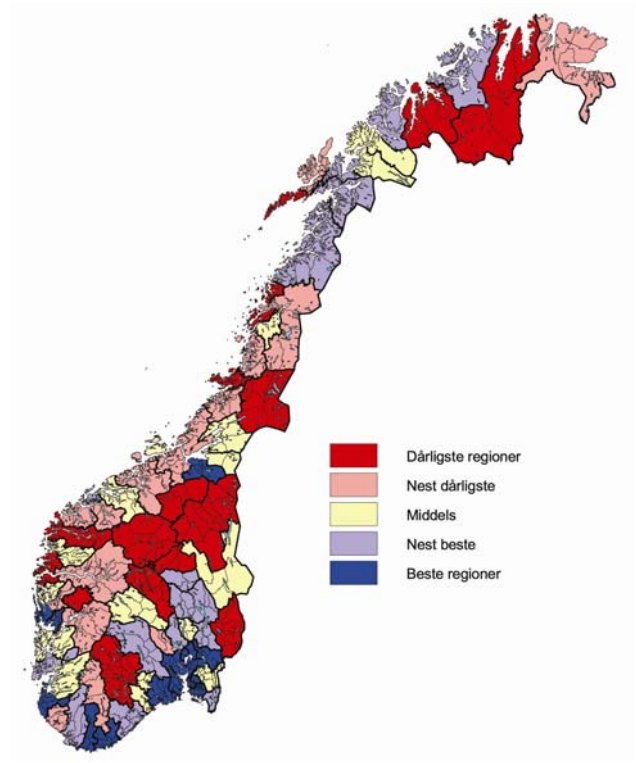
Figur 59: Avvik mellom faktisk og forventet etableringsfrekvens i 2005.

Midt-Telemark er den regionen på Østlandet som har størst positivt avvik. Også Drammensregionen og 9K har klart høyere etableringsfrekvens enn forventningsverdien.

Den høye etableringsfrekvensen i Oslo er forklart i modellen. Oslo har en næringsstruktur som med en stor del av næringslivet i bransjer som tradisjonelt har mange nyetableringer, samtidig som det er en stor og voksende befolkning.

Sandefjord/Larvik er den regionen i BTV som har lavest etableringsfrekvens i forhold til forventningene. Denne regionen har en gunstig næringsstruktur for nyetableringer, samt en stor og voksende befolkning. Dette gjør at en forventer en etableringsfrekvens 0,2 prosent over gjennomsnittet i denne regionen, mens den faktiske etableringsfrekvensen er 0,3 prosent under gjennomsnittet.

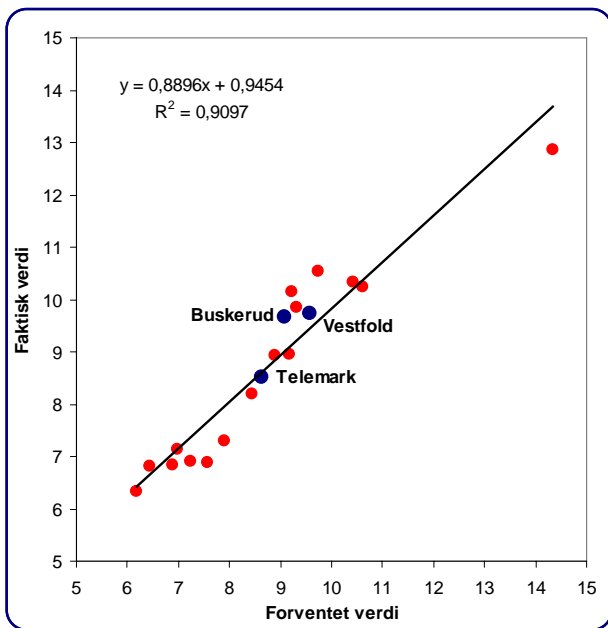
Eller kan en se av kartet at mange regioner på det sentrale Østlandet har langt lavere etableringsfrekvens enn forventet. Mange regioner i Vest-Agder, Rogaland, Hordaland og Trøndelag har

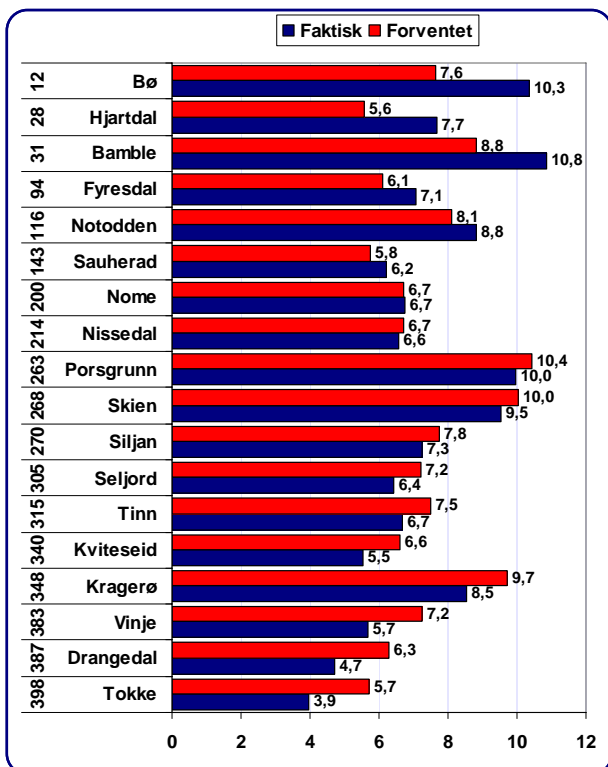
Figur 60: Faktisk etableringsfrekvens 2005.

høyere etableringsfrekvens enn forventningsverdien.

Det er også et interessant trekk at sentralitet ikke har en signifikant påvirkning på etableringsfrekvensen. Vi kan se av figur 57 at betaverdien faktisk er negativ, noe som indikerer at usentrale regioner har en tendens til høyere etableringsfrekvens. Denne verdien er dog ikke signifikant. Årsaken til at sentrale strøk har en faktisk høyere etableringsfrekvens enn usentrale strøk, er hovedsakelig forklart av næringsstruktur, befolkningsstørrelse og vekst. En usentral region med positiv næringsstruktur og befolkningsvekst vil dermed ha de samme, eller bedre, forutsetninger for høy etableringsfrekvens som en sentralt beliggende region.

Figur 61: Sammenheng mellom faktisk og forventet etableringsfrekvens i fylkene.

Figur 62: Faktisk og forventet etableringsfrekvens for kommuner i Telemark. Tallene til venstre angir kommunene rangering mht uforklart etableringsfrekvens i 2005.

Variasjoner i etableringsfrekvens mellom fylker.

Vi har også analysert variasjonene i etableringsfrekvens mellom kommuner i 2005. Analysen viser at næringsstruktur, befolkningsvekst, befolkningsstørrelse, lønnsomhet og vekst har en positiv signifikant sammenheng med etableringsfrekvensen. En stor offentlig sektor med mange ansatte i stat og fylke, samt vekst i antall ansatte i stat og fylke har negativ effekt på etableringsfrekvensen. En stor privat sektor (høy næringstetthet) virker også negativt. Når vi analyserer etableringsfrekvensen på kommunenivå finner vi ingen signifikant virkning av forekomst av U&H-sektor.

I figur 61 har vi summert antall forventede nyetableringer i kommunene, og aggregert til fylkesnivå. Med denne modellen får vi forklart over 90 prosent av variasjonene mellom etableringsfrekvensen i fylkene.

Vi ser at Buskerud og Vestfold også har høy etableringsaktivitet, selv om vi korrigerer for effekten av næringsstruktur og demografiske trekk. Telemark ligger imidlertid litt under forventningslinjen.

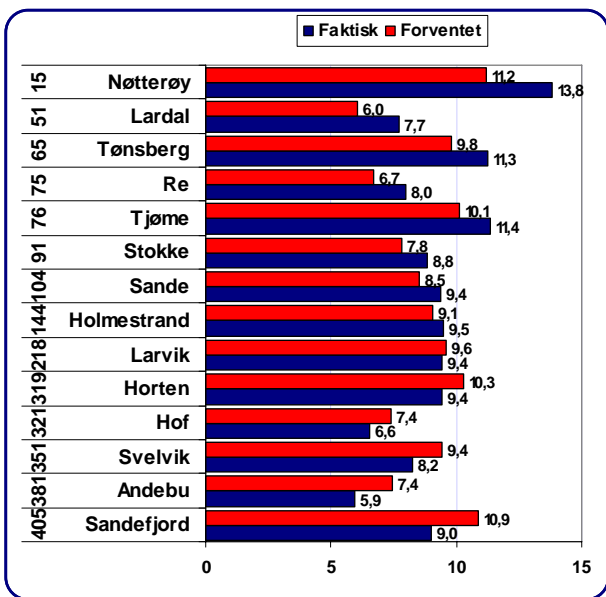
Forventet etableringsfrekvens i kommunene i Telemark

En sammenlikning av faktisk og forventet etableringsfrekvens i kommunene i Telemark, viser at Bø har høyest positivt avvik, fulgt av Hjartdal og Bamble. Bø er rangert på 12 plass når det gjelder positivt avvik fra forventet etableringsfrekvens.

Skien og Porsgrunn, som begge har etableringsfrekvens over gjennomsnittet, ligger lavere enn forventningsverdien. I disse kommunene burde næringsstruktur, stor befolkning og befolkningsvekst føre til en enda høyere etableringsaktivitet.

Tokke, Drangedal og Vinje har størst negativt avvik.

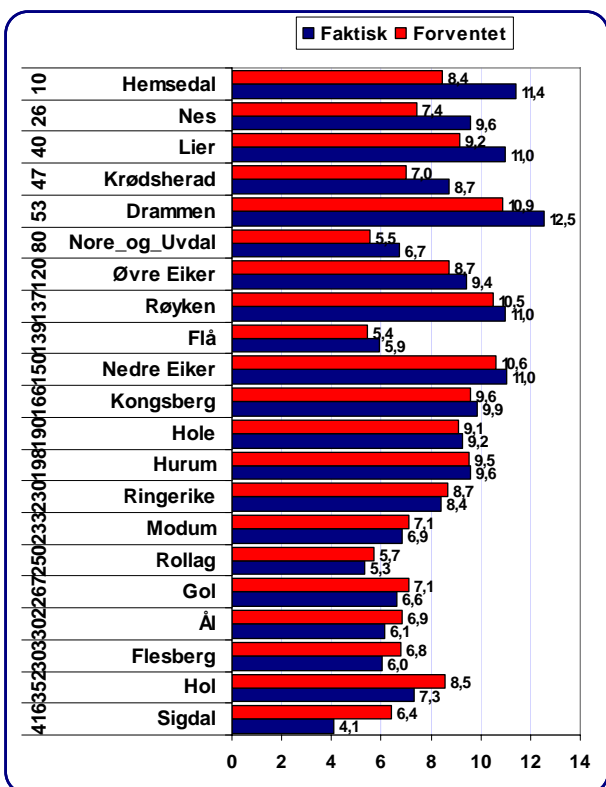

Figur 63: Faktisk og forventet etableringsfrekvens for kommuner i Vestfold. Tallene til venstre angir kommunene rangering mht uforklart etableringsfrekvens i 2005.

Forventet etableringsfrekvens i kommunene i Vestfold

En sammenlikning av faktisk og forventet etableringsfrekvens i kommunene i Vestfold, viser at Nøtterøy har høyest positivt avvik, fulgt av Lardal og Tønsberg. Nøtterøy er rangert på 15 plass når det gjelder positivt avvik fra forventet etableringsfrekvens. Ettersom Tønsberg er største kommune, bidrar den høye etableringsaktiviteten her til å trekke opp gjennomsnittet i hele fylket.

Sandefjord har på sin side en svært høyt negativt avvik fra forventet verdi. Sandefjord har både en gunstig næringsstruktur og en stor og voksende befolkning. Etableringsfrekvensen burde derfor vært godt over landsgjennomsnittet, men ligger i stedet 0,5 prosent under.

Figur 64: Faktisk og forventet etableringsfrekvens for kommuner i Buskerud. Tallene til venstre angir kommunene rangering mht uforklart etableringsfrekvens i 2005.

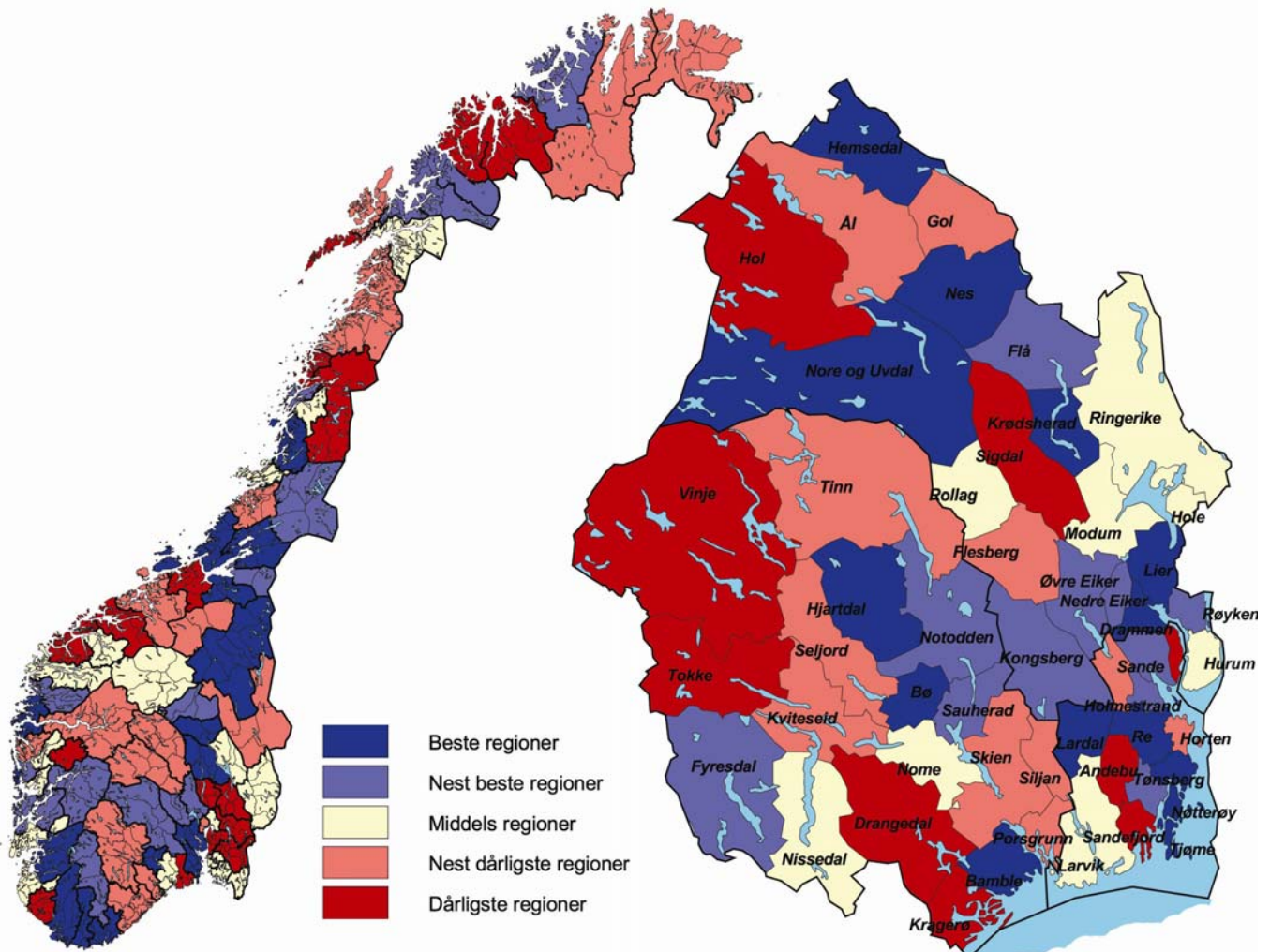
Forventet etableringsfrekvens i kommunene i Buskerud

En sammenlikning av faktisk og forventet etableringsfrekvens i kommunene i Buskerud, viser at Hemsedal har høyest positivt avvik, fulgt av Nes og Lier. Hemsedal er rangert på 10 plass når det gjelder positivt avvik fra forventet etableringsfrekvens.

Også i Drammen er antall nyetableringer i 2005 høyere enn forventet. Dette er sterkt med på å trekke opp gjennomsnittet i hele fylket.

Vi kan se at kommuner som Nore og Uvdal og Flå, som begge har en etableringsfrekvens som ligger langt under gjennomsnittet i Norge, faktisk har høyere frekvens enn forventet verdi. I disse kommunene er det en ugunstig næringsstruktur, samtidig som befolkningen er lav og synkende. Etter forholdene er det mange nyetableringer i disse kommunene.

Kart avvik mellom faktisk og forventet etableringsfrekvens

I kartene over ser vi hvordan regionene i Norge og kommunene i BTV varierer med hensyn til avvik mellom faktisk og forventet etableringsfrekvens.

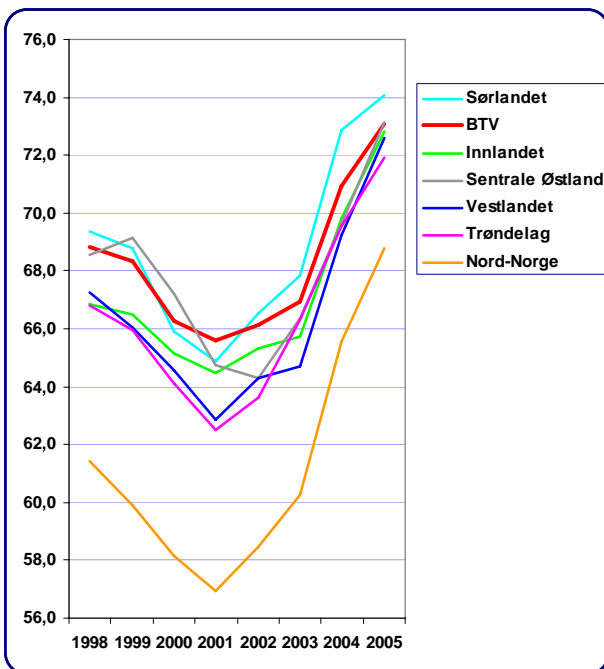
Mønsteret for regionene i Norge er at Vest-Agder, Rogaland, Hordaland og Trøndelagsfylkene har relativt mange etableringer i forhold til næringsstruktur og demografisk utvikling.

Nordvestlandet og Nord-Norge har mange regioner med lav etableringsfrekvens i forhold til forventet.

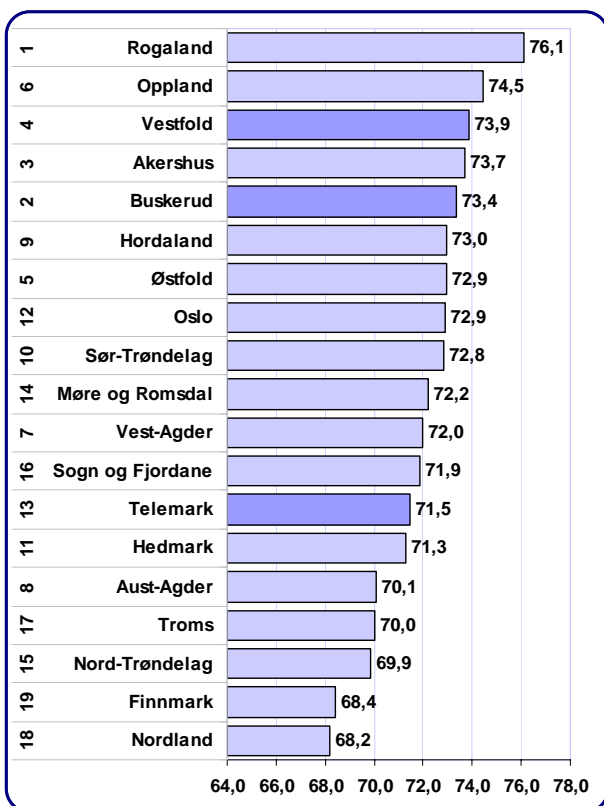
I BTV kommer regioner som Midt-Telemark, 9K og Drammensregionen ut i beste kategori, mens Kongsbergregionen,

Midtfylket og Ringerike/Hole er i nest beste kategori. Grenland er middels, mens Vestmar, Vest-Telemark og Hallingdal er i nest dårligste kategori. Sandefjord/Larvik gjør det dårligst.

Når vi ser på kartet med kommunene i BTV, kan de se ut til at distriktene i BTV generelt gjør det noe dårligere enn sentrale områder. Dette er vel og merke etter at effekten av ugunstig næringsstruktur og befolkningsnedgang er korrigert for.

Figur 65: Prosentvis andel foretak med positivt resultat. Data: Regnskap.

Figur 66: Prosentvis andel foretak med positivt resultat i 2005. Tallene til venstre angir fylkets rangering for perioden 2001-2005. Data: Regnskap.

Lønnsomhet

For å få fram regionale forskjeller, er lønnsomhet målt som andel av foretakene med positivt resultat før skatt. Med denne metoden vil store og små foretak telle likt⁶.

Lønnsomhet i BTV

I figuren til venstre har vi vist hvordan andelen lønnsomme foretak i BTV har utviklet seg i årene 1998-2005, sammenliknet med de andre landsdelene.

Næringslivet i BTV har som oftest vært ganske lønnsomt i forhold til de andre landsdelene, sammen med Sørlandet. I 2001 var næringslivet i BTV mer lønnsomt enn de andre landsdelene.

Sørlandet har ligget høyest i de siste årene, mens Nord-Norge ligger langt under de andre landsdelene. Mellom de andre landsdelene er det små forskjeller i 2005.

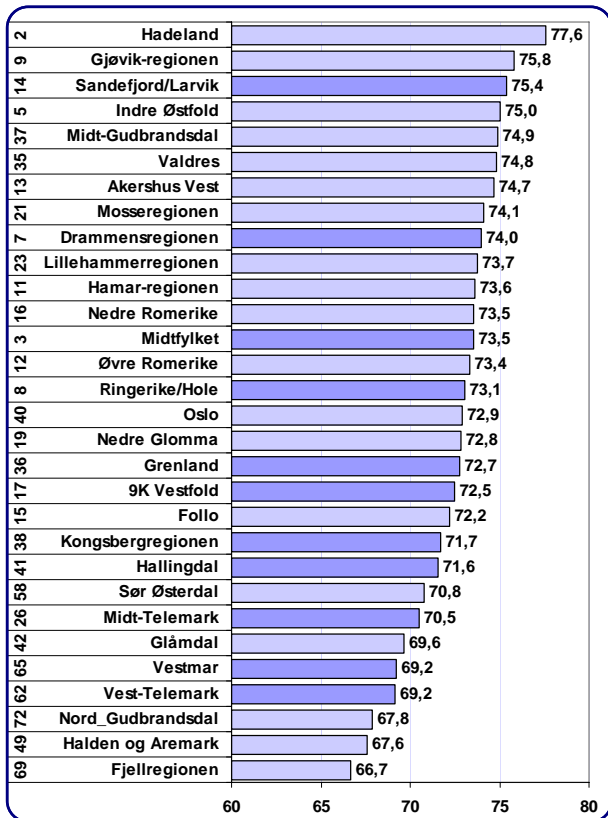
Lønnsomhet i fylkene

Figuren viser andelen lønnsomme foretak i 2005 for hvert enkelt fylke.

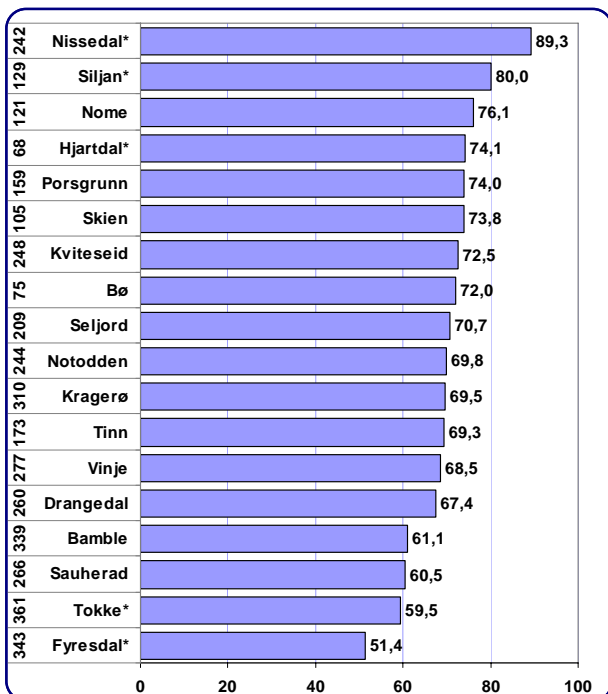
Rogaland har det mest lønnsomme næringslivet blant fylkene i Norge i 2005, fulgt av Oppland og Vestfold. Buskerud kom på femteplass, mens Telemark er nr 13.

Ser vi på gjennomsnitt over siste fem år, har Buskerud nest høyest andel lønnsomme foretak, Vestfold er nummer fem. Telemark er nr 13.

De fire nordligste fylkene har flest underskudsforetak, både i 2005 og i de siste fem årene.

Figur 67: Andel foretak med positivt resultat i regioner på Østlandet 2005. Tallene til venstre angir regionenes rangering i de siste fem årene. Data: Regnskap.

Figur 68: Andel foretak med positivt resultat i kommunene i Telemark i 2005. Tallene til venstre angir rangering blant 431 kommuner i de siste fem årene. Kommuner med * har færre enn 50 regnskapspliktige foretak. Data: Regnskap.

Lønnsomhet regionvis

I figuren til venstre er regionene på Østlandet rangert etter andel lønnsomme foretak.

Hadeland har størst andel lønnsomme foretak på Østlandet, fulgt av Gjøvik-regionen og Sandefjord/Larvik. På landsbasis er det Ryfylke som har best lønnsomhet. Lavest andel lønnsomme foretak på Østlandet er det i Fjellregionen.

Foruten Sandefjord/Larvik har også Drammensregionen, Midtfylket og Ringerike/Hole lønnsomhet over landsgjennomsnittet. Midtfylket har svært høy andel lønnsomme bedrifter når vi målet fem års gjennomsnitt.

Grenland og 9K har lønnsomhet omtrent som gjennomsnittet i Norge, mens telemarksregionene Vest-Telemark, Vestmar og Midt-Telemark ligger godt under landsgjennomsnittet.

Lønnsomhet i kommunene i Telemark

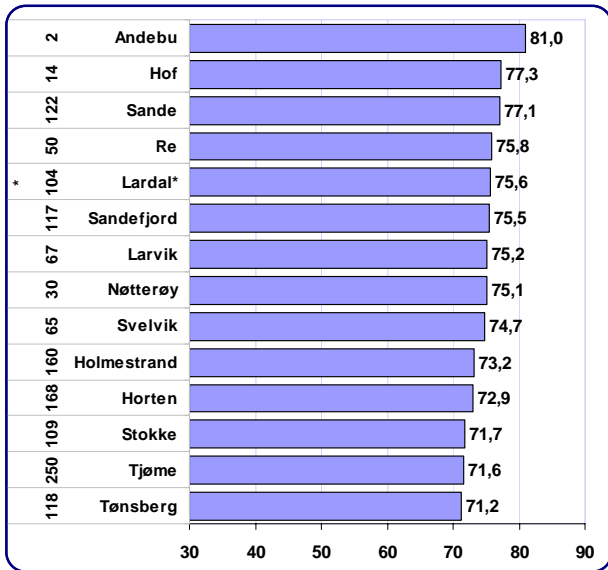
Kommunene i Telemark er rangert med hensyn til andel lønnsomme foretak i figuren til venstre.

Nissedal har størst andel foretak med overskudd i 2005, fulgt av Siljan og Nome. Nissedal hadde svakest lønnsomhet av kommunene i Telemark i 2004. Vi ser at Nissedal og Siljan har relativt få foretak, og da blir resultatene litt tilfeldige, og svinger mye fra år til år.

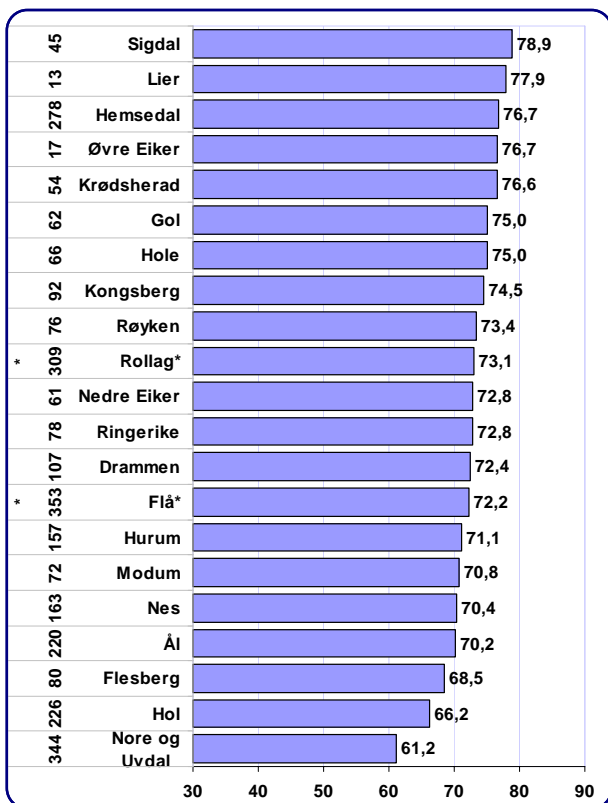
Hvis vi ser på fem års gjennomsnitt har Hjartdal best lønnsomhet, fulgt av Bø og Skien.

Lavest lønnsomhet i 2005 finner vi i Fyresdal, Tokke og Sauherad.

Skien og Porsgrunn ligger litt over gjennomsnittet. Et flertall av kommunene i Telemark ligger imidlertid under landsgjennomsnittet.

Figur 69: Andel foretak med positivt resultat i kommunene i Vestfold i 2005. Tallene til venstre angir kommunenes rangering i Norge i de siste fem årene. Kommuner med * har færre enn 50 regnskapspliktige foretak. Data: Regnskap.

Figur 70: Andel foretak med positivt resultat i kommunene i Buskerud i 2005. Tallene til venstre angir kommunenes rangering i Norge i de siste fem årene. Kommuner med * har færre enn 50 regnskapspliktige foretak. Data: Regnskap.

Lønnsomhet i kommunene i Vestfold

11 av de 14 kommunene i Vestfold hadde høyere andel foretak med overskudd enn gjennomsnittet i Norge på 72,7 prosent i 2005.

Andebu, Hof og Sande har høyest andel lønnsomme foretak av kommunene i Vestfold i 2005.

Tønsberg, Tjøme og Stokke hadde lavest andel foretak med lønnsomhet, og var de eneste kommunene i Vestfold som hadde dårligere lønnsomhet enn landsgjennomsnittet i 2005. Tønsberg trekker ned gjennomsnittet i Vestfold når det gjelder lønnsomhet.

Dersom vi ser på gjennomsnittet for de siste fem årene, er det mange kommuner i Vestfold som skårer høyt. Andebu er rangert som nr 2 av 431 kommuner i Norge, mens Hof er nr 14, og Nøtterøy nr 30.

Bare Tjøme er rangert under gjennomsnittet når det gjelder lønnsomhet de siste fem årene.

Lønnsomhet i kommunene i Buskerud

De fleste kommunene i Buskerud har høyere andel lønnsomme foretak enn landsgjennomsnittet.

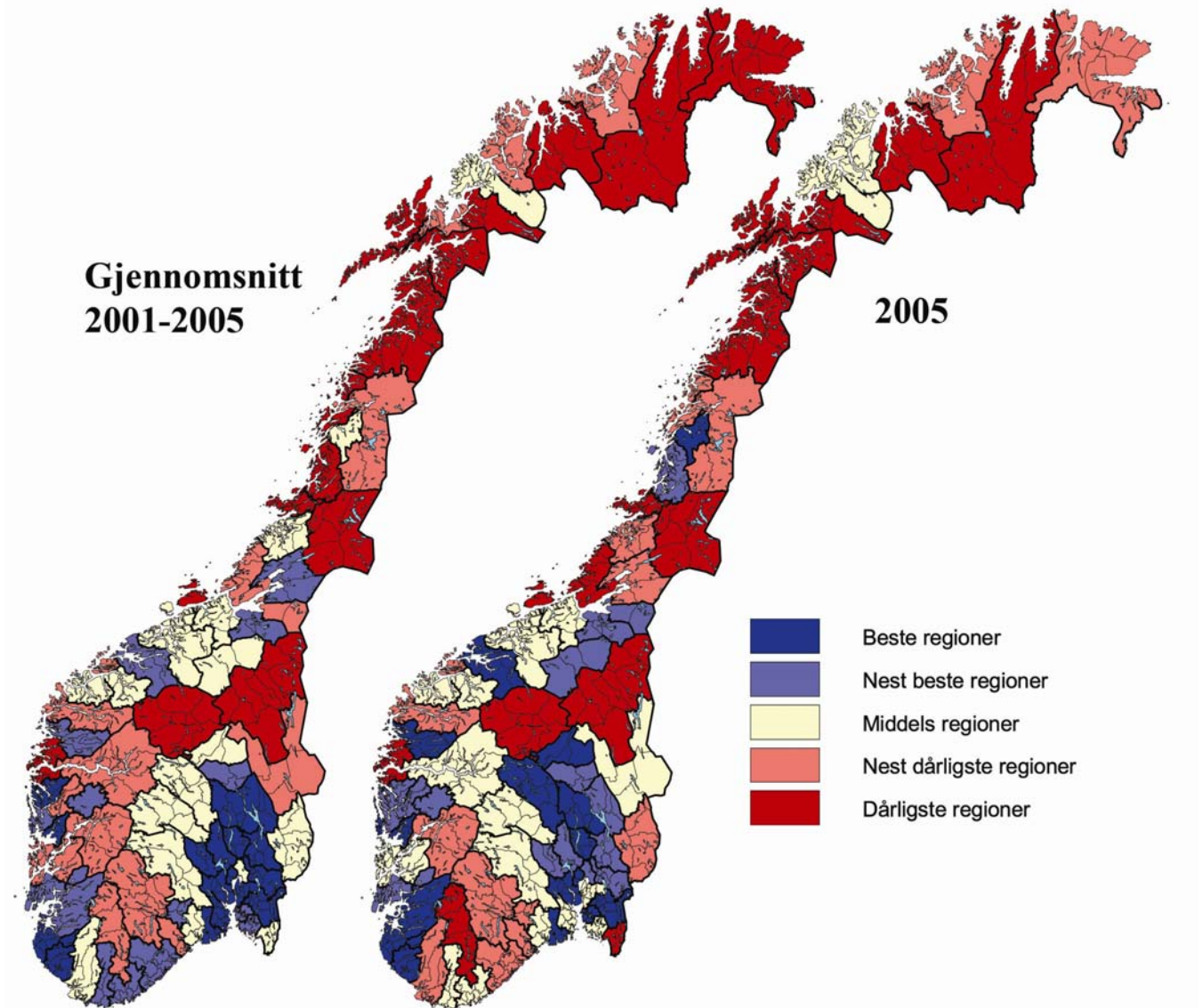
Høyest lønnsomhet i 2005 var det i Sigdal, Lier og Hemsedal, mens Nore og Uvdal, Hol og Flesberg hadde dårligst lønnsomhet dette året.

Hvis vi måler gjennomsnittlig andel lønnsomme foretak de siste fem årene, er det Lier som er høyest rangert (nr 13 i Norge), fulgt av Øvre Eiker (nr 17) og Sigdal (nr 45).

Lavest lønnsomhet de siste fem årene finner vi i Flå, Nore og Uvdal og Rollag. Hemsedal har vært blant de dårligste før, men er nå på vei opp.

Lønnsomhet i regioner i Norge

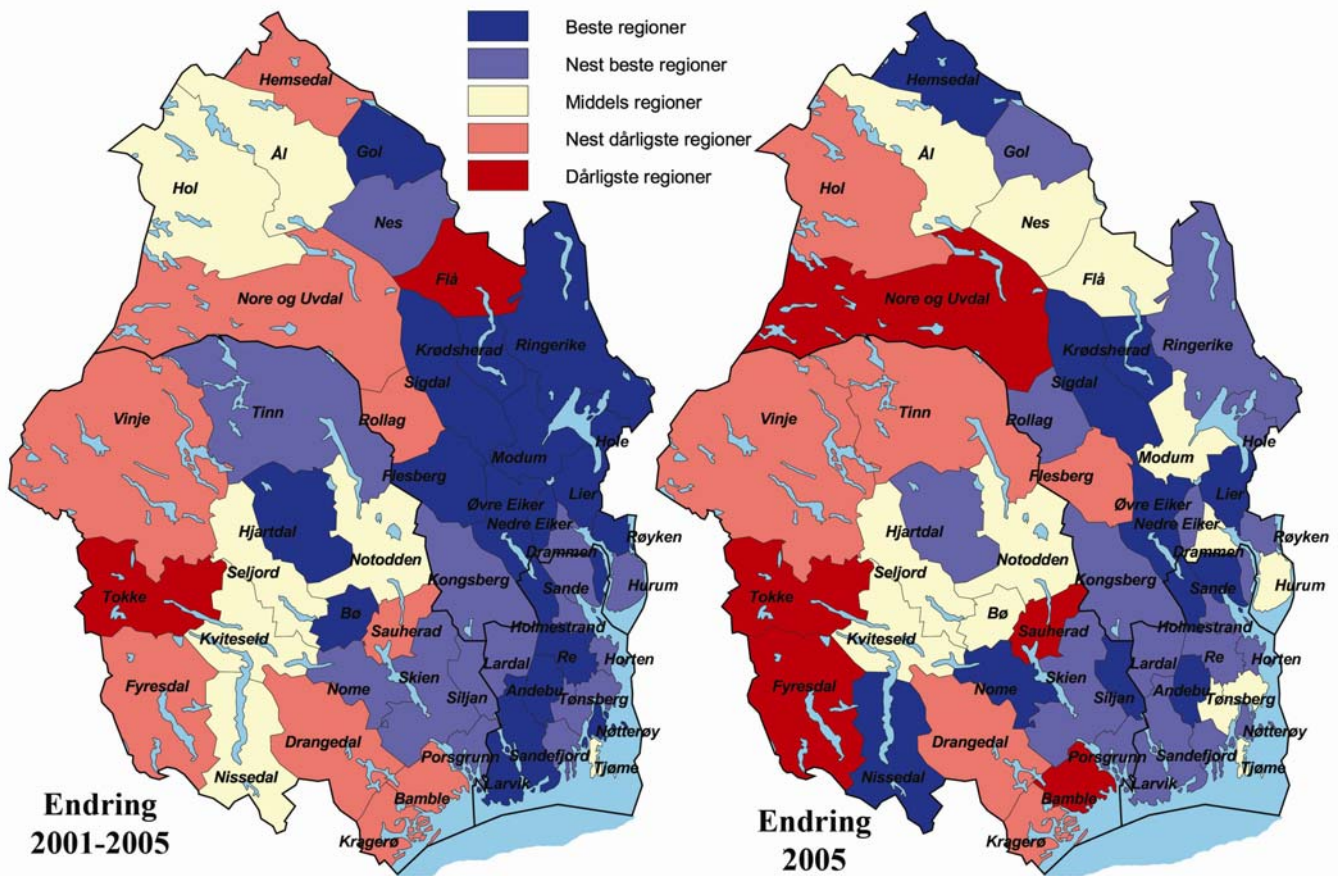
Det er en sterk konsentrasjon av regioner med mange lønnsomme foretak på det sentrale Østlandet. Videre er det også mange regioner med god lønnsomhet langs kysten fra Oslo til Trøndelag.

I BTV ser vi at Sandefjord/Larvik og Drammensregionen er i beste kategori i begge tidsperiodene.

Vestmar og Vest-Telemark er regioner som gjør det dårlig, både i 2005 og i siste femårsperiode. I 2005 var også Midt-Telemark blant de nest dårligste.

Lønnsomhet i kommunene i BTV

Kartene over viser andel lønnsomme foretak i kommunene i BTV. Til venstre er gjennomsnittstall for 2001-2005 vist, og til høyre tallene for 2005.

Det er et relativt klart mønster, hvor de mest sentrale kommunene, det vil si de som er nærmest Oslo, har best lønnsomhet. Dette mønsteret er klarest når vi ser på gjennomsnittet de siste fem årene.

De mer perifere og grisgrendte kommunene har generelt dårligere lønnsomhet, selv om det finnes unntak, som Hjartdal, Tinn, Nes og Gol.

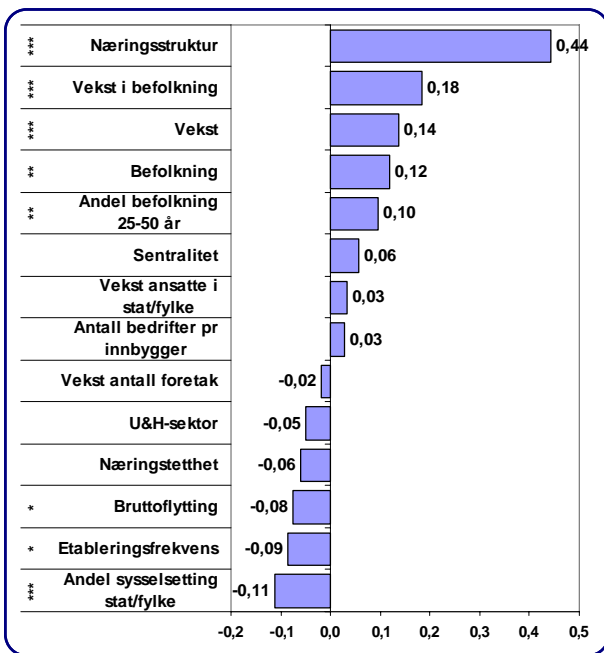
En kan også se at næringslivet i Vestfold er svært lønnsomt, her er nesten alle kommunene blå.

Store kommuner, det vil si kommuner med mange innbyggere, og kommuner med befolkningsvekst, har generelt bedre

lønnsomhet i næringslivet enn små kommuner, og kommuner med befolkningsnedgang. Dette er i stor grad med på å forklare de mønstrene vi ser på kartene over.

Det er imidlertid enkelte kommuner som går mot strømmen i 2005. Nissedal og Hjartdal er eksempler på kommuner som "normalt" skal gjøre det dårlig når det gjelder lønnsomhet, men som i 2005 fikk gode resultater.

Drammen og Tønsberg er kommuner som har alle forutsetninger for å gjøre det bra, men som likevel bare kom i kategorien "middels" i 2005.

Figur 71: Sammenhengen⁷ mellom lønnsomhet og ulike variable. Høy verdi betyr at variabelen har sterk virkning på andel lønnsomme foretak. Variabler med signifikant sammenheng er merket med stjerner. *** er signifikansnivå <0,01, ** <0,05 * <0,1.

Hva forklarer variasjonene i næringslivets lønnsomhet?

For å forklare de regionale variasjonene i lønnsomheten har vi gjennomført en analyse⁸ der ser på hvordan ulike forhold i regionen påvirker lønnsomheten. I denne analysen er andelen lønnsomme foretak i en region forsøkt forklart av en rekke faktorer, som vist i figuren til venstre.

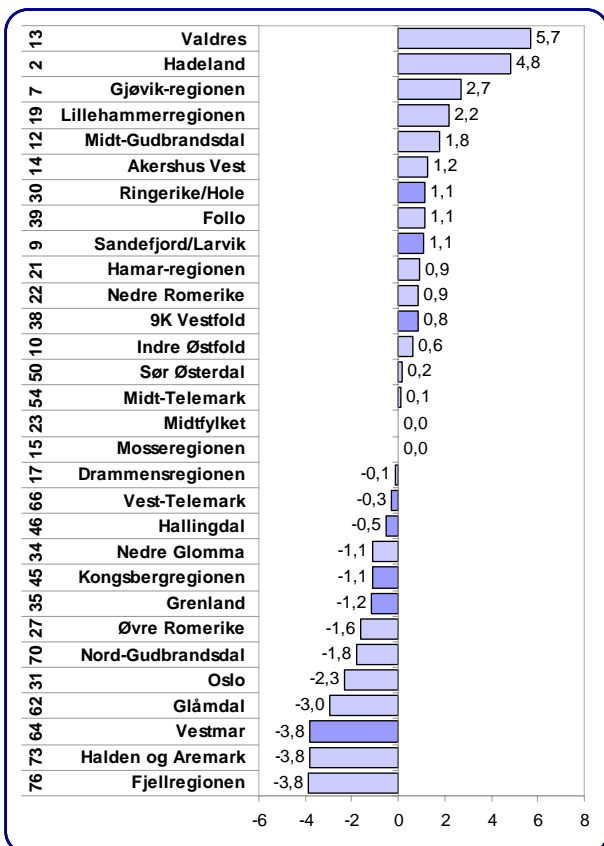
Næringsstrukturen⁹ forklarer hele 44 prosent av variasjonene mellom andel lønnsomme foretak i regionene. Regioner med mange bedrifter i bransjer med høy lønnsomhet vil få en positiv struktureffekt, og regioner med mange bedrifter i bransjer med lav lønnsomhet, som f eks reiseliv, får en negativ struktureffekt.

Andre variabler som har en signifikant positiv effekt er vekst i befolkning, andel foretak med vekst, befolkningsstørrelse, og andel av befolkningen mellom 25 og 50 år. Den siste variabelen ble egentlig tatt med for å forklare etableringsfrekvensen, men viser seg å påvirke lønnsomheten.

Negative faktorer for lønnsomheten er at regionen har en stor offentlig sektor (stat og fylke), høy etableringsfrekvens og mye flytting ut og inn av regionen.

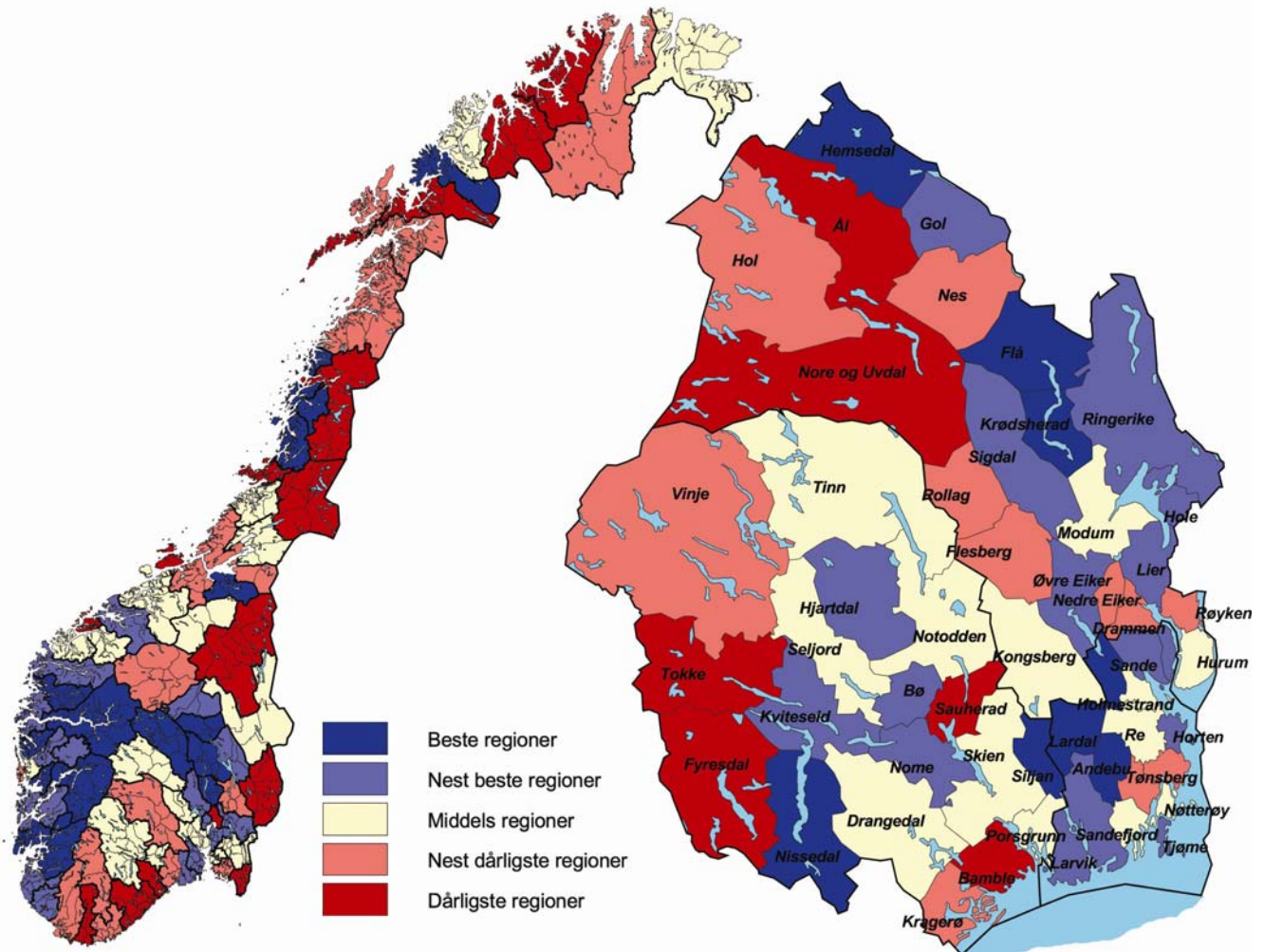
Når vi sammenligner den faktiske andelen lønnsomme foretak med forventet andel, som vist i figur 72, ser vi at det bare er fire regioner i BTV som har klart høyere lønnsomhet enn forventet:

Ringerike/Hole, Sandefjord/Larvik, 9K og Midt-Telemark.

Figur 72: Avvik mellom faktisk og forventet andel lønnsomme foretak i 2005. Tallene til venstre angir regionens rangering mht faktisk andel lønnsomme foretak.

Kart med avvik fra faktisk til forventet lønnsomhet

I kartene over er avvik mellom faktisk og forventet andel foretak med overskudd vist for regionene i Norge til venstre, og kommunene i BTV til høyre.

Vestlandet sør for Stadt har klart høyere lønnsomhet enn hva næringsstrukturen og den demografiske utviklingen skulle tilsi. En del regioner på Østlandet har også høyere lønnsomhet enn forventet.

Mange regioner i Nord-Norge har dårlig lønnsomhet, også når effekten av ugunstig næringsstruktur og små og synkende befolkningsstørrelser er trukket fra.

I BTV er det bare de tre regionene Ringerike/Hole, 9K og Sandefjord/Larvik som har høy uforklart lønnsomhet.

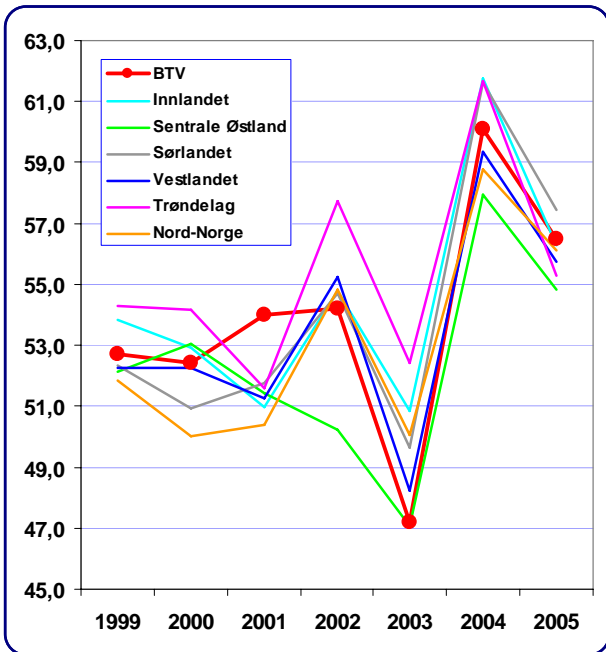
Når vi gjør denne analysen på kommune-nivå, slik som i kartet til høyre, blir bildet litt mer broket.

En del kommuner er med i gruppen med høyest uforklart lønnsomhet, som Nissedal (nr 5), Siljan (nr 44), Lardal (nr 56), Hof (nr 71) og Andebu (nr 56), Flå (25), Hemsedal (40) og Krødsherad (62).

Mange av disse er små kommuner, hvor en lett får større avvik fra statistiske forventninger.

De indre distriktskommunene lengst vest har gjennomgående lav lønnsomhet, også etter at vi har korrigert for effekten av synkende befolknings og ugunstig næringsstruktur.

Figur 73: Prosentvis andel vekstforetak i ulike landsdeler i Norge. Datakilde: Foretaksregisteret.

Vekst

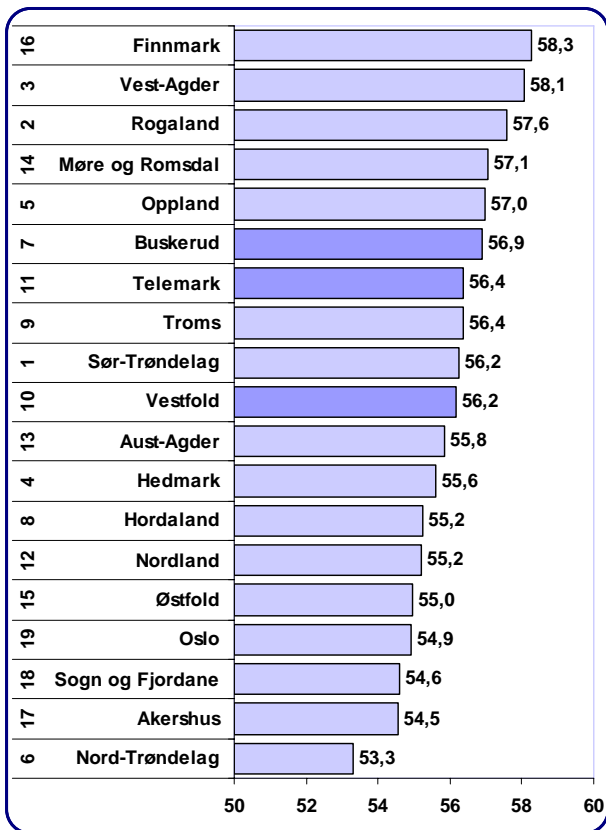
I denne rapporten har vi brukt andel foretak med omsetningsvekst høyere enn konsumprisindeksen som indikator for vekst. Med denne metoden vil store og små foretak telle likt.

Vekst i landsdelene

I figuren til venstre har vi vist hvordan andel vekstforetak i landsdelene i Norge har utviklet seg i årene 1999-2005. Andel vekstforetak var på det høyeste nivået i 2004, og sank litt i 2005.

BTV hadde høyest andel vekstforetak av alle landsdeler i 2001, nest lavest i 2003, og litt over gjennomsnittet i 2004 og 2005.

Andelen foretak med vekst i BTV i 2005 var 56,5 prosent, mens landsgjennomsnittet var 55,8 prosent.

Figur 74: Prosentvis andel vekstforetak i fylkene i Norge 2005. Tallene til venstre angir fylkets rangering de siste fem år. Datakilde: Foretaksregisteret.

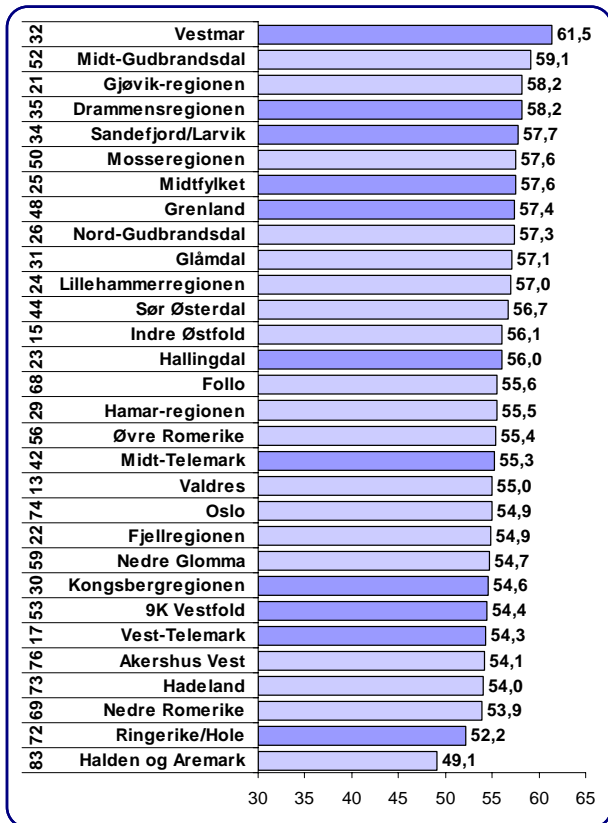
Vekst i fylkene

Figuren viser andel vekstforetak for hvert enkelt fylke i Norge i 2005.

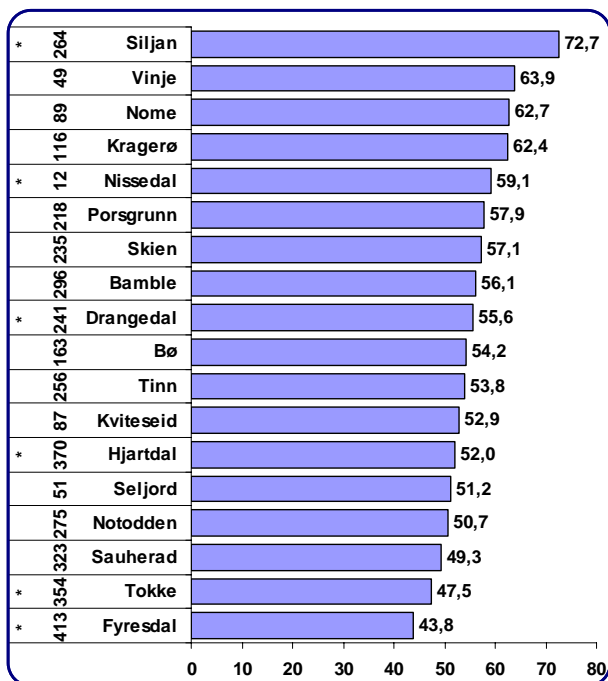
Finnmark er det fylket som har høyest andel vekstforetak i 2005. Dette er ganske uvanlig, da Finnmark oftest er å finne blant de dårligste fylkene uansett indikator. Det er først og fremst Vest-Finnmark som drar opp gjennomsnittet. Det er naturlig å anta at det er Snøhvit-utbyggingen som gir positive ringvirkninger.

Vest-Agder og Rogaland har også mange vekstforetak i 2005, som tidligere.

Fylkene i BTV plasserer seg litt over middels i 2005. Buskerud har høyeste andel vekstforetak i 2005, og også høyere andel vekstbedrifter siste fem år.

Figur 75: Prosentvis andel vekstforetak i regioner på Østlandet 2005. Tallene til venstre angir rangering blant de 83 regionene i Norge i de siste fem årene. Data: Foretaksregisteret.

Figur 76: Prosentvis andel vekstforetak i kommunene i Telemark i 2005. Tallene til venstre angir rangering blant alle kommuner i Norge siste fem år. * betyr at kommunen har mindre enn 50 regnskapspliktige foretak. Data: Foretaksregisteret.

Vekst regionvis

I figuren til venstre er andel vekstforetak i regionene i BTV vist sammen med alle 30 regionene på Østlandet.

Noe overraskende har Vestmar høyest andel vekstforetak i 2004, fulgt av Midt-Gudbrandsdal og Gjøvikregionen.

Sentrale regioner i BTV, som Drammensregionen, Sandefjord/Larvik, Midt fylket og Grenland ligger over gjennomsnittet.

Ringerike/Hole ligger lavest av regionene i BTV, og ligger også lavt rangert når det gjelder gjennomsnittlig andel vekstforetak de siste fem årene.

Vekst i kommunene i Telemark

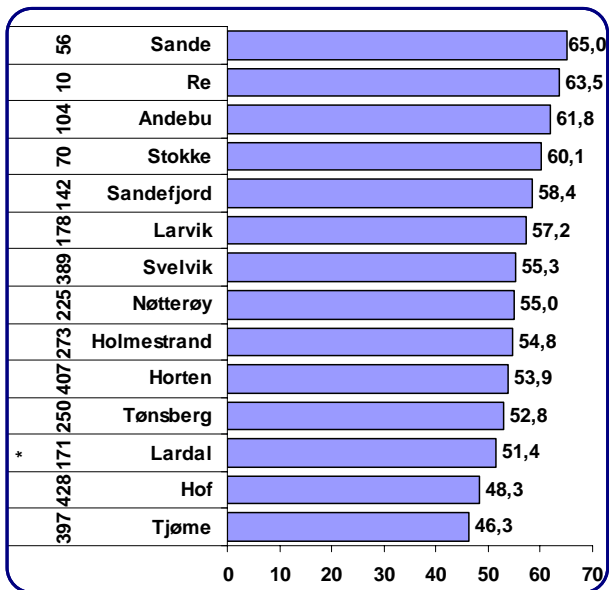
Diagrammet viser andelen vekstforetak i kommunene i Telemark i 2005.

Siljan har høyest andel vekstforetak i Telemark 2004, fulgt av Vinje og Nome.

Lavest andel vekstforetak finner vi i Fyresdal, Tokke og Sauherad.

I diagrammet er kommunens rangering med hensyn til gjennomsnittlig andel vekstforetak i de siste fem årene vist helt til venstre. Nissedal er rangert som nr 12 av 431 kommuner i landet, mens Vinje og Seljord er rangert som henholdsvis nr 49 og 51.

Denne indikatoren kan variere mye fra år til år. En kommune som skårer høyt ett år, skårer ofte lavt året etter og vise versa.

Figur 77: Prosentvis andel vekstforetak i kommunene i Vestfold i 2005. Tallene til venstre angir rangering blant alle kommuner i Norge siste fem år. * betyr at kommunen har mindre enn 50 regnskapspliktige foretak. Data: Foretaksregisteret.

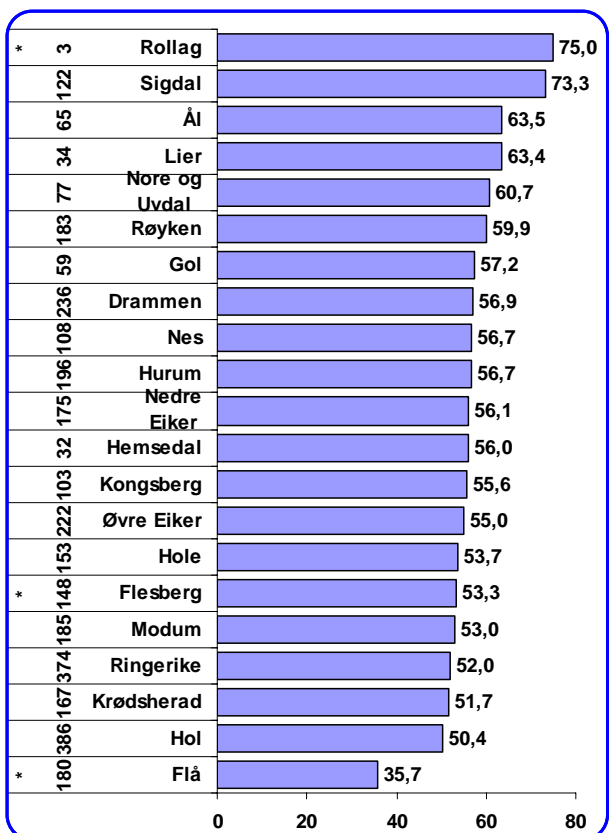
Vekst i kommunene i Vestfold

Diagrammet viser andelen vekstforetak i kommunene i Vestfold i 2005.

Sande har høyest andel vekstforetak i Vestfold 2005, fulgt av Re og Andebu. Seks av kommunene i Vestfold har høyere andel vekstforetak enn landsgjennomsnittet, mens åtte kommuner ligger under landsgjennomsnittet.

Lavest etableringsfrekvens finner vi i Tjøme, Hof og Lardal.

I diagrammet er kommunens rangering med hensyn til gjennomsnittlig andel vekstforetak i de siste fem årene vist helt til venstre. Re er rangert som nr 10 av 431 kommuner i landet, mens Sande er rangert som nr 56. Det er litt overraskende at Horten er rangert helt nede på plass nr 407.

Figur 78: Prosentvis andel vekstforetak i kommunene i Buskerud i 2005. Tallene til venstre angir rangering blant alle kommuner i Norge siste fem år. * betyr at kommunen har mindre enn 50 regnskapspliktige foretak. Data: Foretaksregisteret.

Vekst i kommunene i Buskerud

Diagrammet viser andelen vekstforetak i kommunene i Buskerud i 2005.

Rollag har høyest andel vekstforetak i Buskerud 2004, fulgt av Sigdal og Ål. 12 av kommunene i Buskerud har høyere andel vekstforetak enn landsgjennomsnittet, mens 9 kommuner ligger under landsgjennomsnittet.

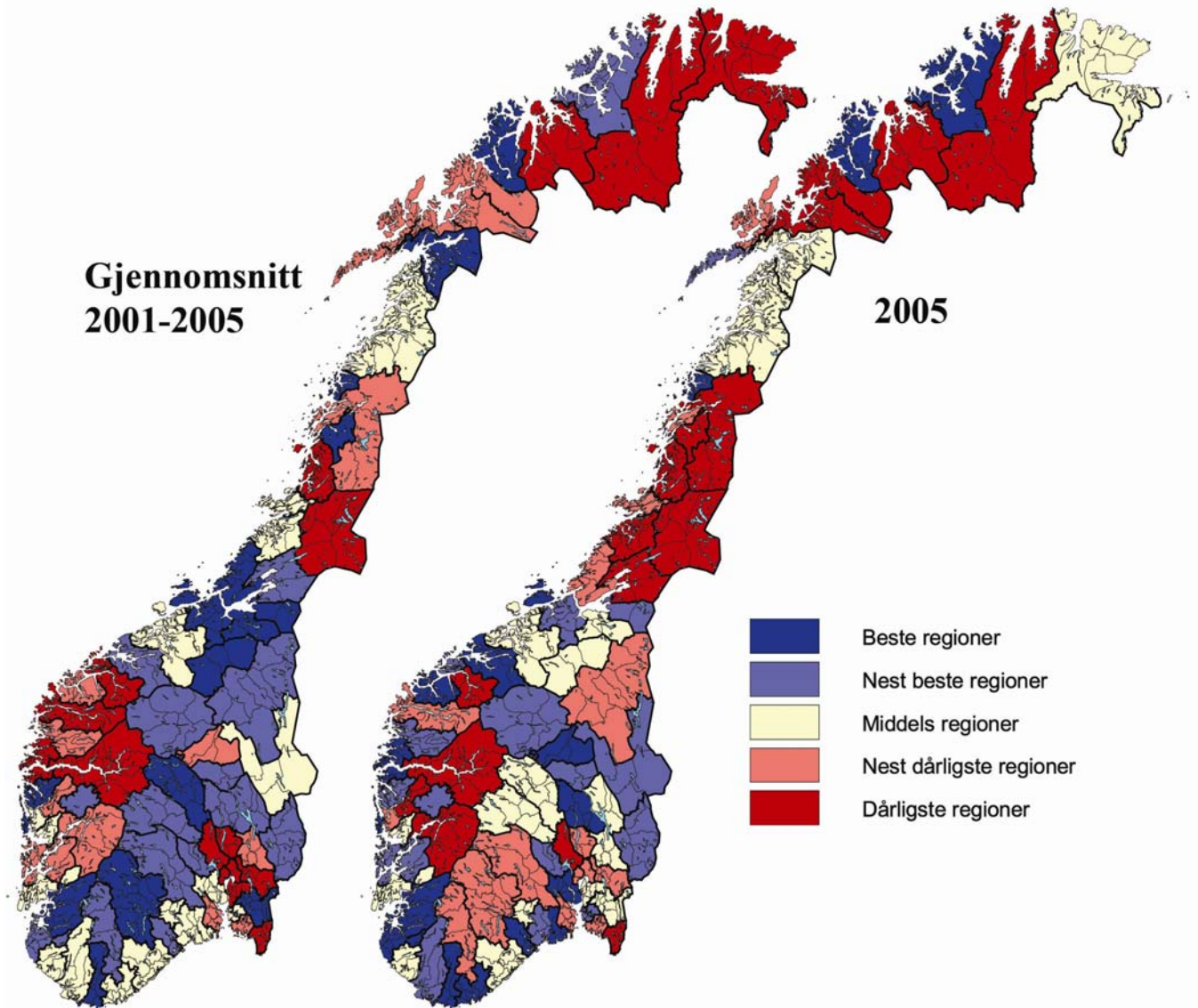
Lavest andel vekstforetak finner vi i Flå, Hol og Krødsherad.

I diagrammet er kommunens rangering med hensyn til gjennomsnittlig andel vekstforetak i de siste fem årene vist helt til venstre. Rollag er rangert som nr 3 av 431 kommuner i landet, mens Hemsedal er rangert som nr 32, og Lier nr 34.

Denne indikatoren kan variere mye fra år til år. En kommune som skårer høyt ett år, skårer ofte lavt året etter og vise versa.

Vekst i regioner i Norge

Kartene viser andelen foretak med vekst i regionene i Norge. Til venstre gjennomsnitt de siste fem år, og til høyre for 2005.

Vekstmønsteret mellom regionene endres ganske mye fra år til år. Dette skyldes blant annet at konjunktorene slår ut ganske forskjellig i ulike næringer.

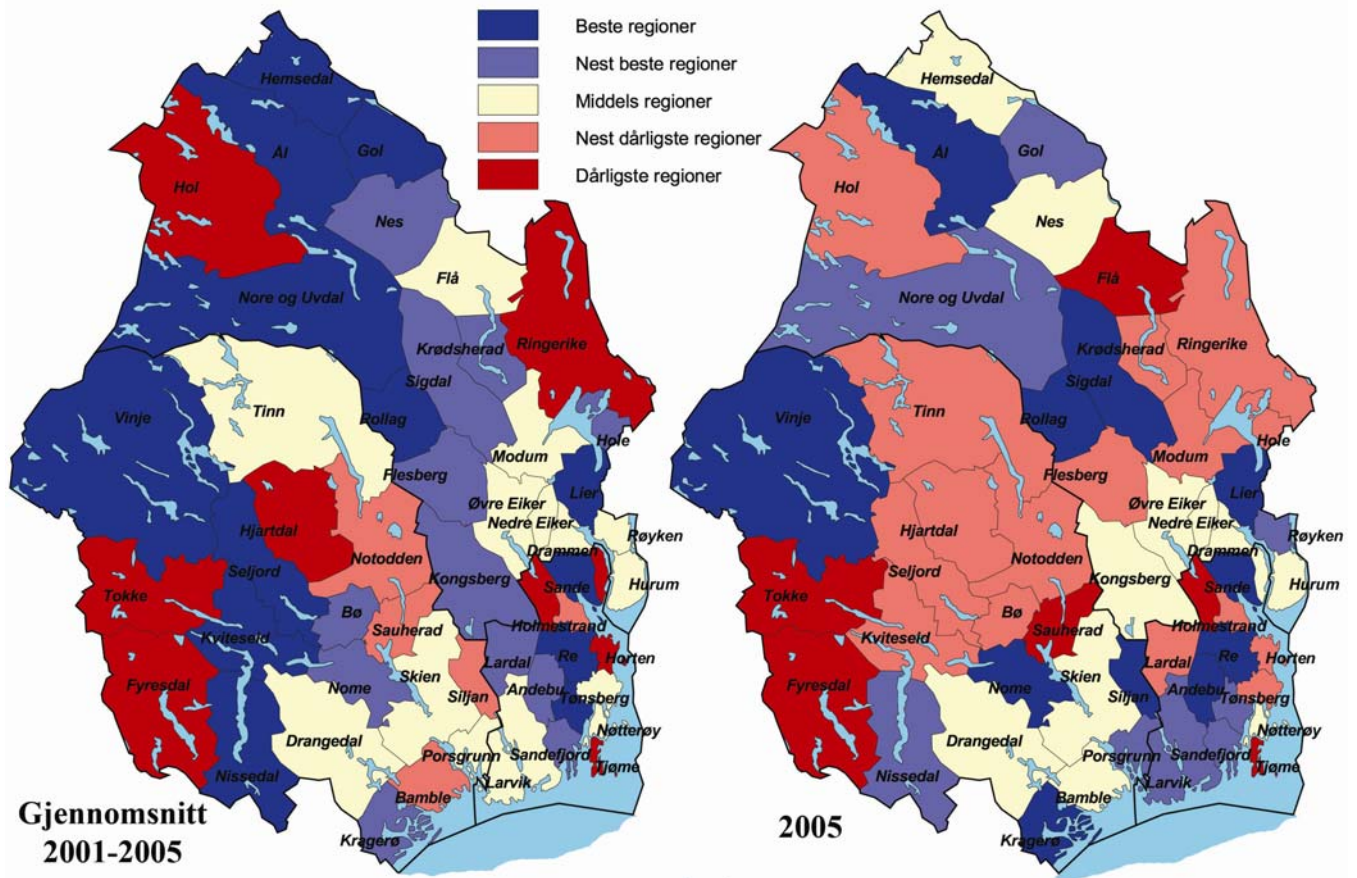
Fjellregionene i Sør-Norge har hatt god vekst når vi ser på gjennomsnittet de siste fem årene. I 2005 er det kystregionene som har hatt den beste veksten. Mange regioner langs vestlandskysten har høy

andel vekstforetak i 2005. Både fiske og oppdrett har hatt ett oppsving i 2005, noe som kan forklare denne tendensen.

Regionene nært Oslo har hatt svært dårlig vekst siste fem år, men har også hatt litt fremgang i 2005.

I BTV ser vi at Vestmar, Grenland, Sandefjord/Larvik og Drammensregionen har hatt fremgang i 2005, mens Vest-Telemark, Kongsbergregionen og Hallingdal fikk tilbakegang.

Kart med vekst i kommunene i BTV

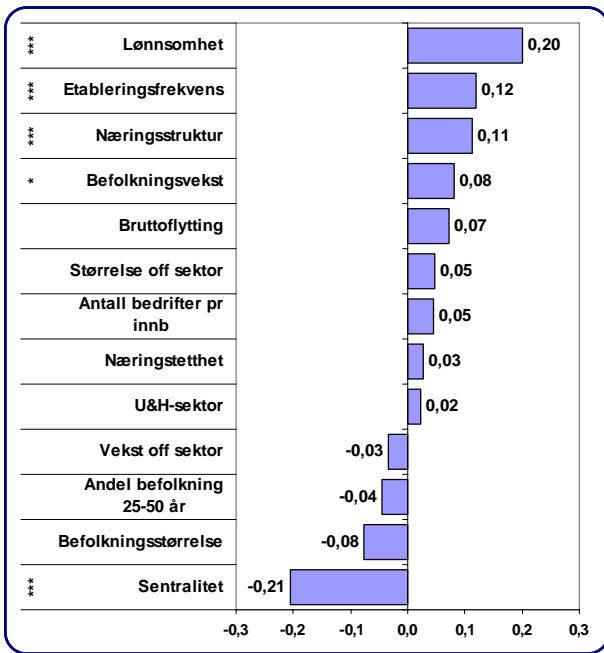

Kartene over viser andel vekstforetak i kommunene i BTV, til venstre gjennomsnittstall for 2001-2005, og til høyre for 2005.

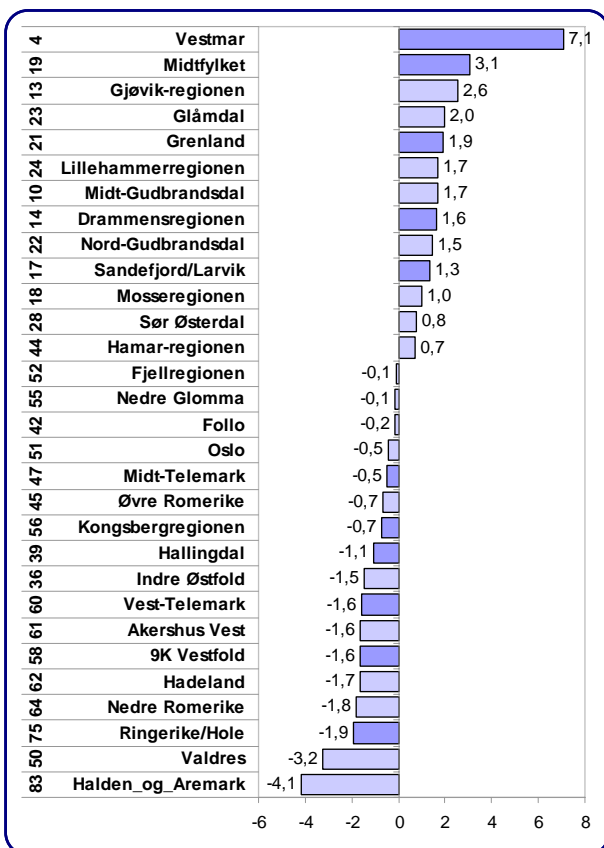
Samlet sett har BTV færre kommuner med høy andel vekstforetak i 2005 enn for gjennomsnittet de siste fem årene. Mest påtakelig er utviklingen i Telemark, som hadde størst andel vekstforetak av alle fylkene i 2004, men hvor veksten har avtatt kraftig i 2005.

Enkelte kommuner har greid å være i beste kategori både i 2005 og gjennomsnittlig de siste fem årene: Vinje, Re, Sande, Lier, Rollag, og Ål.

Kommuner som er med i den dårligste gruppen både siste år og de siste fem årene er Fyresdal, Tokke, Tjøme og Hof.

Figur 79: Sammenhengen¹⁰ mellom andel vekstforetak og forklaringsvariable. Høy verdi betyr at variabelen har sterk virkning på andel lønnsomme foretak. Variabler med signifikant sammenheng er merket med stjerner. *** er signifikansnivå <0,01, ** <0,05 *<0,1.

Figur 80: Avvik mellom faktisk og forventet andel vekstforetak i 2005. Tallene til venstre angir regionens rangering mht faktisk andel vekstforetak i 2005.

Hva forklarer variasjonene i næringslivets vekst?

For å forklare de regionale variasjonene i veksten har vi gjennomført en analyse¹¹ der vi ser på sammenhengene mellom andel vekstforetak og en rekke forklaringsvariable. Resultatene vises i figuren til venstre.

For å få fram effekten av regionens næringsstruktur har vi sett på hvilken andel vekstforetak regionen ville ha hatt, dersom de hadde gjennomsnittlig andel foretak med positivt resultat i hver enkelt bransje. Næringsstrukturen betyr mye mindre for andel vekstforetak enn for etableringsfrekvens og lønnsomhet. Når vi bruker paneldata for de siste fem årene, som er gjort her, får vi signifikant sammenheng mellom næringsstruktur og andel vekstforetak, men for 2005 var denne sammenhengen mye svakere enn for de foregående årene.

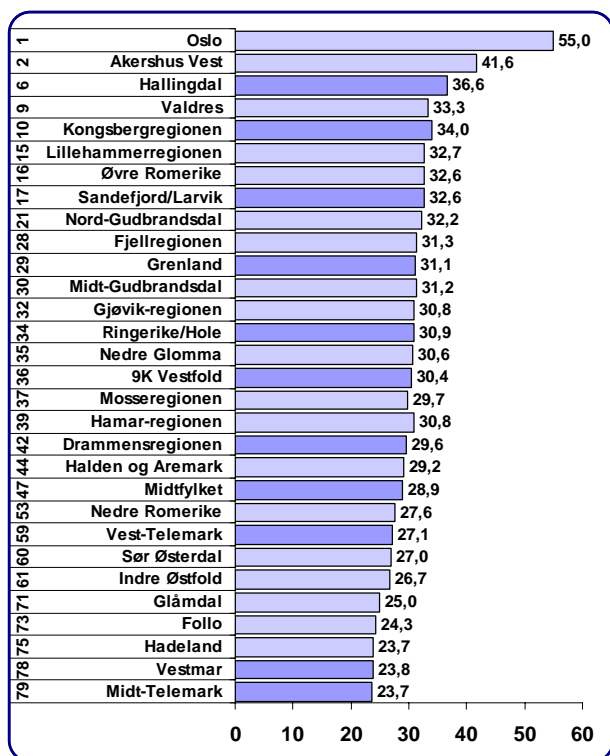
Andre variabler som har en signifikant positiv effekt er andel lønnsomme foretak, etableringsfrekvens og befolkningsvekst.

Sentralitet er signifikant negativt, noe som betyr at regioner i distriktene generelt har høyere tilbøyelighet for en høy andel vekstforetak.

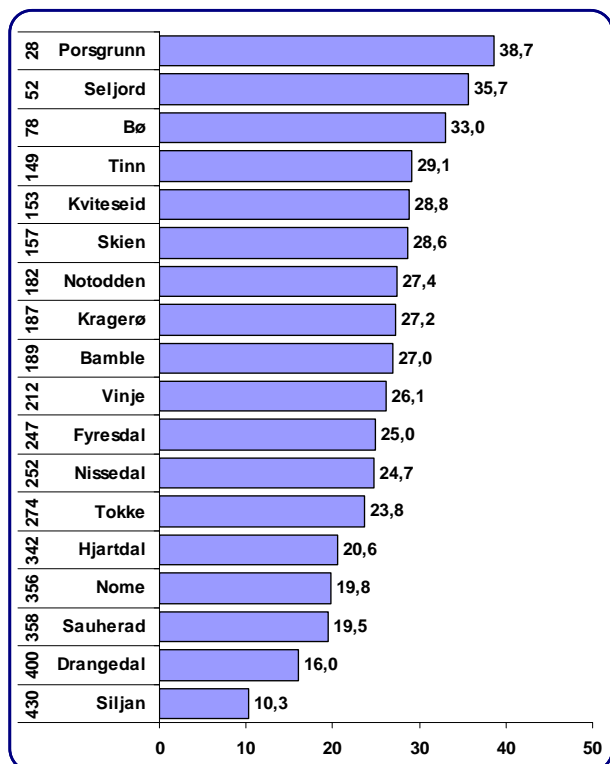
Når vi sammenligner den faktiske andelen vekstforetak med forventet andel, som vist i figuren til venstre, ser vi at det ikke er så stor forskjell på rangeringen av regionene på Østlandet når det gjelder avvik mellom faktisk og forventet vekst, og rangeringen av faktiske vekstforetak.

Modellen ikke gir særlig stor forklaringskraft for variasjonen i andel vekstforetak i 2005, og det blir da mindre interessant å finne avvik mellom forventet og faktisk vekst. I årene før var det langt sterkere forskjell mellom vekst mellom bransjer, og da kunne en forklare langt større del av variasjonene.

Figur 81: Næringsstetthet målt ved antall private arbeidsplasser i prosent av folketallet. Tallene til venstre angir rangering i forhold til alle regioner i landet. Data: SSB.

Figur 82: Næringsstetthet i kommunene i Telemark 2005, målt med antall private arbeidsplasser i prosent av folketallet. Tallene til venstre angir rangering i forhold til alle kommuner i landet. Data: SSB.

Næringsstetthet

Begrepet næringsstetthet skal uttrykke hvor mye næringsliv det er i et område. Her er dette målt med antall arbeidsplasser i privat næringsliv i forhold til folketallet.

Næringsstetthet i regionene

I figuren til venstre er regionene på Østlandet rangert etter næringsstetthet. Oslo er den regionen i landet med klart høyest næringsstetthet. I Oslo utgjør private arbeidsplasser 55 prosent av folketallet. I 2000 var tilsvarende andel 62,1 prosent. Oslo hadde en sterk nedgang i private arbeidsplasser fram til 2004, mens folketallet steg.

I BTV er det Hallingdal og Kongsberg-regionen som har høyest næringsstetthet. Midt-Telemark og Vestmar har få private arbeidsplasser i forhold til folketallet.

De øvrige regionene har et antall private arbeidsplasser som tilsvarer mellom 27,1 og 32,6 prosent av antall innbyggere. Dette er under landsgjennomsnittet på 34,2 prosent.

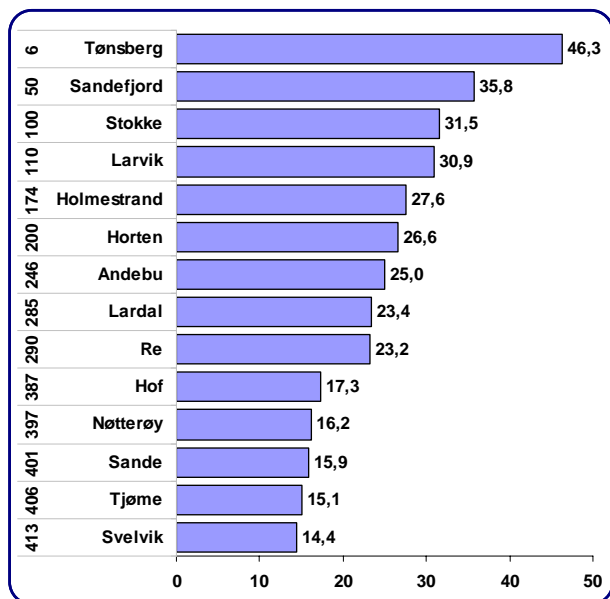
Næringsstetthet i kommunene i Telemark

I figuren til venstre er kommunene i Telemark rangert etter næringsstetthet i 2005.

Porsgrunn har størst næringsstetthet i Telemark. Her utgjør antall private arbeidsplasser 38,7 prosent av folketallet. Det plasserer Porsgrunn som nr 28 av alle kommunene i landet når det gjelder næringsstetthet.

Også Seljord og Bø har høy næringsstetthet.

Telemark har også kommuner med svært lav næringsstetthet. I Siljan og Drangedal er det svært få arbeidsplasser i privat næringsliv.

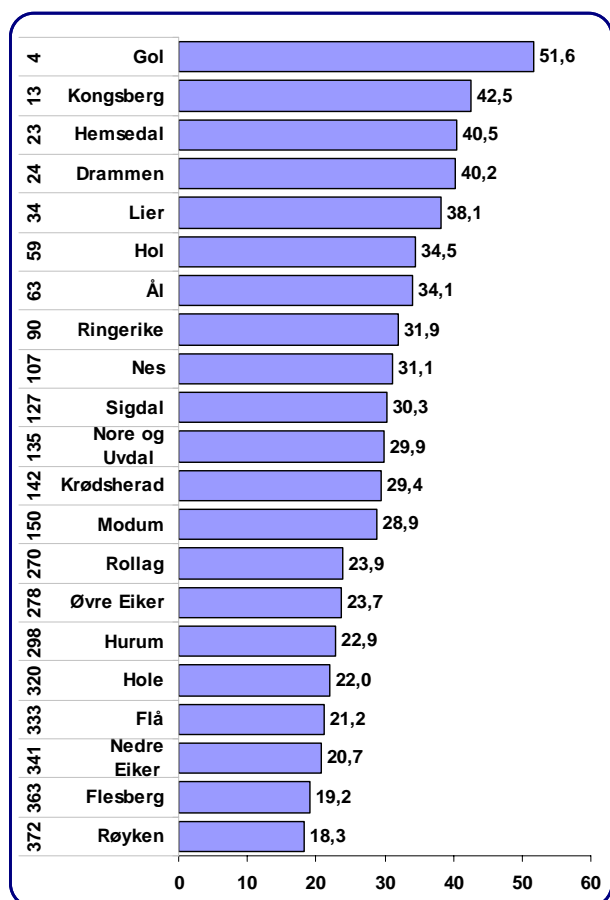
Figur 83: Næringsstetthet i kommunene i Vestfold 2005, målt med antall private arbeidsplasser i prosent av folketallet. Tallene til venstre angir rangering i forhold til alle kommuner i landet. Data: SSB.

Næringsstetthet i kommunene i Vestfold

I figuren til venstre er kommunene i Vestfold rangert etter næringsstetthet i 2005.

Det er stor spredning med hensyn til næringsstetthet mellom kommunene i Vestfold. Tønsberg har svært mange private arbeidsplasser, og er rangert som nr seks av alle kommuner i landet. Også Sandefjord har høy næringsstetthet.

Vestfold har også kommuner med svært få private arbeidsplasser. Svelvik, Tjøme, Nøtterøy, Sande og Hof er alle blant de 50 kommunene i landet med lavest næringsstetthet.

Figur 84: Næringsstetthet i kommunene i Buskerud 2005, målt med antall private arbeidsplasser i prosent av folketallet. Tallene til venstre angir rangering i forhold til alle kommuner i landet. Data: SSB.

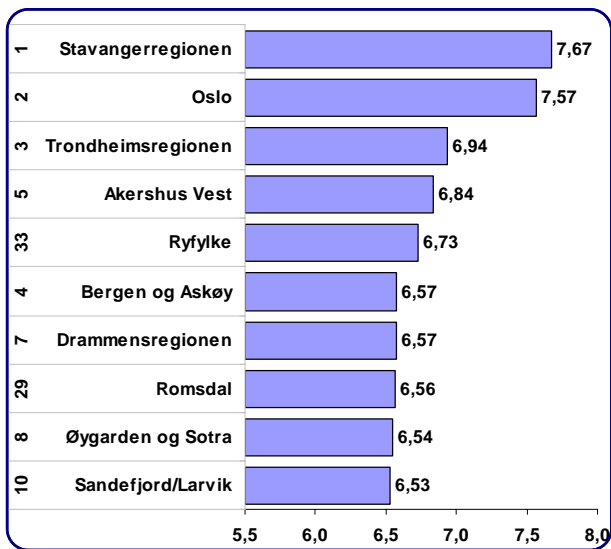
Næringsstetthet i kommunene i Buskerud

I figuren til venstre er kommunene i Buskerud rangert etter næringsstetthet i 2005.

Gol har flest private arbeidsplasser i prosent av folketallet blant kommunene i Buskerud. Gol har den fjerde høyeste næringsstettheten blant kommunene i Norge.

Også Kongsberg, Hemsedal, Drammen og Lier ligger over landsgjennomsnittet.

Lavest næringsstetthet har Røyken og Flesberg, som begge har et antall private arbeidsplasser som tilsvarer mindre enn 20 prosent av befolkningen.

Figur 85: De ti beste regionene i Norge i henhold til næringslivsindeksen 2005. Tallene til venstre angir rangering for gjennomsnittet siste fem år.

NM i næringsliv - regioner

Næringslivsindeksen er et samlet mål for næringsutvikling i et område. Næringslivsindeksen er sammensatt av fire delindikatorer:

- andel lønnsomme foretak
- andel foretak med vekst
- etableringsfrekvens
- næringstetthet

De beste regionene

Stavangerregionen oppnådde høyest score¹² på næringslivsindeksen i 2004, fulgt av Oslo og Trondheimsregionen.

Disse tre regionene er også de beste regionene når vi måler gjennomsnittet de siste fem årene.

Regionene rundt de største byene har generelt den beste næringsutviklingen.

I 2005 er Ryfylke og Romsdal nye regioner med på topp ti, og bryter dette mønsteret.

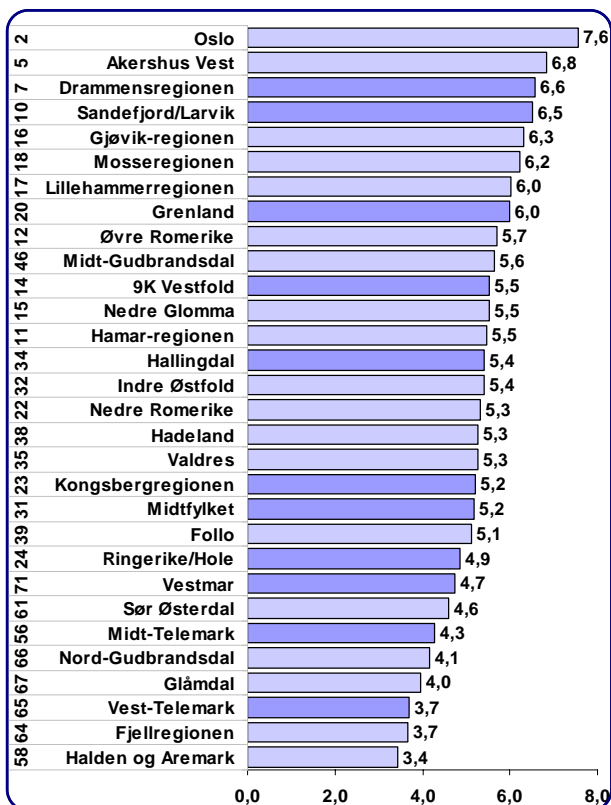
Regionene på Østlandet

På Østlandet er Oslo best i 2005, fulgt av Akershus Vest.

BTV har med regionene Drammensregionen og Sandefjord/Larvik blant de 10 beste regionene i 2005. Også Grenland (nr 17), 9K (nr 26) og Hallingdal (nr 28) skårer langt over gjennomsnittet i 2005.

Kongsbergregionen, Midtfylket og Ringerike/Hole er rangert nært gjennomsnittet i 2005, disse regionene har gjort det bedre tidligere.

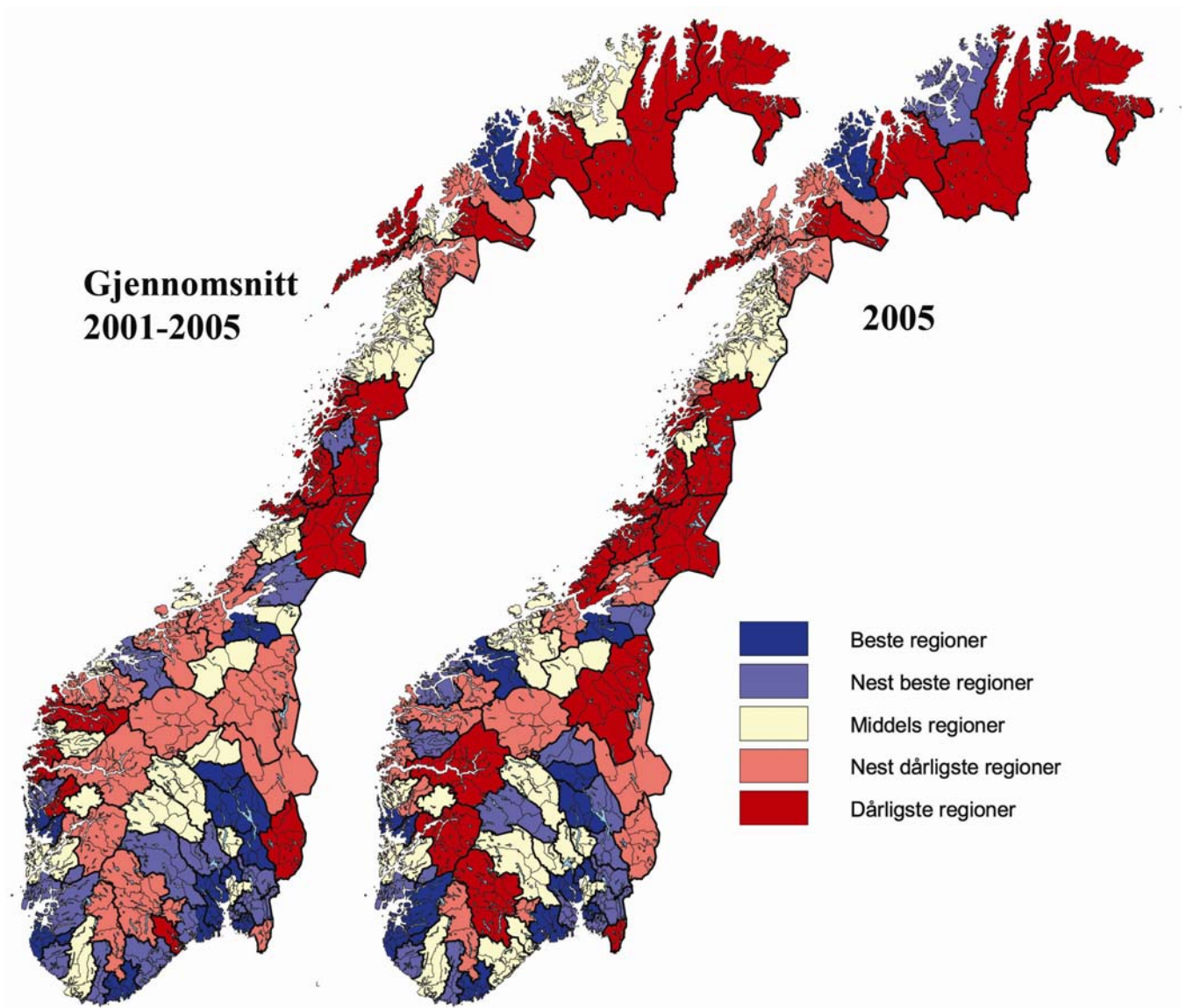
Telemarksregionene Vestmar, Midt-Telemark og Vest-Telemark har den dårligste næringsutviklingen av regionene i BTV.

Figur 86: Regionene på Østlandet, rangert i henhold til næringslivsindeksen 2005. Tallene til venstre angir rangering for gjennomsnittet siste fem år.

Kart næringslivsindeksen - regionene i Norge

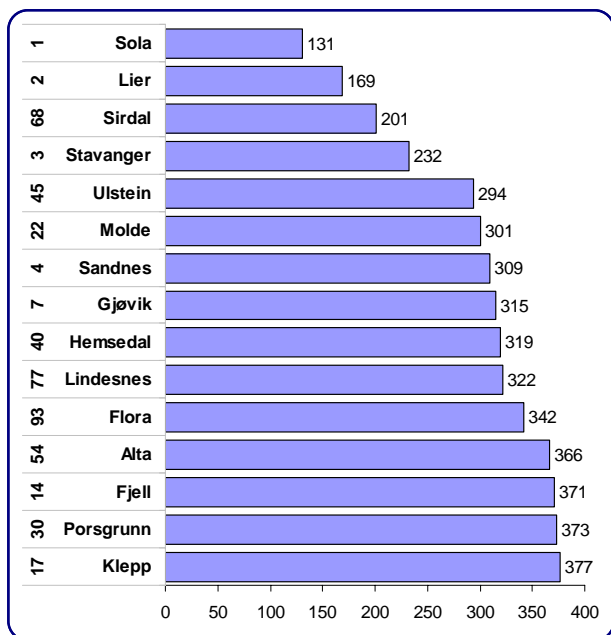
Kartene viser variasjoner i næringslivsindeksen i de 83 regionene i Norge. Kartet til venstre viser gjennomsnittstall for de siste fem årene – 2001 til og med 2005. Kartet til høyre viser næringslivsindeksen i 2005.

Regionene på Østlandet rundt Oslofjorden har tradisjonelt gjort det svært bra på næringslivsindeksen, men dominerer litt mindre i 2005.

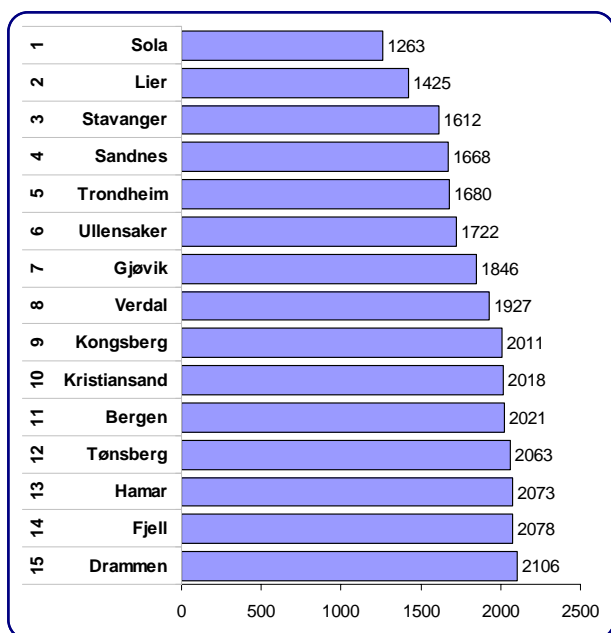
Vestmar, Grenland og Hallingdal er regioner i BTV som har forbedret sin kategori i 2005, i forhold til gjennomsnittet siste fem år.

Regioner som har "rykket ned" er Vest-Telemark, Kongsbergregionen, 9K, Midt-Fylket og Hallingdal.

Sandefjord/Larvik og Drammensregionen beholdt sine plasser i beste kategori, mens Midt-Telemark står fast i nest dårligste kategori.

Figur 87: De 15 beste kommunene i Norge målt etter næringslivsindeksen for 2005. Søylen viser sum av rangen for de fire delindeksene, der kommunene er rangert fra 1 til 431 for de fire indikatorene nyetablering, lønnsomhet, vekst og næringstetthet. Tallene til venstre angir rangering for gjennomsnitt 2001-2005.

Figur 88: De 15 beste kommunene målt etter næringslivsindeksen for perioden 2001- 2005. Søylen viser summen av rangen for de fire delindeksene for de fem siste årene.

NM i næringsliv - kommuner

Næringslivsindeksen for kommuner er sammensatt av de fire indikatorene

- andel lønnsomme foretak
- andel foretak med vekst
- etableringsfrekvens
- næringstetthet.

Kommunenes rangering for de fire områdene blant landets 431 kommuner legges sammen, slik at laveste tall gir best resultat¹³.

Beste kommuner 2005

Sola kommune i Rogaland hadde den beste næringsutviklingen i 2005, fulgt av Lier i Buskerud og Sirdal i Vest-Agder.

Fire av de 15 kommunene på topp ligger i Rogaland, men dette er færre enn tidligere. Et nytt trekk er at Finnmark er representert med Alta, og Møre og Romsdal har fått med Molde og Ulstein.

Andre kommuner fra BTV som er med blant de beste, foruten Lier, er Hemsedal og Porsgrunn.

Beste kommuner perioden 2001-2005

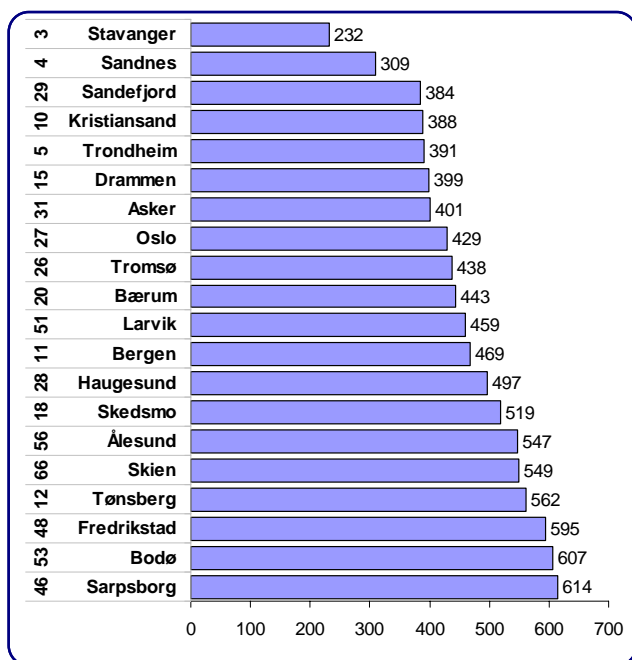
Dersom vi måler næringsutviklingen i femårsperioden 2001-2005, er det Sola kommune i Rogaland som har de beste resultatene.

Lier og Stavanger kommer på de neste plassene.

Listen domineres av bykommuner, eller kommuner som ligger tett opp til større byer. Unntaket er Verdal kommune i Nord-Trøndelag.

BTV er representert med Lier, Kongsberg, Tønsberg og Drammen.

Beste storkommuner 2005

Figur 89: Rangering av byer med over 1000 regnskapspliktige foretak med hensyn til næringslivsindeksen 2005. Tallene til venstre angir rangeringen for siste fem år i forhold til alle kommunene i landet.

Hvilke byer i Norge har den beste næringsutviklingen?

I figuren til venstre er kommuner med mer enn 1000 regnskapspliktige foretak rangert med hensyn til næringslivsindeksen.

Stavanger hadde den beste næringsutviklingen, fulgt av Sandnes og Sandefjord.

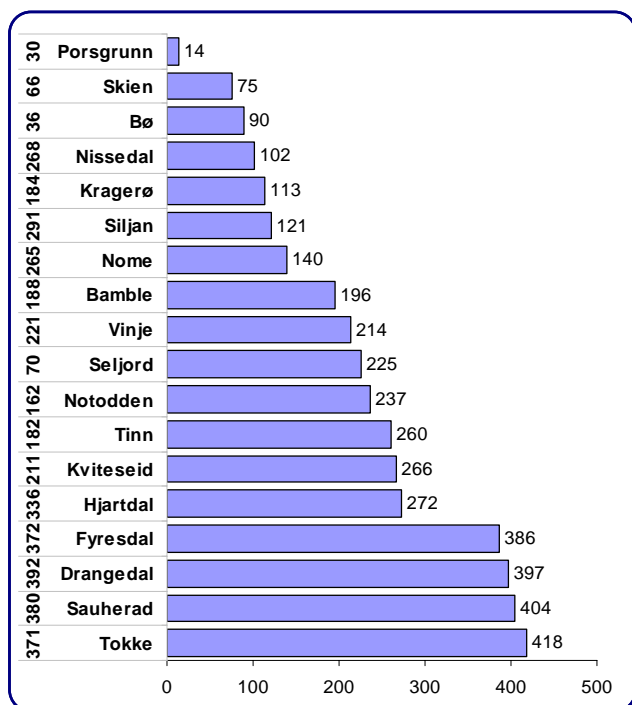
BTV har også Drammen, Larvik, Skien og Tønsberg med i denne rangeringen.

Tønsberg gjorde det dårligere i 2005 enn tidligere. Tønsberg var blant de ti beste kommunene i årene 2000, 2001 og 2002, men var i 2005 nede på 79. plass,

Sarpsborg, Bodø og Fredrikstad er dårligst av "byene".

Dersom vi ser på gjennomsnitt for de siste fem årene, er det Stavanger som er best, fulgt av Sandnes og Trondheim.

Alle byene er rangert blant den beste fjerdedelen av kommunene i Norge, både i 2005 og for gjennomsnittet de siste fem årene. Store kommuner gjør det systematisk bedre enn små.

Figur 90: Kommunene i Telemark etter rangering på næringslivsindeksen for 2005. Tallene til venstre angir kommunens rangering for perioden 2001-2005.

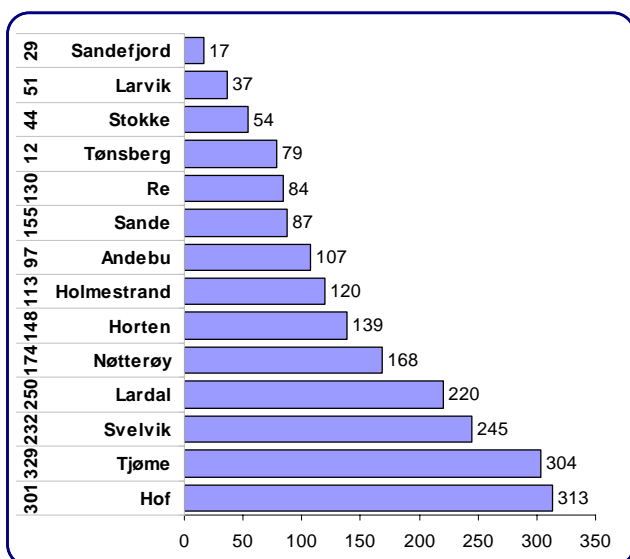
Kommunene i Telemark

Kommunene i Telemark er rangert med hensyn til samlet næringsutvikling i figuren til venstre.

Porsgrunn har den beste næringsutviklingen i Telemark, og er rangert som nr 14 i Norge i 2005. Skien er nummer to i Telemark (nr 75 i Norge), mens Bø (nr 90) er på tredje plass. Dette er også de beste kommunene i Telemark når det gjelder gjennomsnitt de siste fem årene.

Seljord er også høyt rangert siste fem år, men i 2005 ble resultatene litt under gjennomsnittet.

Nederst finner vi Tokke, Sauherad og Drangedal.

Figur 91: Kommunene i Vestfold etter rangering på næringslivsindeksen for 2005. Tallene til venstre angir kommunens rangering for perioden 2001-2005.

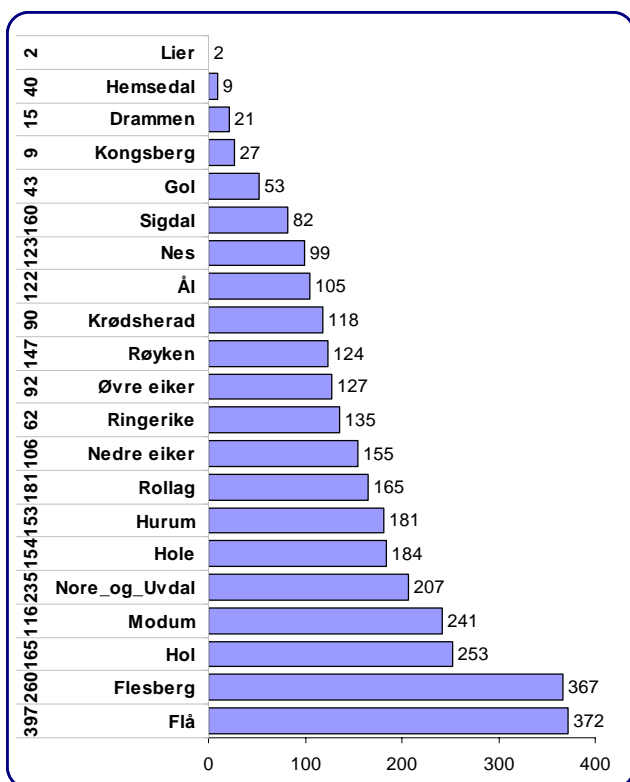
Kommunene i Vestfold

Kommunene i Vestfold er rangert med hensyn til samlet næringsutvikling i figuren til venstre.

Sandefjord har den beste næringsutviklingen i Vestfold, og er rangert som nr 17 i Norge i 2005. Larvik er nummer to i Vestfold (nr 37 i Norge), mens Stokke (nr 44) er på tredjeplass.

Nederst finner vi Hof, Tjøme og Svelvik.

Tønsberg er beste kommune i Vestfold når det gjelder samlet næringsutvikling i de siste fem årene, som nummer 12 i landet. Tønsberg har imidlertid svakere resultater i 2005, mens Sandefjord og Larvik er på vei opp, og har passert Tønsberg på næringslivsindeksen.

Figur 92: Kommunene i Buskerud etter rangering på næringslivsindeksen for 2005. Tallene til venstre angir kommunens rangering for perioden 2001-2005.

Kommunene i Buskerud

Kommunene i Buskerud er rangert med hensyn til samlet næringsutvikling i figuren til venstre.

Lier har den beste næringsutviklingen i Buskerud, og er rangert som nr 2 i Norge i 2005. Hemsedal er nummer 9 i Norge, mens Drammen er på tredjeplass i fylket, og nr 21 i Norge

Nederst finner vi Flå, Flesberg og Hol. Bare fire kommuner i Buskerud er rangert under gjennomsnittet av norske kommuner i 2005.

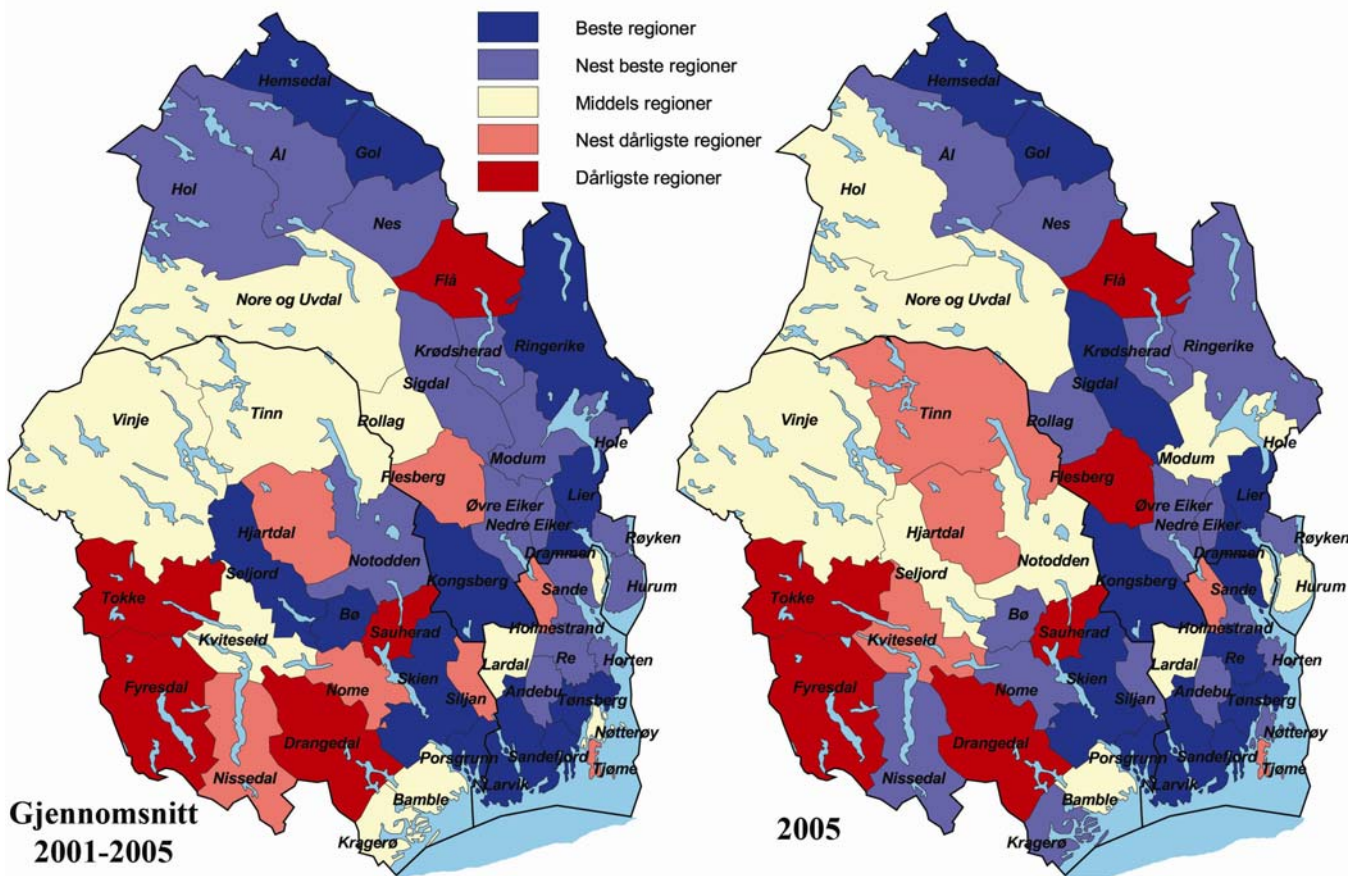
Lier er beste kommune i Buskerud når det gjelder samlet næringsutvikling i de siste fem årene som nummer 2 i landet.

Kongsberg (nr 9), Drammen (nr 15) og Hemsedal (nr 40) er også høyt plassert blant kommunene i Norge.

Bare tre kommuner i Buskerud er rangert under gjennomsnittet av norske kommuner i siste fem år.

Kart næringslivsindeksen - kommunene i BTV

Kartene over viser score på næringslivsindeksen i kommunene i BTV, til venstre gjennomsnittstall for 2001-2005, og til høyre for 2005.

Fordelingen av kommunene i BTV-området mellom de ulike kategoriene er ganske lik i 2005 som i siste fem års periode.

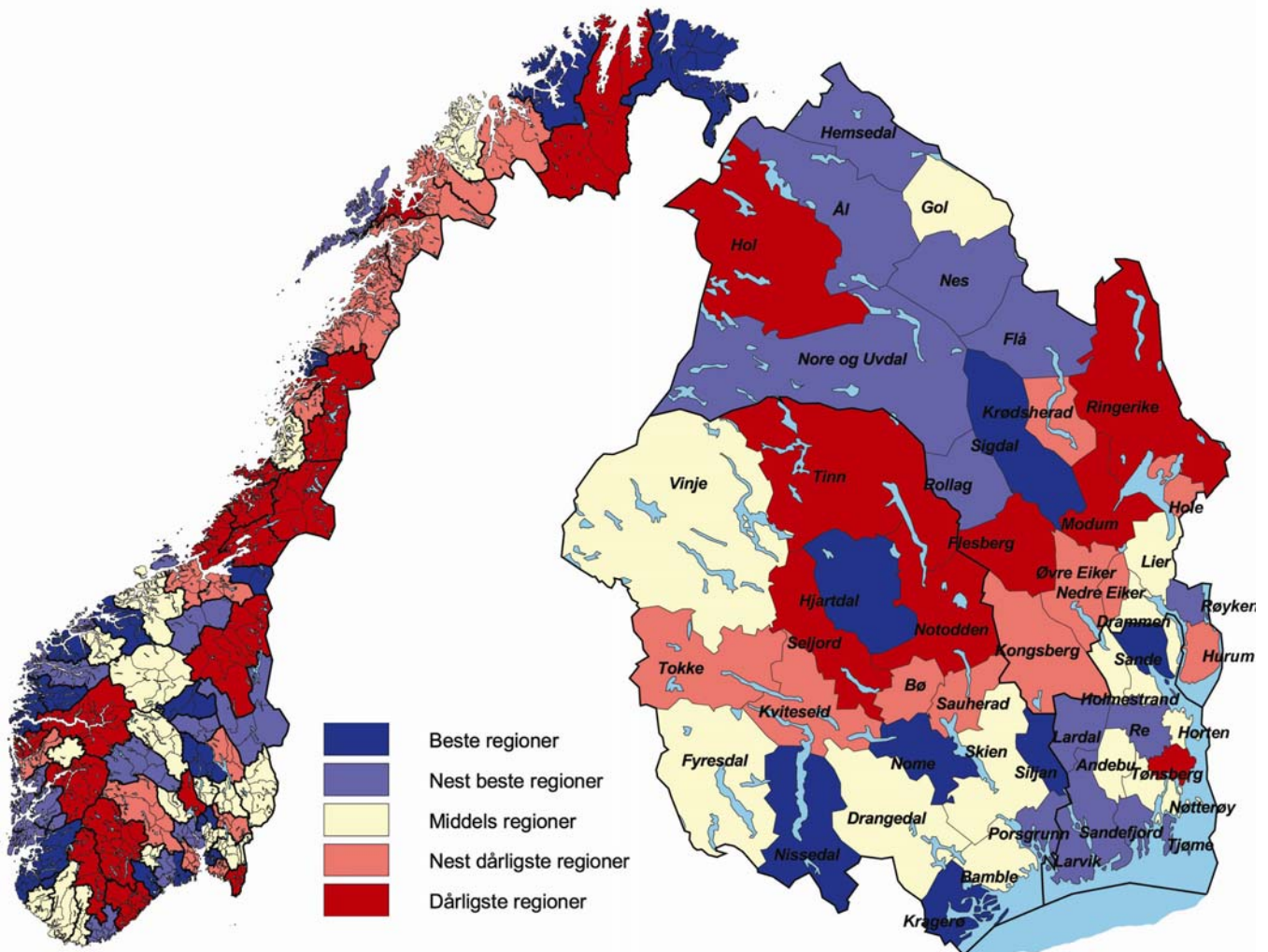
Mange kommuner greier å holde seg stabilt i den beste gruppen, som Hemsedal, Gol, Lier, Drammen, Kongsberg, Tønsberg, Sandefjord, Larvik, Stokke, Porsgrunn og Skien. De fleste av disse er relativt sentrale og store kommuner, eller kommuner som ligger nært større befolkningssentra. Hemsedal og Gol er unntakene her, dette er mer typiske distriktskommuner som gjør det overraskende godt.

Kommunene i Buskerud og Vestfold er gjennomgående høyt rangert siste fem år. Bare fire kommuner har prestasjoner som ligger under gjennomsnittet, Flå, Flesberg, Hof og Tjøme.

Kommunene i Telemark skårer jevnt over dårligere enn kommunene i Buskerud og Vestfold. Her er de fleste kommunene på gjennomsnittet eller under.

Kart med forbedringer på næringslivsindeksen

Kartene over viser hvilke områder som har sterkest fremgang på næringslivsindeksen.

Vi kan se av kartet til venstre, at mange kommuner på Vestlandet, samt en del kystkommuner i Nord-Norge har en sterk forbedring i 2005. Dette er for en stor del industrikommuner, og fiskerikommuner hvor denne delen av næringslivet går bedre i 2005.

I BTV har industriregioner som Vestmar, Grenland, Sandefjord/Larvik og Drammensregionen hatt fremgang i 2005. Hallingdal har også hatt fremgang, men dette skyldes nok mest reiselivet.

Vest-Telemark og Ringerike/Hole er blant regionene som har hatt sterkest nedgang.

På kommuneindeksen er de mest fremgangsrike kommunene i 2005: Siljan, Nissedal, Nome, Sigdal, Kragerø, Sande og Hjartdal.

Størst tilbakegang har Seljord, Flesberg, Modum, Hol, Tinn, Notodden, Ringerike og Tønsberg.

Det er litt overraskende at en så stor kommune som Tønsberg har så store svingninger. Oftest er det de små kommunene som har store svingninger fra år til år.

Sluttnoter

---

¹ Norge er delt inn i 83 *politiske* regioner, det vil si at kommuner som har valgt å gå sammen i interkommunalt samarbeide er satt sammen. I regioner som både har samarbeid i form av regionråd og hvor næringssamarbeide i form av nærings-selskap avviker, har nærings-samarbeidet blitt brukt i regioninndelingen.

² Sysselsatte inkluderer både heltids- og deltids sysselsatte.

³ Figuren viser verdien på standardisert beta for de uavhengige variablene.

⁴ Det er gjennomført en multivariat regresjonsanalyse der etableringsfrekvensen i regionene er avhengig variabel, og næringsstruktur, demografiske og andre variabler uavhengige variabler. Det ble brukt paneldata med tall for årene 2001-2005.

⁵ For å få fram effekten av regionens næringsstruktur har vi sett på hvilken etableringsfrekvens regionen ville ha hatt, dersom de hadde gjennomsnittlig etableringsfrekvens i hver enkelt bransje. Struktureffekten er avviket mellom denne hypotetiske verdien og landsgjennomsnittet.

⁶ Et alternativ er å summere resultatene, for å se på lønnsomheten til "AS Drammen". Dette vil i de fleste tilfelle bare avspeile lønnsomheten i de største bedriftene.

⁷ Figuren viser verdien på standardisert beta for de uavhengige variablene.

⁸ Det er gjennomført en multivariat regresjonsanalyse der andel lønnsomme foretak i regionene er avhengig variabel, og næringsstruktur, demografiske og andre variabler uavhengige variabler. Det ble brukt paneldata med tall for årene 2001-2005.

⁹ For å få fram effekten av regionens næringsstruktur har vi sett på hvilken andel lønnsomme foretak regionen ville ha hatt, dersom de hadde gjennomsnittlig andel foretak med positivt resultat i hver enkelt bransje. Struktureffekten er avviket mellom denne hypotetiske verdien og landsgjennomsnittet.

¹⁰ Figuren viser verdien på standardisert beta for de uavhengige variablene.

¹¹ Det er gjennomført en multivariat regresjonsanalyse der andel lønnsomme foretak i regionene er avhengig variabel, og

---

næringsstruktur, demografiske og andre variabler uavhengige variabler. Det ble brukt paneldata med tall for årene 2001-2005.

¹² Poengsystemet er slik at beste region i en kategori får poengsum 10, medianen poengsum 5 og dårligste region får poengsum 0. De mellomliggende regionene får en poengsum avhengig av avstanden fra ytterpunkt og median. Den samlede næringslivsindeksen er gjennomsnittet av oppnådd poengsum for de fire kategoriene; vekst, lønnsomhet, nyetableringer og næringslivets relative størrelse.

¹³ For å rangere kommunene har vi benyttet sum av rangering blant alle kommunene for de fire delindikatorerne. Årsaken til at denne metoden er valgt er at enkelte små kommuner med svært få regnskapspliktige foretak lett får ekstreme verdier på indikatorerne. Gjennom å bruke rangeringene unngår en at slike ekstreme verdier får fullt utslag. Denne metoden favoriserer kommuner med jevne resultat.

© Telemarkforskning-Bø 2006
Arbeidsrapport nr. 19/2006
ISSN 0802-3662

Telemarkforskning-Bø
Postboks 4
3833 Bø i Telemark
Tlf: 35 06 15 00
Fax: 35 06 15 01
www.telemarkforskning.no